

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΑΝΤ. Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΚΑΡΟΡΗ 17
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ :
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 21569

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Δρχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 75

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Λ. Α. 1.-
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10
ΕΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΝ : δολάρια 4

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 3

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1933

ΑΘΗΝΑΙ - ΕΤΟΣ Δ. - ΤΕΥΧΟΣ 165

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤ. Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ :

Διατί πρέπει να ψηφισθῇ ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις ὑπὸ τὸν κ. Βενιζέλον (Β'. Ποῖα προβλήματα τίθενται πρὸ ἡμῶν πρὸς λύσιν).

Σ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἄρθρον ἐπὶ τῆς ἐρεῦνης τῆς «Ἐργασίας» : «Ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ γίνῃ γεωργικῶς αὐτάρκης ;»

ΧΡ. ΒΑΣΜΑΤΖΙΔΗ :

Ἡ βιωσιμότης τῶν γεωργικῶν ἐποικιστικῶν μικροεκμεταλλεύσεων τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ :

II. Τὸ πρόβλημα τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν καὶ ἡ ἐπιβαλλομένη ρύθμισις του.

ΑΛ. ΚΟΥΚΛΕΛΗ :

Ἡ δραχμή, ἡ λίρα καὶ αἱ τιμαί.

ΚΩΣΤΑ ΧΩΡΙΚΟΥ :

Ὁ θεσμὸς τῶν ἐνόρκων.

ΥΠΟ W. :

Ἡ Σιβιτανίδειος Σχολὴ καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐξέλιξις της.

RENÉ GIRAUD :

Ἡ Σημερινὴ καὶ ἡ Αὐριανὴ Εὐρώπη (Τὸ 9ον τυπογραφικὸν φύλλον τοῦ 3ου βιβλίου τῆς «Ἐργασίας»).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

A' ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ : Τὸ διεθνὲς νόμισμα καὶ ὁ χρυσοῦς κανὼν (ἄρθρον τοῦ κ. Κεῦνης). — Ἡ Γαλλία καὶ ἡ παγκόσμιος κρίσις (Τοῦ κ. Πῶλ Ρεϋνῶ).
B. Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΟΠΩΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΗΜΕΡΑΣ ΕΙΣ ΗΜΕΡΑΝ : Τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐκδόσεως τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐφετεινὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΑΝ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ :

Ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ Δημιουργία.

ΘΕΜ. ΤΣΑΤΣΟΥ :

Ἀπάντησις εἰς μίαν κριτικὴν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ
ΙΔΡΥΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (τῇ 31 Δεκεμβρίου 1932)

ΔΡΑΧ. 1.205.000.000

7.841.000.000

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ἐν Ἀθήναις

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ: Κάϊρον, Ἀλεξάνδρεια, Ζαγαζίκ.

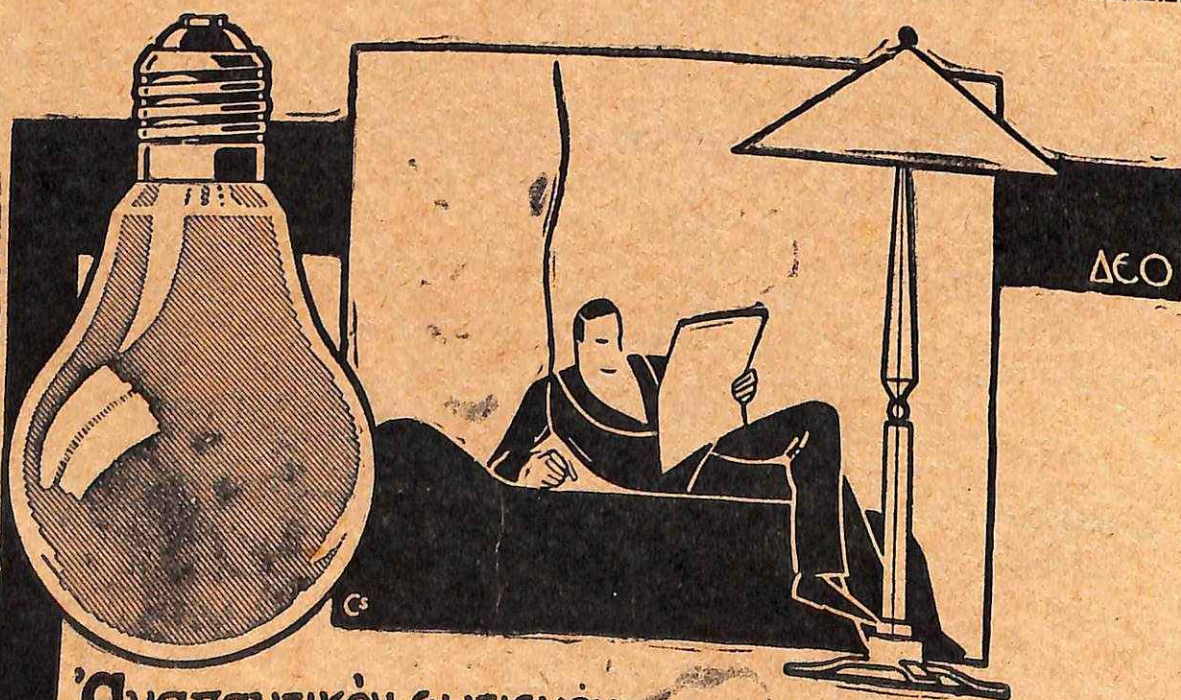
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ: εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὁρους. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY, NEW YORK: 51, MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μὲ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ὁλοσχερῶς καταβεβλημένα Δολλάρια 1.500.000

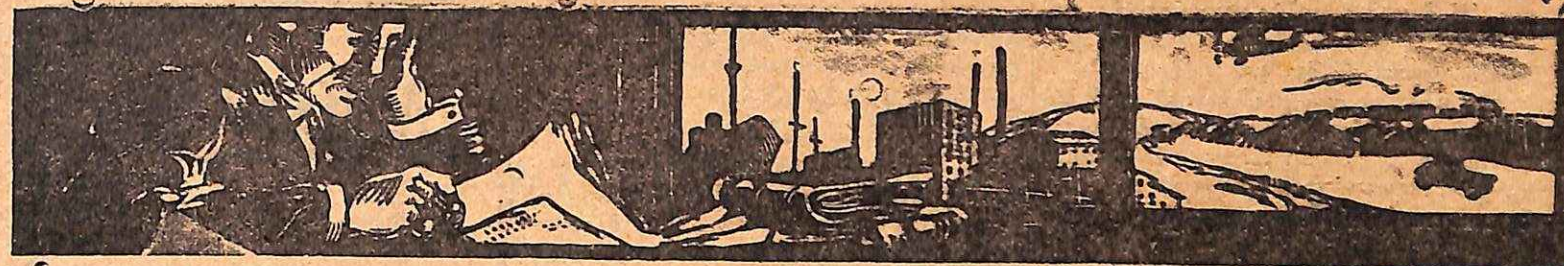
Ἀναπαυτικὸν φωτισμὸν
ἐν συνδυασμῷ μὲ οἰκονομί-
αν καταναλώσεως καὶ μεγί-
στην ἀντοχὴν ἐξασφαλίζετε
ἀγοράζοντες Λαμπτήρας

ORION TUNGSRAM

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΘΑΜΒΩΜΑΤΟΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ φρ. 75106
ΗΜΕΡΟΜ. 14.6.92
ΑΡΙΘ. 45667

ΔΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΨΗΦΙΣΘΗ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΥΠΟ ΤΟΝ κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Β'.-ΠΟΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΝΕ ΤΕΘΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟ ΗΜΩΝ

Εἶπομεν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μὰς ποία εἶναι ἡ βασικὴ διατάραξις τῆς οἰκονομίας μας. Ἀφ' ἐνδὸς ἡδῆθησαν αἱ ἀνάγκαι τῆς διὰ τῆς εἰσορῆς, κατὰ τὸ 1922, ἐνδὸς τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐνδὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ἀναποκαταστάτου προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ, εἰσορῆς ἡ ὁποία ἡδῆθησε τὸ παθητικὸν τῆς οἰκονομίας μας ἀνευ οὐδενὸς σχεδὸν ἀντικρύσματος, μέχρις οὗ ὁ πληθυσμὸς οὗτος γίνῃ παραγωγικὸς. Ἀφ' ἑτέρου, ὡς νὰ μὴ ἴσκει ἡ αὐξησὶς αὐτῆς τοῦ παθητικοῦ τῆς οἰκονομίας μας, ἐμειώθη καὶ τὸ ἐνεργητικὸν τῆς διὰ τῆς γενναίας ἐλαττώσεως, λόγῳ τῆς παγκοσμίου κρίσεως, τοῦ ἐθνικοῦ μὰς εἰσοδήματος.

Ἡ διπλὴ ὁμως αὕτη διατάραξις τῆς οἰκονομίας μας—ἡ αὐξησὶς τοῦ παθητικοῦ τῆς, καί, τελευταίως, ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς, διὰ τῆς μειώσεως, συνεπείᾳ τῆς παγκοσμίου κρίσεως τοῦ εἰσοδήματος αὐτῆς, — εἶχε συνεπείας, αἱ ὁποῖαι, ἀπᾶς γεννηθεῖσαι, ἐξεκλίθησαν εἰς αὐτοτελεῖς συντελεστικὰς ἐπιδυνάμεις τῆς κρίσεως. Αἱ συνέπειαι αὗται εἶναι: ἡ νομισματικὴ ἀστάθεια, ἡ ἐπακολούθησάς τιν ἀνατροπὴν τῆς σταθεροποιήσεως, καὶ ἡ διατάραξις τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀποτελέσματα ἀμφότερα, ἐν μέρει ἄμεσα καὶ ἐν μέρει ἄμεσως, τῶν ζημιῶν μὰς ἐκ τῆς παγκοσμίου κρίσεως.

Οἱ δύο ὁμως νέοι οὗτοι παράγοντες τῆς διαταράξεως τῆς οἰκονομίας μας—συνεπείαι τῆς βασικῆς ἀσθενείας μας, περὶ ἧς ὁμιλήσαμεν ἀνωτέρω—ἔσχον καὶ αὐτοὶ πληθὺν ἄλλων συνεπειῶν. Οὕτως ἔσχον, μετὰξὺ ἄλλων, τὰς ἑξῆς συνεπείας:

Τὴν ἀθέτησιν τῶν υποχρεώσεών μας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν δημόσιον χρέος μας.

Τὴν ἀθέτησιν τῶν υποχρεώσεών μας διὰ τὴν πληρωμὴν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπορικῶν χρεῶν μας.

Μεγάλην συναλλαγματικὴν στενότητα, ἥτις καὶ συνετέλεσε, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν ἀθέτησιν τῶν ἀνωτέρω υποχρεώσεών μας.

Ἀὕτη, ἐν ἀδρότάταις γραμμαῖς, εἶναι ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειται σήμερον ἡ χώρα μας: Ἀδῆσιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς διὰ τῆς εἰσορῆς τῶν προσφύγων(μέχρις οὗ οὗτοι καταστῶσι παραγωγικοὶ καὶ καλύψωσι διὰ τῆς παρα-

γωγῆς τῶν τὰς ἀνάγκας τῶν) μειώσεως τῶν εἰσοδημάτων τῆς οἰκονομίας μας, λόγῳ τῆς κρίσεως καὶ συνεπείᾳ τῶν δύο τούτων βασικῶν αἰτίων, ἀνατροπὴ τῆς νομισματικῆς μὰς σταθερότητος, διατάραξις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, ἀθέτησις τῶν υποχρεώσεών μας πρὸς πληρωμὴν τοῦ δημοσίου χρέους: ἀθέτησις τῶν ἐμπορικῶν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν χρεῶν: συναλλαγματικὴ στενότης παραλύουσα ἐν μεγάλῳ βαθμῇ τὴν δραστηριότητα τῆς οἰκονομίας μας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνονται σαφῶς—καὶ εἰσερχόμεθα νῦν εἰς τὸ θέμα τοῦ δευτέρου μὰς ἁρθρου—τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα τίθενται πρὸς ἡμῶν πρὸς λύσιν.

Τὸ βασικὸν πρόβλημα, ὁ μὲν γὰρ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς, εἶναι εἰς: ν' αὐξήσωμεν τὴν παραγωγικότητα τῆς οἰκονομίας μας, ν' αὐξήσωμεν τὸ ἐθνικὸν μὰς εἰσόδημα, ὥστε ἀφ' ἐνδὸς ν' ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας τῆς ὁποίας ἐδῆμοιούργησεν ἡ εἰσορῆς τῶν προσφύγων καὶ ἀφ' ἑτέρου ν' ἀντικαταστήσωμεν τοὺς στερηθέντας ἢ μειωθέντας πόρους τῆς οἰκονομίας μας.

Ἡ λύσις τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ προβλήματος τῆς οἰκονομίας μας εἶναι ἐπιτακτικὴ. Ἄν δὲν λύσωμεν αὐτό, ἡ στάθμη τῆς ζωῆς μὰς θὰ πέσῃ. Ἀλλὰ ἡ στάθμη τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐν τῇ συνόλῳ, εὐρίσκειται σήμερον εἰς ἐπίπεδον πολὺ χαμηλόν. Αἱ τὸν λόγον τοῦτον μετὰ δεδαικτότητος δύναται νὰ λεχθῇ ἐπιπεραιτέρω πτώσις τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ θὰ ἦτο δύσκολον ἢ μάλλον ἀδύνατον νὰ γίνῃ χωρὶς μεγάλας διαταραχάς. Συμπέρασμα: ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας μὰς, τῆς παγίσεως αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ μὰς εἰσοδήματος, εἶναι ζήτημα δὲ πύρξεως διὰ τὸν τόπον αὐτόν.

Ἀλλὰ ἡ λύσις τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ προβλήματος τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας μὰς, ὥστε καὶ τὰς δημιουργηθείσας ἀνάγκας ἐκ τῆς εἰσορῆς τῶν προσφύγων νὰ καλύψῃ καὶ τοὺς στερηθέντας ἢ μειωθέντας λόγῳ τῆς παγκοσμίου κρίσεως πόρους τῆς οἰκονομίας μὰς ν' ἀντικαταστήσῃ, εἶναι σωρεῖαν ἄλλων προβλημάτων. Ἀποτελεῖ δυνάμει μὲν γὰρ ἀθλὸν ἢ σοβρὰ ἀδύνατον τοῦ

ἐθνικοῦ εἰσοδήματος μῆς χώρας ἐνδὸς συντόμου χρονικοῦ διαστήματος. Πρὶν ἐπιχειρήσωμεν ὁμως καὶ τῶν προβλημάτων αὐτῶν τὴν λύσιν—ἄμεσος τῆς ὁποίας συνέπεια θὰ εἶναι ἡ αὐξησὶς τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας, πρέπει νὰ λύσωμεν ἄλλα ζητήματα, ἐκ τῆς βασικῆς ἀσθενείας μὰς καὶ ταῦτα γεννηθέντα—τῶν ὁποίων ἡ λύσις ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπιλύσιν τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ, τὴν αὐξησιν δηλαδὴ τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας. Τὰ ζητήματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν προϋποθέσεις τῆς ἐπιλύσεως τοῦ βασικοῦ μὰς προβλήματος, εἶναι:

Πρῶτον, ἡ ἀνάγκη τῆς νομισματικῆς μὰς σταθερότητος, εἴτε εἰς τὴν παλαιάν, εἴτε εἰς νέαν, ἔστω, ἰσοτιμίαν.

Δεύτερον, ἡ πάση θυσίᾳ διατήρησις τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ. Συναφῆς πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τοῦ ἐξωτερικοῦ μὰς δημοσίου χρέους, καθὼς καὶ ἡ διευθέτησις τοῦ ἐσωτερικοῦ.

Τρίτον, ἡ μετὰ φειδῶς καὶ φρονήσεως διαχείρισις τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων μὰς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐπιδεινωθῇ ἢ νὰ ἐπιδεινωθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρον ἢ κατὰστασις τῆς χώρας λόγῳ τῆς ὑφισταμένης συναλλαγματικῆς στενότητος.

Τῶν προκαταρκτικῶν τούτων ζητημάτων ἡ λύσις εἶναι ἄκρως ἐπιεικουσά. Κατόπιν δὲ—ἡ καὶ παραλλήλως, ἔστω—θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ λύσις τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως αὐξήθῃ τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς εἰσόδημα.

Πόσον ὁμως δυσχερὲς εἶναι ἡ λύσις ἐνδὸς ἐκάστου τῶν προκαταρκτικῶν αὐτῶν ζητημάτων! Πόσα ζητήματα δὲν ἐγείρει, αἰφνῆς, ἡ ἀνάγκη τῆς διατήρησεως τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ... Περιτοπαὶ δαπανῶν. Συμπυκνῶσις δαπανῶν. Κατάργησις ἄλλων. Εἰσπραξίς δραστηριότητος τῶν πόρων. Παρακολούθησις καὶ ρύθμισις τῆς φορολογίας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρον πιεστικὴ διὰ τὴν παλαιούσαν σήμερον ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ἐπειτα, λύσις τοῦ προβλήματος τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους μὰς. Καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ. Πάντα τὰ ζητήματα αὗτα γεννᾷ μόνῃ ἡ διατήρησις τοῦ ἰσοζυγίου τοῦ προϋπολογισμοῦ. Πόσα, ὁμως, ἐπίσης δυσχερεῖς δὲν παρουσιάζει ἡ ἀνάγκη τῆς νομισματικῆς μὰς σταθερότητος.

τος. Η άσκησης καλής νομισματικής πολιτικής. Η μετά φειδούς διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων μας.

Και μόνο τα προκαταρκτικά αυτά δια την λύσιν του βασικού μας προβλήματος ζητήματα προκαλούν λίγους. Μόνα αυτά θα ήσαν ίκανά ν' απασχολήσουν και την δραστηριωτέρην Κυβέρνησιν. Και όμως η λύσις όλων αυτών των ζητημάτων, δεν αποτελεί παρά προϋπόθεσιν της λύσεως του βασικού μας προβλήματος. Μόνον αφού λύσωμεν τα ζητήματα ταύτα ή έστω και παραλλήλως πρὸς αὐτά, — αλλά πάντως οὐχί χωρὶς τὴν λύσιν τούτων — θα χωρήσωμεν πρὸς τὴν πραγματοποίησην τοῦ μεγάλου μας ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ.

Αλλά ποῖος, ἐπιτέλους, εἶναι ἀκριβὲς ὁ μέγας μας αὐτὸς ἀντικειμενικὸς σκοπός; Τί ἐννοοῦμεν λέγοντες «αὐξήσις τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας»; Ποῖον εἶναι συγκεκριμένως, τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς οἰκονομίας μας, εἰς τὴν λύσιν τοῦ ὁποῦ προέπει νὰ χωρήσωμεν ἀπαρατήτως, καὶ ἀνευ τῆς ὁποίας πρόκειται νὰ πέσῃ ἀσφαλῶς ἡ στάθμη τῆς ζωῆς μας, με βεβαίαν συνέπειαν τὴν δημιουργίαν κοινωνικῶν διαταραχῶν;

Τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς χώρας μας, ἀπλοῦστα, εἶναι: **Αὐξήσις τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς ἐργασίας πορίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν φύσιν.** Αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τῆς γεωργίας, καὶ ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτῆς αὐξήσις τῆς ἀποδόσεως τῆς σιτοκαλλιέργειας, ἀνάπτυξις τῆς κτηνοτροφίας, αὐξήσις τῶν εἰσοδημάτων μας ἀπὸ τὸν καπνόν, τὴν σταφίδα, τὸ λάδι, διάδοσις τῆς καλλιέργειας τῆς πατάτας, ἀνάπτυξις τῆς δένδρουκαλλιέργειας. Ἐπειτα ἐκμεταλλεύσεις ὅσον τὸ δυνατόν περισσώτερον τοῦ ἐλληνικοῦ ὑπεδάφους. Ἐκμετάλλευσις τοῦ λευκοῦ γαιάνθρακος. Ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας. Ἀνάπτυξις τῆς ἀλιείας. Ἀνάπτυξις ὅλων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τοῦ τόπου.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα πρόβλημα τῆς χώρας. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λυθῇ ἀμέσως. Ἀπαιτεῖται καιρὸν. Διὰ τὴν λύσιν τοῦ εἶναι ἀπαρατήτως ἡ καλλιτέρα τεχνικὴ κατάρτισις τοῦ ἔθνους μας. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας μηχανὴ πρέπει νὰ μεταρρυθμισθῇ ὥστε νὰ ἐφοδισθῇ τὸν κοινωνικὸν ὀργανισμὸν μὲ χρήσιμα στοιχεία. Πάντως ὅμως, διὰ νὰ υπέρβῃ ἀρχὴ θεραπείας, θὰ ἔπρεπε ὁ κοινωνικὸς μας ὀργανισμὸς νὰ παύσῃ ἐφοδιαζόμενος, εἰς τὸν σημερινὸν βαθμὸν, μὲ παρασιτικὰ στοιχεία. Θὰ ἐκρεμάζετο νὰ γίνῃ μία ἄμεσος μεταρρυθμισις τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας μηχανῆς ἐπὶ τῇ σκοπῇ τούτῃ. Αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ πρῶτον μέτρον. Διὰ νὰ ἐπακολουθήσῃ, κατόπιν, εὐρύτατῃ ἐργασία, ἡ ὁποία θὰ ἀπεσπῇ εἰς πλήρη ἀναδιοργάνωσιν τῆς οἰκονομίας μας.

Καὶ ὅλη αὕτῃ ἡ ἀναδιοργανωτικὴ προσπάθεια θὰ ἠδύνατο νὰ συντελεσθῇ μόνον εἰς μίαν ἀπρόσφαιραν ἐσωτερικῆς γαλήνης καὶ ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας.

Ἰδού τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα τίθενται πρὸ ἡμῶν πρὸς λύσιν. Προβλήματα κολλοσιαία, δικαιολογούντα ἐκείνο τὸ ὁποῖον ἦδη εἴπομεν, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς μίαν σοβαροτάτην καμπὴν τῆς οἰ-

κονομίας μας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ποτυχία ἡμῶν θὰ ἠδύνατο νὰ διαρύνῃ ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῶν τυ-
χῶν τῆς φυλῆς μας.

Αἱ, λοιπόν, διὰ τῶν κολλοσιαίων αὐτῶν προβλημάτων τὴν λύσιν εἶναι ἀστέον νὰ λέγεται ὅτι δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ ὁ συνασπισμὸς τῶν δύο πρώην στρατηγῶν, τοῦ κ. Κονδύλῃ καὶ τοῦ κ. Μεταξᾶ — ἡμπορεῖ νὰ ἔχουν τὰς ἀγαθωτέρας προθέσεις ἀμφοτέρων — καὶ ἐνὸς πολιτικοῦ, ὁ ὁποῖος ἡγεῖται μὲν ἐνὸς κόμματος, πράγματι ὅμως εἶναι ἐμπειροπαισμένος μέχρι μυελοῦ ὁστέων μὲ τὴν νοστοροπῆαν τοῦ ἐπαγγέλματος ἐξ οὗ προήλθε.

Τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀναμένουν τὴν λύσιν τῶν εἶναι τόσο μεγάλα ὥστε καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ «Ἐργασία» δὲν δύσασκε νὰ ἐπαναλάβῃ ὅτι διὰ τὴν καλλιτέραν λύσιν αὐτῶν θὰ ἦτο σκοπιμώτερον ἢ ἔννοσις ὅλου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου διότι θὰ ἐξασφάλιζε τὸ στοιχείον τῆς πάλαι-
κῆς ἐμπιστοσύνης ἐπὶ μίαν κυβέρνησιν, τοῦτέστιν ἓνα ἐκ τῶν σπουδαιότε-
ρων παραγόντων πρὸς ἀποτελεσματι-
κωτέραν ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχερειῶν.

Ἀφοῦ ὅμως ἡ ἔννοσις τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ὡς μὴ ὤφειλε, δὲν ἐπραγματοποιήθη χάρις εἰς τὴν ἐμμονὴν καὶ πείσμονα ἀντίστασιν τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος καὶ ἀφοῦ πρὸ τοῦ λαοῦ ἐμφανίζονται σήμερον δύο ἀντίπαλοι συνασπισμοί, εἶναι ἀστέον καὶ νὰ διανοηθῇ κανεὶς ὅτι ἡ λύσις τῶν τεραστίων σημερινῶν προβλημάτων εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιχειρηθῇ ἀπὸ συνασπισμὸν ἄλλον ἐκτὸς τοῦ τελοῦντος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ περιλαμβανόντος τοῦ κ. κ. Καφαντάρου, Παπαναστασίου, Μιχαλακοπούλου καὶ Μυλωνᾶν.

Διὰ τὸ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ κ. Βενιζέλου συνασπισμὸς εἶναι ἀσυγκρίτως περισσώτερον ἐνδεδειγμένος ἀπὸ τὸν ἀντιπαλόν του διὰ τὴν λύσιν τῶν σημερινῶν προβλημάτων τῆς χώρας μας, τοῦτο θ' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον τοῦ προσεχοῦς μας ἄρθρου.

ΑΝΤ. Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Πρόσκλησις τακτικῆς Γεν. Συνελεύσεως
Μὴ ἐπιτευχθείσης καὶ αὐθις ἀπαρτίας κατὰ τὴν συνηλθεισαν ἐπαναληπτικὴν γενικὴν συνέλευσιν τῆς 22ας τρέχοντος καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 20, 21 καὶ 22 τοῦ ἐν ἰσχύϊ κανονισμοῦ τοῦ χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν, καλοῦμεν τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ χρηματιστηρίου εἰς γενικὴν συνέλευσιν τὴν 1ην προσεχοῦς μηνὸς Μαρτίου, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 4 μ. μ. ἐν τῇ καταστήματι τοῦ χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὴν συνέλευσιν ταύτην θὰ ληφθοῦν ἀποφάσεις, συμφώνως τῷ κανονισμῷ, ὅσα δὴποτε μέλη καὶ ἄν ὡς παρόντα,

Θέματα:
1ον) Ὑποβολὴ καὶ ἐγκρίσις τοῦ ἰσολογισμοῦ χρήσεως 1932.
2ον) Ἐκλογὴ τριῶν ἐλεγκτῶν διὰ τὴν χρῆσιν 1933.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου 1933
Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν
ΣΟΛΩΝ ΒΟΥΔΑΓΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΛΩΝ

27 Φεβρουαρίου — 5 Μαρτίου

ΛΙΑΝΕ ΧΑ'Ι'ΝΤ

ΒΙΜΥ ΦΟΡΣΤ

ΠΡΙΓΚΗΨ

ΤΗΣ

ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Μουσική

ΡΟΜΠΕΡΤΣ ΣΤΟΛΤΣ

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΔΟΞΑ

στὴν Κινηματογραφικὴ Τέχνη

ΟΙ

ΕΥΛΙΝΟΙ
ΣΤΑΥΡΟΙ

Τὸ ἐπικὸν ἔργον τοῦ ΝΤΟΡΖΕΛΕΣ

μὲ πρωταγωνιστάς:

ΠΙΕΝ ΜΠΑΛΑΝΣΑΡ
ΣΑΡΑ ΒΑΝΕΛ
ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΜΠΡΙΟ

Ἀῤῥιον ἀπὸ 10 π. μ.

ΣΤΟ

ΙΝΤΕΑΛ

Σήμερον ἑναρξίς

ΧΡΥΣΟΜΥΙΓΕΣ

Ἀπὸ 10 π. μ.

ΤΟ ΚΛΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΗΣ

10 π. μ. 1 μ. μ. Τιμὴ ἡλεκτωμένη

ΠΡΙΝ Η ΠΕΙΝΑ ΚΡΟΥΣΗ ΤΑΣ ΠΥΛΑΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΣ ΑΥΤΑΡΚΗΣ;

[Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ τρίτον — καὶ τελευταῖον — ἄρθρον τοῦ Λιευθύντου τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς κ. Σ. Παπανδρέου περὶ τῆς γεωργικῆς ἐπαρκείας τῆς χώρας μας. Ὡς τὸ προσεχὲς θὰ συνεχίσωμεν τὴν δημοσίευσιν ἄλλων σχετικῶν μὲ τὴν ἔρευνάν μας ἁρθρῶν.]

Εἰς τὰ δύο προηγούμενα ἄρθρα μας ἐξητάσαμεν μερικὰ σημεῖα τοῦ προβλήματος τῆς Γεωργικῆς μας παραγωγῆς. Νῦν θὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς Γεωργικῆς ὑπηρεσίας ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται κατὰ μέρος ἡ Γεωργικὴ μας πρόοδος. Διὰ τὴν πρόοδον τῆς Γεωργίας, ὡς καὶ πάσης ἄλλης παραγωγῆς, ἀπαιτεῖται κατὰ πρῶτον λόγον ἡ ἔρευνα καὶ ἡ γνώσις τῶν νόμων τῶν διεπόντων τὴν γεωργίαν καὶ εἰδικῶς τὴν Ἑλληνικὴν γεωργίαν καὶ δεύτερον ἡ διάδοσις τῆς γνώσεως ταύτης διὰ τῶν ἐντεταλμένων ὑπαλλήλων εἰς τοὺς γεωργούς.

Οἱ νόμοι ὅμως τῆς γεωργίας καὶ εἰδικῶς τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας εἶναι πολυπλοκώτατοι καὶ ἀπαιτοῦσι καὶ προσωπικὸν ἐπαρκὲς καὶ ἱκανὸν καὶ μέσα οὐχὶ ὀλίγα. Εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἥτις κατέχει μεσημβρινὴν ζώνην εἶναι ἀνάγκη εἰδικῶν μελετῶν, διότι ἀπ' ἐνὸς μὲν, ἕνεκα τῆς ὀρεινῆς καὶ ἰδιορρυθμοῦ διαμορφώσεως τῆς παρουσιάζει μεγίστην ποικιλίαν περιβάλλοντος, ἀπ' ἑτέρου ὡς μεσημβρινὴ χώρα δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ, πολλὰκις χωρὶς σημαντικὰς μεταβολάς, τὰς ἐπιστημονικὰς προόδους τῶν βορείων χωρῶν, τῶν μόνων ἐπαρκῶς προωθευμένων γεωργικῶν.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει ἀριθμὸς τις ἐπιστημόνων δυναμένων νὰ προσφέρωσι μεγάλας ὑπηρεσίας διὰ τὴν γεωργικὴν πρόοδον, τὰ μέσα δὲ τὰ ἀπαιτούμενα δὲν εἶναι δυσανάλογα πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ οἰκονομικά. Δυστυχῶς ὅμως τὸ μὲν προσωπικὸν δὲν χρησιμοποιεῖται πάντοτε καταλλήλως, τὰ δὲ μέσα ἀνεπαρκῶς διατίθενται, τὰ διατιθέμενα δὲ πολλὰκις, κακῶς συγκρατᾶται γλίσχρως καὶ κάποτε σπατάλως κατανέμονται.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τινὰ κράτη, συνεκέντρωσαν ὅλην τὴν ἐνέργειαν τὴν σκοποῦσαν τὴν γεωργικὴν ἔρευναν εἰς ἓνα ὀργανισμόν.

Ὁδὴ ἐν Γαλλίᾳ συνέστησαν τὸ Institut des recherches agronomiques τὸ ὁποῖον διοικούμενον ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐπιστημόνων ἔχει ὡς ἔργον τὴν διοικησὶν ὅλων τῶν σταθμῶν ἐρευνῆς τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας. Νομίζομεν ὅτι καὶ ἐν Ἑλλάδι μία τοιαύτη ἐπιτροπὴ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀνωτέραν διοίκησιν ὅλων τῶν σταθμῶν καὶ ἐργαστηρίων τῆς γεωργικῆς ἐρευνῆς.

Ὁ ὀργανισμὸς αὗτος θὰ ἔπρεπε κυρίως νὰ βασισθῇ ἐπὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἀνωτάτης Γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἱδρυμάτων εἴτε κρατικῶν εἴτε δημοσίου δικαίου, οἷον καπνοῦ, αἵτου, δάμνακος κλπ. Πάντως ἡ νῦν ὑπάρχουσα πληθὺς τῶν αὐτόνομων ὀργανισμῶν εἶναι χειροτέρα τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας διοικήσεως αὐτῶν.

Ὡς πόροι τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου θὰ

ἐκρησίσμευον κατὰ πρῶτον οἱ πόροι τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἱδρυμάτων καὶ ὀργανισμῶν ὡς καὶ ἐπιχορηγήσεις διαφόρων ἀτόμων ἢ νομικῶν προσώπων διαθέσιμων ποσὰ εἴτε χάριν τοῦ γενικοῦ σκοποῦ τοῦ ὀργανισμοῦ εἴτε μόνον ὑπὲρ ὀρισμένου ἐργαστηρίου ἢ εἰδικοῦ σκοποῦ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐπὶ ἡμετέροις ἡμετέροις καὶ ἀναλογία μεταξὺ τῶν διατιθεμένων μέσων διὰ τοὺς προτιθέμενους σκοποὺς καὶ τὰς διατιθεμένας δυνάμεις. Ἐκ τῶν πρώτων μέτρων πρὸς συντονισμόν τῶν ἐργασιῶν τῶν διαφόρων σταθμῶν καὶ ἐργαστηρίων ἐρευνῆς θὰ ἦτο ἡ συγχώνευσις τῶν ὑποσταθμῶν τῶν ἐδρευόντων εἰς τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς πόλιν ἢ ἑσθὶν ὥστε νὰ παύσῃ τὰ πρωτοφανῆς σκεδὸν φαινόμενα τῆς ὑποδιαίρεσεως ἐνὸς προϋπάρχοντος σταθμοῦ εἰς δύο, τρεῖς ἢ καὶ περισσοτέρους ὑποσταθμοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τριῶν διευθυντῶν καὶ τριπλοῦ ἐν γένει προσωπικοῦ ὡς καὶ τριπλῶν σταθμῶν ζωνῶν ἐργασίας, τριπλῶν γαιῶν, καὶ σχεδὸν τριπλῶν ἐν γένει ἐξόδων ἐγκαταστάσεως καὶ συντηρήσεως. Ἐνῶ δὲ ἕκαστος σταθμὸς εἶναι ἡναγκασμένος ἕνεκα τῆς ἀμεψιστοῦ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν, δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ παρακολουθῇ τὰ ἀποτελέσματά των καὶ νὰ γνωστοποιῇ τὰ συμπεράσματά, διότι περὶ τούτων ἀσχολεῖται ὁ εἰς τὸν παρκαίμενον ὑποσταθμὸν εὐρισκόμενος συνάδελφος του. Ἐξ ἄλλου ὁ στενὸς περιορισμὸς εἰς τυφλὴν ἐκτέλεσιν διαταγῶν τῶν κεντρικῶν σταθμῶν, ἐμποδίζει τὴν δημιουργικὴν ἐργασίαν τῶν ἐπιστημόνων τῶν διευθυνόντων τοὺς σταθμοὺς τούτους καθι-
στῶν τὴν ἔρευναν μονοπώλιον τῶν κεντρικῶν σταθμῶν πρὸς βλάβην τῆς γεωργικῆς προόδου.

Σημαντικὴν ὑπηρεσίαν δύναται νὰ προσφέρῃ καὶ προσφέρει ἡ Ἀνωτάτη Γεωπονικὴ Σχολή, ἥτις συγκεντρώνει εἰς ἑαυτὴν ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν ἐκ καθήγητῶν καὶ ἐπιμελητῶν ὅλων σχεδὸν τῶν κλάδων τῆς γεωργικῆς ἐπιστήμης, διαθέτουσα δὲ ἐργαστήρια καὶ μέσα ἐπαρκῆ, ἐρευνᾷ καὶ ἐπιλύει τὰ πολυπλοκα προβλήματα τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίλυσις ἔχει πολλὰκις ἀνάγκην τῆς συνεργασίας περισσοτέρων τοῦ ἐνὸς ἐργαστηρίων καὶ ἐπιστημόνων διαφόρων εἰ-
δικότητων.

Βεβαίως ἡ ὀλικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἐνίσχυσις τῶν ἐργαστηρίων τούτων εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν πληρεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ των, ἀλλ' ἡ ἐνίσχυσις αὐτῇ θὰ εἶναι κατὰ πολὺ μικρότερα τῆς ἀπαιτουμένης διὰ τὴν δημιουργίαν νέων σταθμῶν καὶ ἐργαστηρίων διὰ τὰ ὁποῖα πειθανώτατα θὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐξέυρεσις τοῦ ἀναγκαίου προσωπικοῦ.

Παραλλήλως πρὸς τὴν Γεωργικὴν ἔρευναν δέον νὰ δαίνῃ καὶ ἡ δημιουργία ἐπιστημόνων. Ἡ δημιουργία αὕτη δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ γίνῃ εἰμὴ διὰ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως ἥτις ἐνεργεῖται ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς καὶ ὑπὸ τοῦ τελευταῖως ἀρχίσαντος νὰ λειτουργῇ καὶ διανύοντος τὰ πρῶτα βήματα τοῦ γεωπονικοῦ διήμματος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔσπευσε ζητήσασα νὰ δημιουργήσῃ καὶ δεύτερον ἀνώτατον ἱδρυμα γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας συναντᾷ τὸ ἱδρυτὸν Γεωπονικὸν τοῦτο τμήμα, τὰς ὁποίας γνωρίζουν καλῶς οἱ εἰς αὐτὸ ἀσχολούμενοι. Διὰ τὴν ἐκπαιδεύσιν ἀπ' ἑτέρου ἐπιστημόνων Μακεδόνων θὰ ἦτο δυνατόν καὶ εὐκατεῖον νὰ συνιστῶντο ὑποτροφίαι διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς τῶν Μακεδόνων γεωπόνων θὰ ἐνισχύετο δι' ἀριστείων τῆς Μακεδονικῆς νεολαίας. Τὸ δὲ προσωπικὸν τοῦ γεωπονικοῦ τούτου τμήματος θὰ ἐνίσχυε τὸ τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς.

Διὰ τὴν εἰδικοποίησιν τῶν σπουδαστῶν τῆς Ἀνωτάτης Γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως δέον νὰ μεταρρυθμισθῇ ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς καὶ πρὸς τοῦτο συνετάχθῃ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν νὰ ψηφισθῇ εἰς τὴν πρώτην περιόδον τῶν νομοθετικῶν σωμάτων.

Ἐτερον ζήτημα εἶναι τὸ τῆς διαδόσεως τῶν γεωργικῶν γνώσεων εἰς τοὺς γεωργούς, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν γνώσεων τούτων εἰς τὴν γεωργίαν. Ταῦτα γίνονται διὰ τῆς λαϊκῆς γεωργικῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς γεωργικῆς προπαγάνδας καὶ τῆς διοικήσεως.

Ἡ λαϊκὴ γεωργικὴ ἐκπαίδευσις διδεται ἐν Ἑλλάδι διὰ τῶν μέσων καὶ τῶν κατωτέρων γεωργικῶν σχολείων καὶ τῶν περιοδεύοντων γεωργικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἡ μὲν μέση διδεται εἰς τὰς δύο ὑπαρχούσας μέσας σχολὰς, τὴν τῆς Λαρίσης καὶ τὴν τῶν Πατρῶν, ἡ δὲ κατωτάτη διενεργεῖται διὰ τῶν κατωτέρων γεωργικῶν σχολείων ἐκ τῶν ὁποίων ὀλίγα μὲν ἐκρεμάζονται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, περισσότερα δὲ ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας καὶ τοῦ τῆς Παιδείας.

Εὐδότητον εἶναι ὅτι ἡ πολυσχιδὴς αὕτη διοικήσις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπεβαλῇ πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως ταύτης. Ἀναλόγως τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῶν ἐκ διαφόρων Ὑπουργείων, ἄλλα ἐξ αὐτῶν ἔχουν τὸ σύστημα τῶν ἐσωτερικῶν μαθητῶν μὲ ἀρκετὰ καλὰς ἐγκαταστάσεις, ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλα ἔχουσιν ἐξωτερικοὺς τοιούτους μὲ σχεδὸν παντελὴ ἑλλειψιν μέσων διδασκαλίας.

Τῶν πρώτων ἡ ἐκπαίδευσις στοιχίζει ὑπερβολικὰ εἰς τὸ Κράτος ἢ εἰς ὀργανισμοὺς δημοσίου δικαίου, ὥστε τὰ ἐπωφε-
λούμενα τέκνα ἀγροτῶν ἢ μὴ ἀγροτῶν νὰ εἶναι ἐλάχιστα, μόνον ὅτι τὸ δέλεαρ τῆς

γίνον βιώσιμοι, εις την διάρκειαν, αί μικρομεταλλεύσεις αυτές και με ποία μέτρα θά κατορθωθῇ τοῦτο. Καί ἡ κατάσταση αὕτη θεαίως ὡς πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται δὲν εἶναι δυνατόν νά λυθῇ, οὔτε μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἐξυπνάδα, οὔτε μὲ ἐρασιτεχνισμοὺς καὶ τεχνοδακτυλοργικὰς ἐφευρέσεις καὶ θαύματα.

Βασικὰ μειονεκτήματα τῆς Οἰκονομίας τῶν ἐποικιστικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων τῆς Β. Ἑλλάδος

Εἰς τὰς διαφόρους γεωργοοικονομικὰς ἐρεῦνας, τὰς ποίας ἐνηργήσαμεν ἐντολῇ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, ἐπεχειρήσαμεν νά διεσδώσωμεν εἰς τὴν θαυτέραν σύλληψιν τῆς ἐσωτερικῆς ὑφῆς καὶ τῆς ὁργανικῆς λειτουργίας τῶν ἐποικιστικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων.

Ἐκ τῶν ἐρευνῶν μας τοῦτων διεπιστώσαμεν ὅτι, καθίσταται προβληματικὴ καὶ ἡ στοιχειώδης σχετικὴ διωσιμότης τῶν μικροεπιμεταλλεύσεων τούτων. Κατωτέρω συνοψίζομεν τὰ βασικὰ μειονεκτήματα τῆς οἰκονομίας τῶν γεωργικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Ταῦτα εἶναι:

1) Ἐλλείψεις ἐπαρκῶν βοσκοσίμων ἐκτάσεων. Ἀλλὰ καὶ ὅπου ὑπάρχει ἐπάρκεια, κακὴ διαρρύθμισις τούτων ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν κοινοτήτων καὶ μεταξὺ τῶν γειτονικῶν κοινοτήτων, κακὴ χρησιμοποίησις καὶ, ἐπομένως, χειροτέρευσις αὐτῶν καὶ ἐλάττωσις τῆς περιεκτικότητος τῶν καὶ ἀνήκουστος σπατάλη τῶν βοσκοσίμων γενικῶς ἐκτάσεων μας, καθὼς καὶ περιορισμένη δυνατότης καλλιέργειας κτηνοτροφικῶν φυτῶν.

2) Περιορισμέναι ἐπομένως δυνατότητες, ὅχι μόνον ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς κτηνοτροφίας εἰς τὰς γεωργικὰς μικροεπιμεταλλεύσεις, ἀλλὰ καὶ στοιχειώδους συντηρήσεως τῆς ὑπαρχούσης τοιαύτης.

Καὶ ὅμως κτηνοτροφία ἀποτελεῖ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἀπαραίτητον στήριγμα καθὼς γεωργικῆς ἐπιμεταλλεύσεως εἴτε ἐντατικὴ εἶναι αὕτη εἴτε ἐκτατικὴ.

Ἐνεργητικὴ γεωργικὴ ἐπιμεταλλεύσις εἰς τὴν διάρκειαν, εἶναι ἐντελὴς ἀδύνατον νά ὑπάρξῃ χωρὶς ἀνάλογον κτηνοτροφίαν, τῶσον ἀπὸ οἰκονομικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ τεχνικῆς καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ᾗς.

Ἡ οἰκονομικὴ παραγωγή, γεωργικῶν προϊόντων, μιᾶς ἐπιμεταλλεύσεως, ἢ ἀποταμίσεως, ἢ ὑπαρξίς αὐτῆς καὶ ἡ συγκρότησις τῆς γονιμότητος τῶν ἐδαφῶν τῆς, δὲν εἶναι δυνατὴ, ἐὰν δὲν ἔχει αὕτη ἀνάλογον κτηνοτροφίαν.

3) Στενόντης παραγωγικῆς γῆς. Ἡ στενόντης γῆς εἰς πολλὰ διαμερίσματα τῆς Βορείου Ἑλλάδος εἶναι τῶσον μεγάλῃ (9—30 β. στρέμ. κλῆρος) ὥστε νά μὴ πρόκειται πλέον περὶ μικροϊδιοκτητῶν ἀλλὰ κοινοτοιδιοκτητῶν. Βεβαίως μετὰ μερικὰ ἐτη τὸ πρόβλημα τοῦτο θά εἶναι ἀκόμη τραγικώτερον λόγῳ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς κλιματολογικὰς καὶ ἐδαφολογικὰς συνθήκας μας, τὴν μικρὰν ἀποδοτικότητα τῶν γαιῶν μας, τὴν περιορισμένην ἀνάπτυξιν τῆς τεχνικῆς μας, τὴν ἐνεργουμένην ἐκτατικὴν καλλιέργειαν καθὼς καὶ τὴν ἑλλειψιν

προσθέτων βοηθητικῶν πόρων ἐκ τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἐξ ἡμερομισθίων τοῦ ἐσωτερικοῦ, τότε τὸ κακὸν γίνεταί ἀκόμη χειρότερον. Συγχρόνως, τὰ διοικητικὰ μέτρα, (ἀπαγόρευσις ἀγοραπωλησίας κλῆρων) δὲν ἐπιτρέπουν τὴν πλήρη καὶ ἐλευθέραν λειτουργίαν τῶν οἰκονομικῶν νόμων, τὴν διαφοροποίησιν τῆς ἰδιοκτησίας τῶν γεωργικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων καὶ τὴν δημιουργίαν ἰσχυρῶν μέσων διωσίμων γεωργικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων. Ἡ πρόδος καὶ ἡ διωσιμότης τῶν γεωργικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων, ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος, ὑπὸ τὰς ὑφιστάμενας γενικὰς σημερινὰς συνθήκας, δὲν δύναται νά βασισθῇ παρὰ εἰς τὴν διαφοροποίησιν τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Τονίζομεν ἀκόμη ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ἀνύψωσις καὶ ἡ πρόδος τῆς ὑπαίθρου εἶναι ἀδύνατος, χωρὶς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ μεσαίου ἀγρότου. Ἐξ ἄλλου, ἡ δημιουργία ἰσχυρᾶς μεσσίας ἀγροτικῆς τάξεως ἀποτελεῖ καὶ τὴν βασικὴν προϋπόθεσιν τῆς πρόδου τῶν ἀστικῶν μας κέντρων καὶ τῆς βιομηχανίας.

Μέρος τοῦ ἀγοτικοῦ πληθυσμοῦ, τὸ ὁποῖον θά περισσέσῃ ἀπὸ τὴν διαφοροποίησιν ταύτην, θά ἀπορροφήθῃ ἀπὸ τὴν Βιομηχανίαν, ἢ ὅποια δύναται νά αὐξηθῇ ἐν τῇ χώρᾳ μας λόγῳ τῶν εὐθηνῶν ἡμερομισθίων ποὺ θά ὑπάρχουν καὶ τὰ ὅποια, διὰ τὸν πληθυσμὸν τούτον θά εἶναι πάντοτε μεγαλειτέρα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἐπαραγματοποιεῖ ὡς ψευδοϊδιοκτητῆς, αὐτὸς μὲ τὴν οἰκονομίαν του. Ἐνα ἄλλο μέρος θά παραμείνῃ εἰς τὰς μικροϊδιοκτησίας καὶ θά συμπληρώσῃ τὰ ἀνεπαρκῆ ἐσοδὰ του ἐκ τῶν προσθέτων ἡμερομισθίων τὰ ὁποῖα θά παραγματοποιῇ περιοδικῶς εἰς τὰς μεσαίας ἰδιοκτησίας. Ἐνα ἄλλο μέρος θά εὐρῇ διέξοδον ὅπουδῆποτε δι' ἰδίων δυνάμεων εἰς τὸ ἔξωτερον, ὅπως σήμερον εἰς τὴν Τουρκίαν τὰ μαστοροχόρια τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας τῶν ὁποίων σημερινὸς πληθυσμὸς εἰσέδωκε καὶ ἐργάζεται εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνα ἄλλο μέρος θά καταστραφῇ τελείως καὶ δῆποτε εἰς μίαν γενικὴν ἐδεξίαν τῆς ἑθνικῆς οἰκονομίας.

4) Ἐμπορευματικὴ (ἐκχρηματισμένη) καὶ προηγμένη συναλλακτικὴ οἰκονομία τῶν γεωργικῶν μικροεπιμεταλλεύσεών μας. Μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας αἰτίας τῆς τῶσον μεγάλῃς κακοδιαμονίας τῶν χωρικῶν μας καὶ τῆς μὴ διωσιμότητος τῶν μικροεπιμεταλλεύσεων καὶ εἰς τὰς περιοχὰς ἀκόμη ἐκεῖνας ὅπου δὲν δύναται νά δικαιολογηθῇ τοῦτο ἀπὸ τὴν μεγάλῃ στενόντη γῆς, ὅπως π. χ. εἰς Θεσσαλίαν καὶ εἰς τινὰς περιοχὰς τῆς Μακεδονίας, εἶναι ἡ μὴ δικαιολογημένη ἀνατροπὴ τῆς παλαιᾶς μορφῆς τῆς οἰκονομίας τῶν μικροεπιμεταλλεύσεων (ἡμικλειστός ἢ μικροβιοτεχνικὴ οἰκονομία) καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς διὰ τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας.

Ἐπεδόθησαν, δηλαδή, οἱ γεωργοὶ μας εἰς μίαν ἀπόλυτον κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον ἐξειδικευμένην ἐκχρηματισμένην κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν ἐπιμεταλλεύσιν των καὶ ἐκχρηματισμένην τὴν ὅλην ὑπόστασιν των ἀπὸ μίαν πλήρη καὶ ἐπικλινδύον ἐ-

παφὴν μετὰ τῆς ἀγορᾶς. Εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἡναγκασμένοι νά ἀγοράζωσι ἐξ αὐτῆς ὅλα τὰ χρειώδη διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἐξόδον καὶ πολλὰκις μᾶλλον τῆς τροφῆς τῶν ζώων των καὶ τοῦ ἄρτου τῆς οἰκογενείας των καὶ τῶν λαχανικῶν ἐξαιρουμένων, Συνεπεία τούτου, οὗτοι, εἶναι ὑποχρεωμένοι τῆς ἀγορᾶς, τῶν δραχυπροθέσμων Τραπεζικῶν καὶ τοκογλυφικῶν δανείων καὶ τῶν πιστώσεων τῶν πάσης φύσεως καὶ κατηγορίας ἐμπόρων.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι, εἰς χώρας, ὅπως ἡ ἰδική μας μὲ χαμηλὸν ἐπίπεδον τῶν παραγωγικῶν μας δυνάμεων καὶ τῆς τεχνικῆς μας, μὲ ἀστάθειαν παραγωγὴν καὶ τιμῶν, μὲ τὴν ἑλλειψιν καὶ ἀσφαλείας, καὶ μὲ ἑλλειψιν οὐσιαστικῆς ὁργάνωσης εὐρυτέρων σχηματισμῶν, ἢ ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας διαλύει, ἀποσυνθέτει καὶ καταστρέφει τὰς γεωργικὰς μικροεπιμεταλλεύσεις.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου αἱ περιοριστέρας τῶν ὡς ἂν προϋποθέσεων ὑπάρχουσι, πάλιν αἱ γεωργικαὶ μικροεπιμεταλλεύσεις δὲν δύναται ἐπὶ μακρὸν νά σταθῶσι μὲ τοιαύτην οἰκονομικὴν μορφήν καὶ διαλύονται μὲ τὴν πρώτην κρίσιν, ὅπως συνέβη τελευταίως μὲ τὰς ἐν Ἀμερικῇ ἐμπορευματικὰς (ἐκχρηματισμένας) μικροεπιμεταλλεύσεις.

Αἱ γεωργικαὶ μικροεπιμεταλλεύσεις δὲν εἶναι οὔτε ἐπάγγελμα πρὸς ταχὺν ἢ καὶ βραδὺν πλουτισμὸν, οὔτε καπιταλιστικὴ ἢ σοσιαλιστικὴ ἐπιχειρήσεις, ἀλλὰ μικροβιοτεχνικαὶ ἐπιμεταλλεύσεις εἰς τὰς ὁποίας καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀξιοποίησις τῆς ἐργασίας τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀγρότου πρὸς στοιχειώδη αὐτεπάρκειαν.

Ἐπομένως, αὕτη ἡ φύσις τῆς ἐπιμεταλλεύσεως, προκαθορίζει καὶ τὴν μορφήν τῆς οἰκονομίας ποὺ πρέπει νά ἔχωσιν αὐταὶ καὶ ἡ ὅποια δὲν δύναται νά εἶναι οὔτε καπιταλιστικὴ, οὔτε σοσιαλιστικὴ, ἀλλὰ μικροβιοτεχνικὴ, δηλαδή ἡμικλειστός μορφή οἰκονομίας. Ὡς ἐκ τούτου καὶ παρὲκ τῆς ἀπὸ τὴν μορφήν ταύτην τῆς οἰκονομίας ὁδηγεῖ αὐτὰς εἰς τὴν χρεωκοπίαν καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἐξ ἄλλου, εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ γεωργικαὶ μικροεπιμεταλλεύσεις παρ' ἡμῖν δὲν παύονται περισσότερα τῶν ὅσων ἀπαιτοῦνται διὰ νά ζήσουν, δὲν παράγουσι μά- λιστα οὔτε ὅσα ἀπαιτοῦνται διὰ νά συντηρηθῶσι. Ἐρωτᾶται λοιπὸν πῶς κατόπιν τούτων ἔχομεν τὴν ἀπαίτησιν ἀπὸ τὴν γῆν ἐπαφὴν νά ἔχῃ τόσην με- θρέψῃ ὅχι μόνον τὸν πληθυσμὸν τὸν ἀχανεῖν ἀλλὰ καὶ τὸν λοιπὸν παραιοκτητῶν ὅχι μόνον τὴν ξένην βιομηχανίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ξένην γεωργίαν.

Ἐμπορευματικὴ οἰκονομία καὶ γεωρ- σουνυπάρξεσιν ἐπὶ μακρὸν. Ἡ γεωργικὴ χρεωκοπίη καὶ ἡ ὁδηγηθῇ ἡ πρὸς τὸν καπιταλισμὸν ἢ πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν. Ἡ βιωσιμότης τῶν γεωργικῶν ἐπιμεταλλεύσεων τῶν Σλαβοφώνων τῆς Δυτικῆς Βουλγαρίας καὶ πολλῶν Θρακῶν καὶ ρισσοτέρων περιφερειῶν τῆς Δυτ. Θρά-

κῆς ἀφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὸ γεγονός ὅτι αὐταὶ ἔχουν τὴν ἡμικλειστον ἢ μικροβιοτεχνικὴν μορφήν τῆς οἰκονομίας. Ἀλλο σοβαρὸν μειονέκτημα τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας εἶναι ὅτι αὕτη, παρ' ἡμῖν, δὲν δύναται νά παράγῃ εὐθηνὰ προϊόντα, διότι οἱ χωρικοὶ μὴ ἔχοντες αὐτεπάρκειαν ἀμέσως καταναλωσίμων καὶ χρησιμοποιοῦσιν προϊόντων ἰδίας παραγωγῆς καὶ κατασκευῆς, ἢ καὶ εὐρυτέρους χρηματικὰς σχηματισμούς, ζητοῦσι νά ἐπιτύχωσι ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλειτέραν τιμὴν τῶν πρὸς ἐμπορίαν προϊόντων των, ἔνα οὕτω κατωρθώσουν νά ζήσουν καὶ νά ἐξοφλήσουν τὰ, συνεπεία τῆς ἐκχρηματισμένης οἰκονομίας των, συναπτόμενα κατ' ἔτος ὑπερόγκια χρέη, καὶ ἐπομένως συντριβόμεθα ἀπὸ τὸν συναγωνισμόν τοῦ ἔξωτερου καὶ ἀκριβαίνον τὴν ζῶν εἰς τὸ ἐσωτερικόν (σύγκρισις μεταξὺ Βουλγάρων καὶ Ἑλλήνων παραγωγῶν).

Συγχρόνως, ἡ ἐμπορευματικὴ οἰκονομία διέφθειρε τὸ εἶδος ζωῆς τῶν γεωργῶν μας τοὺς ἔκαμε νά ρέπουν πρὸς τὸν ἄσκοπον ταχυπλουτισμὸν καὶ τὴν ὀκνηρίαν καὶ ἐπέτρεψε τὴν εἰσόδον εἰς τὴν ὑπαίθρον τοῦ κακῶς ἐννοουμένου πολιτισμοῦ, ὠθήσασα τοὺς γεωργοὺς εἰς τὸ νά διάγῳσι ἕνα ἀστάθης εἶδος ζωῆς, μὴ προσαρμοζόμενον οὔτε πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας των, οὔτε πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐπιτυγχανομένους πόρους. Ἀποτέλεσμα ὅλης αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι ὁ ὑπερδανεισμὸς τῶν ἐποίων καὶ ἡ πλήρης ἀποσύνθεσις τῆς οἰκονομίας των καὶ ὁ πανικὸς καὶ ὁ λιμὸς εἰς περιπτώσεις θεομηνιῶν καὶ κρίσεως τιμῶν.

Ἐνα ἄλλο ἐπίσης μειονέκτημα τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ μονοκαλλιέργεια, ἐνῷ ἡ ἡμικλειστός οἰκονομία προϋποθέτει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ποικίλης καλλιέργειας, δι' αὐτεπάρκειαν καὶ διὰ ζωοτροφίας καὶ οὐχὶ δι' ἐμπορίαν, τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς οἰκιακῆς βιοτεχνίας.

Τέλος σημειοῦμεν ὅτι, ἡ ἐπάνοδος πρὸς τὴν μικροβιοτεχνικὴν οἰκονομίαν (ἡμικλειστον) διὰ τῆς σχετικῆς μόνον εἰδικεύσεως εἰς τὰ ἀπὸ τὸν γεωγραφικὸν ντετερμινισμὸν προκαθοριζόμενα γεωργικὰ προϊόντα καὶ τῆς καλλιέργειας ὅσων γεωργικῶν προϊόντων ἐπιτρέπει ὁ τόπος μας, πρὸς αὐτεπάρκειαν καὶ τῆς κατασκευῆς, ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀγρότου, τῶν ἀπαραίτητων εἰδῶν ρουχισμοῦ οὕτως ὥστε, δι' ὅλων αὐτῶν νά περιορισθῇ ἡ τῶσον μεγάλῃ ἐπαφὴ τοῦ ἀγρότου μὲ τὴν ἀγορὰν καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀπόλαυσις ἐξάρτησίν του, ὅχι μόνον δὲν ἀποτελεῖ ὁπισθοδρόμησιν, ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου πρό- οδον, διότι αὐτὸ σημαίνει προσαρμογὴν πρὸς τὰς ὑφιστάμενας συνθήκας μας καὶ καλλιτέραν εὐζωίαν τοῦ χωρικοῦ.

Ἐκ τούτων, διὰ τῆς ἡμικλειστοῦ οἰκονομίας θά ἔχομεν εὐθηνὸν ἄρτον, εὐθηνὰ ἐπομένως ἡμερομισθία, εὐθηνὴν παραγωγὴν τῶν ἐγγενῶν γεωργικῶν προϊόντων μας, τὰ ὅποια ἐξίγονται καὶ πρέπει νά εἶναι εὐθηνὰ διὰ νά δυνηθοῦν νά συναγωνισθοῦν τὰ ξένα ὁμοειδῆ προϊόντα, εὐθηνὴν παραγωγὴν βιομηχανικῶν προϊόντων, ὥστε, ταῦτα νά εἶναι προσιτὰ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ εἰς τὸ ἔξωτερον. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας θά δυνηθῇ ἡ χώρα μας

νά κινηθῇ οἰκονομικῶς.

5) Περιορισμέναι δυνατότητες ἀναπτύξεως τῆς ὑπεραποδόσεως τῶν σιτηρῶν μας κατὰ μονάδα ἐπιφανείας.

Ἡ διὰ τῆς δημιουργίας μιᾶς πλαστῆς ἀγορᾶς, προώθησις τῆς σιτοκαλλιέργειας, ὅχι μόνον δὲν πρόκειται νά αὐξήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ σίτου κατὰ μονάδα ἐπιφανείας, ἀλλὰ θά βλάπτει καὶ καταστρέφει καὶ οἰκονομικῶς τὴν τῶσον ἀπαραίτητον κτηνοτροφίαν ἢ ὅποια δὲν προστατεύεται ἀναλόγως, ἀκριβαίνει τὴν ζῶν, σταματᾷ τὴν οἰκονομικὴν κίνησιν τοῦ τόπου, ὑποβοηθεῖ τὴν μονοκαλλιέργειαν καὶ δίδει ἐσφαλμένην κατεύθυνσιν, διότι ἐπεκτείνεται ἡ καλλιέργεια φυτῶν μὲ μικρὰς ἀπαιτήσεις ἐργασίας, ἐνῷ ἡ μεγάλη στενότης γῆς ἐπιβάλλει τὴν καλλιέργειαν φυτῶν μὲ μεγάλας ἀπαιτήσεις ἐργασίας. Τέλος, τελικῶς, θά προβῇ, ὅπως καὶ προέρχεται, πτωσίς ἀποδόσεως τοῦ σίτου κατὰ μονάδα ἐπιφανείας καὶ ἐξάντλησις τῶν ἀγρῶν διότι οἱ χωρικοὶ μας, δελεαζόμενοι ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς τιμὰς τοῦ σίτου ἐφρχοῦσιν ἀρπακτὴν καλλιέργειαν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμειψισπορᾶς περιορίζαντες μάλιστα ἐφέτος καὶ τὴν καλλιέργειαν τροφῶν καὶ δι' αὐτὰ τὰ ζῶα ἐργασίας. Εἰς τὴν ὑπαίθρον οἱ χωρικοὶ ἐπεκτείνουν σήμερον τὴν σιτοκαλλιέργειαν εἰς θάρος τῆς ἀγρονομίας, τὴν σκαλιστικὴν καὶ τῶν κτηνοτροφικῶν φυτῶν, λέγοντες οἱ ἴδιοι ὅτι τραβῶν λαχέτο!

Ἄλλο ἐπίσης μεγάλο μειονέκτημα αὐτῆς τῆς πολιτικῆς εἶναι τὸ γεγονός ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διαλύομεν, ἀποσυνθέτομεν καὶ ἐκχρηματίζομεν τὴν ὁργανωμένην ἡμικλειστον οἰκονομίαν καὶ ἐκεῖ ὅπου ὑφίσταται αὕτη σήμερον ὡς π. χ. εἰς τὴν Δυτ. Θράκην.

Τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδόσεων τοῦ σίτου κατὰ μονάδα ἐπιφανείας εἶναι ζήτημα πολυπλεύρου ἐρεύνης καὶ ὅχι μόνον δὲν δύναται νά λυθῇ ἀπὸ μονομερεῖς λύσεις, ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου αἱ λύσεις αὐταὶ καὶ τὴν ἑθνικὴν οἰκονομίαν θά βλάπτουν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν τῶν χωρικῶν διαταράττουν, ἐκτροχιάζουν καὶ χρεώνουν, τὴν δὲ παραγωγὴν τοῦ σίτου ὅχι μόνον δὲν αὐξάνουν κατὰ μονάδα ἐπιφανείας εἰς τὴν διάρκειαν, ἀλλὰ τὴν ἐλαττώνουν.

6) Περιορισμέναι δυνατότητες, διὰ λόγους οἰκονομικοὺς καὶ τεχνικοὺς, ταχείας μεταστροφῆς τῆς γεωργικῆς ἐπιμεταλλεύσεως πρὸς νέας καλλιέργειας (βιομηχανικῶν, κτηνοτροφικῶν, σκαλιστικῶν φυτῶν, ψυχανθῶν κλπ.) καὶ περιορισμένη ἐπομένως δυνατότης ἐφαρμογῆς μιᾶς λελογισμένης καὶ ἀποδοτικῆς ἀμειψισπορᾶς. Τοιαύτη μεταστροφή θά ἦτο δυνατὴ ἂν ἔνδς μὲν διὰ τῆς δημιουργίας ἀρδευτικῶν ἔργων ὅπου ὑπάρχει ἐπάρκεια πρὸς οἰκονομικὴν ἀρδύσιν ὕδωρ καὶ ἂν ἑτέρου ἐὰν προηγήτο σοβαρὰ ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἐρεῦνης τῶσον φυτοτεχνικῆς ὅσον καὶ ζωοτεχνικῆς. Ἀέγομεν καὶ ζωοτεχνικὴ διότι ἀνευ τῆς ὑπάρξεως ζώων δυναμένων νά χρησιμοποιοῦσιν οἰκονομικῶς τὰ καλλιεργηθησόμενα ἐν τῇ ἀμειψισπορᾷ κτηνοτροφικὰ φυτὰ δὲν εἶναι δυνατόν διὰ λόγους οἰκονομικοὺς νά γίνῃ τοιαύτη ἀμειψισπορὰ. Δυστυχῶς ὅμως παρ' ἡμῖν δὲν ἤρχισαν ἀκόμη μία τοιαύτη πολυσύνθετος ἐπιστημονικὴ ἐρευνα.

7) Μὴ προσκρησθῇ τοῦ ἀποτόμως με-

ταφυτευθέντος εἰς τὴν Ἑλλάδα προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ, ἐξαιρέσει Θρακῶν τιῶν, καὶ μιᾶς παραλλογῆς ἀναμαλλήθων καὶ ἐκ Βουλγαρίας προσφύγων, εἰς τὰς συνθήκας ἐργασίας τοῦ τόπου μας, εἰς τὰ εἶδη ζωῆς κλπ. αὐτοῦ, δηλαδή πρὸς τὸ οἰκονομικὸν Standard (ἑλλειψίς πολιτιστικοῦ ἐγκλιματισμοῦ) ὥστε νά εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξασφάλις τῆς παγίας ἐγκαταστάσεως καὶ τῆς παγίας καὶ σταθερᾶς οἰκονομικῆς δρασσεως αὐτῶν.

8) Ἀστάθεια γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ ἀπόλυτος ἐξάρτησις αὐτῆς ἐκ τῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν, λόγῳ κακοῦ καλλιέργητου στυφύματος, κακῆς ἢ μάλ- λον οὐδεμιᾶς ἀμειψισπορᾶς, κακῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐδαφολογικῶν συνθηκῶν, κακῆς καλλιέργειας, καὶ ἐπομένως ἀστάθεια καὶ ρευστότης τῆς οἰκονομίας των.

Καταστροφὴ τῶν παλαιῶν συστημάτων καλλιέργειας καὶ ἀντικατάστασις αὐτῶν ὅχι ὑπὸ καλλιτέρων ἢ καὶ χειροτέρων, ἀλλὰ ὑπὸ πλήρους χάους καὶ ἀναρχίας.

9) Ἐλλείψεις οἰασθῆποτε σταθερᾶς καὶ μονίμου γεωργικῆς κατευθύνσεως τῶν ἐποίων.

Οἱ ἐποικοὶ, ἐν Μακεδονίᾳ, ἡττολήθησαν κατὰ καιροὺς μὲ κάθε τυχοδιωκτικὴν καλλιέργειαν, ἢ ὅποια παρουσιάζετο ὡς κερδοφόρος καὶ ἐκ περιτροπῆς τὰς ἐγκατελείψαν ὅλας, μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μὲ τὴν ὅποιαν τὰς ἤρχισαν.

Εἰς τίποτε ἀκόμη δὲν κατόρθωσαν νά κατασταλάξωσι. Εἰς ὅλα παρατηρεῖται ἀστάθεια, ρευστότης, καὶ τυχοδιωκτι- σμός. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ γεωργικὴ οἰκογέ- νεια, λαβδανομένη ὡς οἰκονομικὴ μὲν, μὴ οὐσα προσανατολισμένη πρὸς μίαν σταθερὰν καὶ τακτικὴν κατεύθυνσιν καὶ ἐργασίαν καὶ ἐπομένως πρὸς ἕνα σταθε- ρὸν εἶδος ζωῆς, διαλύεται καὶ διαρρέει καὶ εὐρίσκειται πάντοτε ὑπ' αἰτῶν πρὸς ἐξόρμησιν διὰ τὴν ἀπόκτησιν οἰουδῆποτε τυχοδιωκτικοῦ πόρου, μόλις ἀφανῶσι εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ ἴχνη, ἔστω αὐτοῦ.

10) Πτωσίς τιμῶν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἐπιδεινῶσις ἐπομένως τῆς ἐξ ἀρχῆς δυσκόλου καὶ ἀπελπιστικῆς καταστάσεως τῶν γεωργικῶν ἐμπορευματικῶν μικροεπιμεταλλεύσεων.

11) Ἐλλείψεις τῆς οἰκιακῆς βιοτεχνίας. Πλὴν ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, τὸ πλεῖ- στον τῶν γεωργῶν μας, προμηθεύονται πάντα τὰ εἶδη ρουχισμοῦ των ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Συνεπεία τούτου εἶναι ὅτι, λόγῳ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πιστώσεων τῆς ἀγο- Ͼς, ὁ ἀγροτικός μας πληθυσμὸς εἶνε ἐν- δευμένος μὲ ράκη καὶ ἀνθυγιεινῶς, στε- ρούμενος τῶν ἀπαραίτητων κλινσοκεπα- σμάτων καὶ συγχρόνως εἶναι καὶ χρεω- μένος εἰς τοὺς ὑφασματεμπόρους.

12) Διάλυσις τῶν παλαιῶν μορφῶν ὁ- μαδικῆς ὁργάνωσης, τῶν μορφῶν ὁργα- νώσεως τῶν γεωργικῶν κτηνοτροφικῶν ἐπι- μεταλλεύσεων καὶ τῶν μορφῶν ὁργάνωσης τῆς οἰκογενειακῆς ἐργασίας, τῶν ἀγροτῶν, αἰτίνας προσηρμόζοντο πρὸς τὰς ὑφιστα- μένας καὶ σήμερον γεωργοοικονομικὰς καὶ γεωργοτεχνικὰς συνθήκας.

Ἡ διάλυσις αὕτη ἐγένετο ἀνευ λόγου, διότι, οὔτε ἡ τεχνικὴ μας προήχθη, οὔτε ἡλλᾶν αἱ συνθήκαι τοῦ περιβάλλοντος, οὔτε καὶ ἀντικατεστάθησαν αὐταὶ διὰ καλ- λιτέρων

της αναπτύξεως της Τεχνικής, της Κοινωνίας και του παραγομένου προϊόντος, δημιουργούνται και ωριμάζουν, εκ των ως άνω συνθηκών προκαθορίζονται, μορφαί οργανώσεις, ατίνες συγκεντρώσεων, συνδυάζουν και εκμεταλλεύονται κατά τον καλύτερον και οικονομικώτερον τρόπον τὸ Κεφάλαιον, τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐργασίαν, πρὸς ἐπιτυχίαν ἐνδὲς σταθεροῦ καὶ συνεχοῦς οικονομικοῦ αποτελέσματος, ἐκτεινομένου εἰς τὴν διάρκειαν καὶ διανέμου ἀναλόγως τὰ κέρδη. Αἱ μορφαὶ αὗται ὁργανώσεως, καθορίζουν καὶ τὸ εἶδος ζωῆς τῶν εἰς αὐτὰς ἐργαζομένων ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν. Εἰς περιπτώσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀποκλίνομεν ἀπὸ τὰς ὑπὸ τὴν ὅσιν ἄνω συνθηκῶν προκαθοριζομένης μορφῆς ὁργανώσεως καὶ ἀπὸ τὰς ἐξ αὐτῶν ἀπορρέοντα εἶδη ζωῆς, τότε ἡ ἐκμετάλλευσις χρεώκοποι καὶ αἱ ἐνεργοῦσαι αὐτὴν οἰκογένεια ἢ ἄτομα καταστρέφονται.

Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν, εἰς ὅλους τοὺς γεωργικηνοτροφικοὺς κλάδους μας παρατηρεῖται μία πλήρης διάλυσις καὶ ἀποσύνθεσις ὧν τῶν παλαιῶν μορφῶν ὁργανώσεως.

Ἐντὸς τῶν παλαιῶν, μὴ ἐκρηματισμένων σχηματισμῶν μας, εἰσῆλθε ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἡ χρηματικὴ οἰκονομία ἡ ὁποία ἀποσυνέθεσε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποσυνθέτῃ ὅλας τὰς τοπικὰς μορφὰς ὁργανώσεων. Τὸ χειρότερον καὶ τραγικώτερον ἐξ ὧν εἶναι ὅτι τὴν διάλυσιν τῶν σχηματισμῶν τούτων δὲν ἐπηκολούθησε μία κανονικὴ ἢ ἔστω καὶ ἀκανόνιστος ἀντικατάστασις αὐτῶν δι' ἄλλης τινὸς καλλιτέρας μορφῆς ὁργανώσεως.

Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι ὅτι, εἰς τὴν ὑπαίθριον ἐδημιουργήθη μία πλήρης ἀναρχία καὶ ἀποσύνθεσις. Ὡς πρὸς τὴν μεταφύτευσιν εἰς τὴν χώραν μας τῶν Γεωργικῶν Πιστωτικῶν Συνεταιρισμῶν, οὗτοι συνετέλεσαν εἰς τὴν καλλιτέραν καὶ οὐλοτέραν δειξομένην τῆς χρηματικῆς οἰκονομίας εἰς τὰς γεωργικηνοτροφικὰς ἐκμεταλλεύσεις μας παρασχόντες πληρεστέραν ἀσφάλειαν εἰς τὸ Κεφάλαιον καὶ ἀνοίξαντες, ὡς προδίδει ἐν τῶν ἔσω, τὰς ἐργητικὰς κεκλεισμένας θύρας τῶν παλαιῶν ἀπορθητῶν Φρουρίων αὐτῶν εἰς τὸ Κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον τὰς ἀποσυνέθεσε καὶ τὰς ἐχρέωσε.

Αὕτη εἶναι ἡ τραγικὴ περιπέτεια εἰς ἣν ἐνεπλάκησαν αἱ γεωργικηνοτροφικαὶ ἐκμεταλλεύσεις μας. Ἐπὶ τῶν παλαιῶν ζωντανῶν ὁργανισμῶν μας, ἐδημιουργήθησαν σήμερον διάφορα ἔλκη, διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ τούτων ἐμβολιασμοῦ τοῦ μικροβίου τῶν διαφόρων νοσητικῶν μέτρων ὡς ὁ νόμος αὐτοδιοικήσεως κλπ. καὶ αἱ ὁποῖαι νόμοι ἐδημιούργησαν ἄλλους ἀντιφυσιολογικοὺς καὶ καθαρῶς παρασυνθετικούς ὁργανισμούς, ὡς τὰς πλαστὰς κοινότητας, τοὺς ἀναρχικοὺς συνεταιρισμούς, διάφορα καὶ πολυποικίλα ταμεῖα καὶ ὅλας ἐν γένει τὰς ἀποσυνθετικὰς τάσεις.

Εἶναι δὲ τοιαύτη ἡ κατάστασις καὶ ἡ ἀναρχία σήμερον εἰς τὰ χωρία, ὥστε νὰ μὴ δύνανται ταῦτα, ἔχει νὰ δημιουργήσῃ αἱ τὰς ἀπαραίτητους ὁμαδικὰς βελτιώσεις, ὅχι νὰ κατασκευάσῃ, ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ συντηρήσῃ μόνον τοὺς ἀποστραγγιστικούς καὶ ἀντιπλημμυρικούς χάνδακας, τοὺς ὁποίους κατασκευάζει ἡ Ἀγροτικὴ

Τράπεζα καὶ, τὸ χειρότερον, δὲν εἶναι εἰς θέσιν ταῦτα νὰ συντηρήσῃ οὔτε ἕνα ταῦρον διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀγελάδων τῶν.

12) Περιορισμένη ἀπασχόλησις τῶν γεωργῶν καὶ τῶν ἐργατικῶν ζῶν αὐτῶν λόγῳ στενότητος γῆς, κακοῦ καλλιεργητικοῦ συστήματος, ἐλλείψεως κτηνοτροφίας καὶ ἀεργίας αὐτῶν καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν κατὰ τὸ περισσότερον διάστημα τοῦ ἔτους.

Τὸ ζήτημα, ὅχι μόνον τῆς ἐπὶ περισσότερας ἡμέρας ἀπασχολήσεως τῶν χωρικών, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑπερργασίας αὐτῶν, εἶναι ἕν ἐκ τῶν σπουδαιότερων προβλημάτων, διότι, ἂν δὲν λυθῇ τούτο, εἶναι ἀδύνατον νὰ δελτιωθῇ καὶ ἐπ' ἐλάχιστον ἡ κατάστασις.

Ὁ γεωργός, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπερργάζεται αὐτός καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του καὶ νὰ χρησιμοποιῇ τὰ οικονομικώτερα ζῶν ἐργασίας εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν του ὡς εἶναι αἱ κατάλληλαι ἀγελάδες ἑλξεως.

Ὅταν χρησιμοποιεῖται πληρωμένους ἐργάτας, πληρωμένους θεριστικούς καὶ ἑλκωνιστικούς μηχανᾶς, δεινὰ ἄντρον κλπ., τότε ἀποκλείει ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν του καὶ αὐτὰς ἀπάρκειαν.

Σήμερον ὅμως παρατηροῦμεν ὅτι, οἱ ἐπαικοὶ καὶ οἱ λοιποὶ γεωργοὶ τῆς Βορείου Ἑλλάδος ὅχι μόνον δὲν ἐργάζονται συνεχῶς εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν μετὰ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν οἰκογενειῶν μολὶς ἐργάζονται 80—100 ἡμέρας τὸ ἔτος.

Βεβαίως, πᾶς τις εὐλόγως θὰ διερωτᾷται: πῶς οἱ γεωργοὶ τῆς Βορείου Ἑλλάδος, ἐργαζόμενοι μόνον ἐπὶ 80—100 ἡμέρας καὶ μάλιστα εἰς τὴν Γεωργίαν, ἡ ὁποία ὡς γνωστὸν πληροῦναι πολὺ μικρὰ ἡμερομίσθια, κατορθώνουν νὰ συντηροῦν τὴν οἰκογένειάν των ἐπὶ 365 ἡμέρας;

Τὸ ζήτημα τούτο μέχρι τοῦδε λύεται διὰ ταχυδακτυλουργίας, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ, ὡς συμβαίνει μετὰ τὰς ταχυδακτυλουργίας.

Διὰ τὴν καταστροφὴν ὅμως δυνατὴ καὶ πραγματοποιήσιμος ἡ ὑπερργασία ὑπὸ σθῆ ἀνάλογος ἀμειψισπορᾶς, μετὰ καλὴν διανομὴν ἐργασίας καὶ καλὴν ἀπόδοσιν, νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ κτηνοτροφία ἡ πετηνοσθῇ ἐν ἄλλαις λέξεσι ἡ ἐφαρμομικροβιοτεχνικὴ μορφή οἰκονομίας.

Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνοντο μόνον ταῦτα διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ὑπερργασία, ἀλλὰ ἀπαιτοῦνται καὶ δύο ἄλλαι προϋποθέσεις, δηλαδή ἡ καταπολέμησις τῆς ἐλονοσίας εἰς τὰς περιφέρειας ὅπου ὑπάρχει τοιαύτη, διότι ἐλονοσιῶν καὶ τὸ σπουδαιότερον ἡ δι' ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς ἐξέυρεσις τῶν καταλλήλων φυτῶν διὰ τὴν ἀμειψισπορὰν καὶ τῶν παραγωγικῶν ζῶν, ἅτινα θὰ δύνανται οικονομικῶς νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὰς ἐκ τῆς ἀμειψισπορᾶς παραγερσόμενας βελτιωμένας τροφάς, διότι ἐν δὲν εὐρεθοῦν ταῦτα καὶ εὐρεθοῦν μόνον τὰ κατάλληλα φυτά, τότε ἡ καλλιέργεια αὐτῶν θὰ εἶναι οικονομικῶς ἀσύμφορος.

13) Μὴ προσαρμογὴ τῶν ἐποίων πρὸς κατώτερον ὕψος καὶ σταθερὸν εἶδος ζωῆς, ἀνάλογον πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἐργα-

σίας τῶν ἀγροτῶν τῆς Βορείου Ἑλλάδος καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς προσόδους.

14) Ἐπιβάρυνσις τῶν ἐποίων δι' ὑπερὸν χρεῶν πρὸς τοὺς ἰδιώτας, τὴν Ἑθνικὴν καὶ Ἀγροτικὴν Τράπεζαν, τὸν Ἑποικισμὸν καὶ τὸ Κράτος.

Ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν ἐποίων διὰ χρεῶν, εἶναι τόσο μεγάλη ὥστε μόνον αὐτὴ νὰ ἀποτελῇ ἀνυπερβλήτον φραγμὸν διὰ τὴν οἰκονομικὴν των ἀνόρθωσιν. Εὐνόητον ὅτι διὰ τὴν πληρωμὴν ἐκ μέρους αὐτῶν τοῦ τοκοχρεωλυτοῦ τῆς ἀξίας τῆς γῆς καὶ τῶν κεφαλαίων τῆς λοιπῆς ἀρχικῆς ἐγκαταστάσεως των δὲν πρέπει νὰ γίνεταί οὔτε κἀν συζήτησις.

Καὶ μόνον ἡ μὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τὰς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, Ἑποικισμὸν καὶ Κράτος χρεὴ ἀρκεῖ ἵνα ἀποθῇ ἄκαρπος κάθε τυχὼν προσπάθεια βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῶν ἐποικιστικῶν μικροεκμεταλλεύσεων.

Τι πρέπει νὰ γίνη

Ἐκ τῶν προηγουμένων, συνοπτικῶς ἐκτεθέντων, σαφῶς καταφαίνεται ὅτι ἡ δημιουργία βιωσίμων ἐποικιστικῶν μικροεκμεταλλεύσεων, εἶναι ζήτημα ἐξαιρετικῶς πολὺπλοκον καὶ πολυσύνθετον καὶ δὲν δύναται νὰ λυθῇ μετὰ μονομερεῖς λύσεις καὶ μετὰ τὴν ἡμίφωσ τῆς τεχνικῆς μας. Ἀλλὰ ἀπαιτεῖται πολυσύνθετος καὶ σοφρὰ ἐπιστημονικὴ ἐργασία εἰς τὴν συνέχειαν καὶ παράπλευρος Κρατικὴ προσπάθεια.

Ἐπίσης ἐξ αὐτῶν συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι, μὰς λείπουν ἀκόμη αἱ ἀπαιτούμεναι ἐπιστημονικαὶ δάσεις καὶ ὡς ἐκ τούτου εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ στηρίζομεθα εἰς ὑποθέσεις καὶ νὰ ἐπιχειροῦμεν νὰ λύσωμεν τὸν ὄγκον τῶν γεωργικοοικονομικῶν καὶ τεχνικῶν προβλημάτων μας, διὰ τῆς γνωστῆς ἑλληνικῆς ἐξυπνάδας, διὰ ταχυδακτυλουργικῶν ἐφευρέσεων, διὰ τῆς ἀβρόας εἰσαγωγῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ξένων γνώσεων καὶ ἰδεῶν καὶ διὰ ἐρασιτεχνισμῶν καὶ ἐλαφρᾶς γεωργικῆς φιλολογίας.

Τὰ γεωργικὰ ὅμως προβλήματα δὲν ἐπιδέχονται τεχνάσματα καὶ ἐξυπνάδες, ἀλλὰ διὰ νὰ λυθοῦν προϋποθέτουν μικροτάτην, σκληρὰν καὶ πρὸ παντὸς συνηθὴ ἐπιστημονικὴν προσπάθειαν καὶ τοπι-σιν. Διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐποικιστικῶν ὀνδῆποτε μέτρον ὑπὲρ τῶν ἐποικιστικῶν κλάδων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, ὥστε νὰ ἀποθῇ τούτο ἀποτελεσματικόν, πρέπει προηγουμένως νὰ ἐχωσὶ ἐρευνῶντες ὅλα τὰ προβλήματα αὐτῶν, μέχρι τῆς παραμικροτέρας λεπτομερείας.

Ἄνευ αὐτῆς τῆς προϋποθέσεως, ἄνευ ἀλληλοσυνυφασμένων καὶ ἀλληλοεξηγητῶν μὲνων λεπτομερειῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ γνωρίζωμεν ἐκ τῶν προτέρων ποῖα ση-μείων, ποῖα εἶναι οὐκ ὀκτίμων νὰ θιγῶσι καὶ ποῖα ἄλλα δὲν πρέπει νὰ θιγῶσι, δὲν εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ ἔχωμεν καρποφό-εῖναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἔχωμεν καταστρε-

πτικὰ ταῦτα. Ἡ μὴ σαφὴς καὶ πλήρης γνώσις, ἡ μὴ δολοκληρωτικὴ ἐπιστημονικὴ ἐρευνα τῶν τοπικῶν τούτων προβλημάτων μας, εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὅτι λαμβάνονται μὲν κατὰ καιρὸς μέτρα ὑπὲρ τοῦ Ἄλφα ἢ Βῆτα παραγωγικοῦ κλάδου μας, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ, ἄνευ οὐδενὸς συστήματος καὶ συνεχείας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄνευ οὐδενὸς καρποφόρου ἀποτελέσματος, σπαταλωμένων οὕτω δυνάμεων καὶ χρημάτων.

Αὐτὸς ἐπίσης εἶναι ὁ λόγος τοῦ ὅτι καθεὶ Ἕλλην ἔχει καὶ ἴδιον πρόγραμμα διὰ καθεὶ ζήτημα.

Ἡ μὴ πλήρης ἐπιστημονικὴ ἐρευνα τῶν προβλημάτων μας καὶ ἡ μὴ προσαρμογὴ μας πρὸς τὰς περιστάσεις αὐτῆς, θὰ ἔχη ἀκόμη σοφωτέρας συνεπείας διὰ τὴν χώραν μας καὶ θὰ μᾶς ὀδηγῇ ἄλλοτε μὲν πρὸς ὑπερβολικὴν αἰσιοδοξίαν καὶ ἄλλοτε πρὸς ὑπερβολικὴν ἀπιστοδοξίαν.

Ἡ μὴ ὑπαρξὶς μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῖν μιᾶς σοφρᾶς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς καὶ ἡ δημιουργία ἀναλόγου παραδόσεως καὶ κατευθύνσεως εἰς τοὺς νεωτέρους ἐπιστήμονας, ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι μέχρι τῆς προπολεμικῆς περιόδου ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀπετέλει κέντρον παραγωγῆς, ἀλλὰ κέντρον ἐξορμήσεως καὶ αἱ παρυσιαζόμεναι δυσκολαὶ πρὸς ἐπάρκειάν μας ἀντιμετωπιζόντο διὰ τῆς μεταγχεύσεως. Ἀκριβῶς δὲ ἀπὸ τὴν ἐλλείψιν ἐπαρκῶν ἐπιστημονικῶν δάσεων ἀντιλαμβάνεται κανεὶς ἀμέσως, ὅποια βλαστὰς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ νὰ εἶναι δυνατόν νὰ καθορίζονται μετὰ τῆς δεοῦσης δεξιότητος καὶ ἀσφαλείας τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ληφθοῦν διὰ νὰ καταστήσῃ βιωσίμους τὰς γεωργικὰς ἐποικιστικὰς μικροεκμεταλλεύ-

σεις. Ἄνευ τῆς ἐκ μέρους μας σαφούς καὶ ἐμπεριστατωμένης καὶ δολοκληρωτικῆς παμπλεuroύ γνώσεως τῶν ἀπαραίτητων δασικῶν στοιχείων δὲν δυνάμεθα οὐδεμίαν ὑπεύθυνον γνώμην νὰ ἐκφέρωμεν καὶ θὰ ἀφήσωμεν εἰς τὴν τύχην των τὰς ἐποικιστικὰς μικροεκμεταλλεύσεις καὶ ὅ,τι γίνη ἄς γίνη.

Αἱ ἀπαραίτητοι χρησιμοποίησιμοι βί-σεις πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, τότε μόνον δύνανται νὰ δημιουργηθῶσιν εἰς ἐξασφαλίσωμεν τὴν συνέχειαν μιᾶς σοφρᾶς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας τῶν πολυσυνθέτων προβλημάτων τῶν ἐποικιστικῶν μικροεκμεταλλεύσεων, ἥτοι διὰ μιᾶς γεωοικονομικῆς, γεωργικοοικονομικῆς, φυτοτεχνικῆς, γεωργοτεχνικῆς καὶ ζωοτεχνικῆς ἐρευνῆς καὶ συγχρόνως εἰς ἐπιτυχίαν τὴν συμφέρουσαν πρὸς τὰς τοπικὰς μας συνθήκας ὁργάνωσιν τῶν χωρίων μας καὶ τῶν γεωργῶν μας.

Ἡ χώρα μας σήμερον μετὰ τὸν μέγαλον κοινωνικὸν ἐποικισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεπλάκη, ἔχει ἐπείγουσαν καὶ ἀναπόδραστον ἀνάγκην ὅπως, διὰ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ μας καταλλήλων ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων, τῶν ἰδρυμάτων τῆς Ἀνωτάτης Γεωργικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης, ἐρευνήσῃ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τὰς ἐσωτερικὰς ἐξαρτήσεις καὶ τὸν ποικιλόμορφον συνυφασμὸν τῶν προβλημάτων τῶν ἐποικιστικῶν μας μικροεκμεταλλεύσεων.

Εἶναι ἀνήκουστον νὰ ἐπιχειρῶμεν νὰ λύσωμεν σήμερον προβλήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ ὑπόστασις τοῦ Ἑθνους μας, διὰ τεχνασμάτων καὶ τσαρλατανισμῶν.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΧΡΕΩΝ ΚΑΙ Η ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΣΗΜΕΡΟΝ ΡΥΘΜΙΣΙΣ ΑΥΤΩΝ

Β'. ΤΙ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΝΑ ΠΡΑΞΩΜΕΝ ΗΜΕΙΣ

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ χρεὴ τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἐπίσης ἀρκετὰ σημαντικὰ, ἰδίᾳ εἰς ὠρισμένας περιφέρειας ὡς π. χ. ἡ Ἄν. Μακεδονία, ἡ Θεσσαλία, ἡ Κέρκυρα, ὁ φειδόμενα ἀπ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν πτωσίαν τῆς τιμῆς τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἀπ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἐπὶ τριετίαν κακὴν ἐσο-δεῖαν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα πρό-

βλήματα τοιογλύφους. 5) Χρεὴ πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Ἀς ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον ἐκστὴν κατηγορίαν τῶν ἀνωτέρω χρεῶν.

1) Χρεὴ τῶν ἀγροτῶν προσφύγων. Ταῦτα περιλαμβάνουν τὰ ἑξῆς κεφάλαια.

α) Δαπάναι Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, γενόμεναι πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων, μετὰ τὰς ὁποίας οὗτοι ἐξευθύνθησαν. Α.Α. 9.636.931 β) Ἀξία Τουρκικῶν καὶ Βουλγαρικῶν οὐκισμάτων ἐξ ἀνταλλαγῆς καὶ μεταναστεύσεως. 2.000.000 γ) Ὁφειλὰ πρὸς τὸ Δημόσιον, διὰ γενομένης ἀπ' εὐθελίας ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαταστάσεως. 1.265.785 δ) Ἀξία παραχωρηθεισῶν εἰς αὐτοὺς γαιῶν. 5.500.500 18.392.716

Μετὸν ὀφειλουμένην εἰς αὐτοὺς ἀποζημιώσεις. 8.500.000 Ὑπόλοιπον. 9.892.716

Πρόσθετος χρέωσις 1 1/2 οἰο διὰ δαπάνας συμψηφισμοῦ. 127.500 Σύνολον. 10.020.216

Ἡτοι πρὸς δεχ. 350 ἡ Δίρα, ὅσον καθορίσθη διὰ τοῦ περὶ δραχμοποιήσεως διατάγματος, ἔχομεν σύνολον προσφυγικῶν χρεῶν Δρχ. 3 1/2 δισεκατομμύρια. Τὸ ποσὸν τοῦτο δέον νὰ καταβληθῇ τοκοχρεωλυτικῶς, ἐντὸς εἰκοσαετίας, μετὰ τὸν 3 οἰο, ὑπολογιζόμενον ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1931, ἥτοι περὶ τὰ 220 ἐκατ. δραχμῶν ἐτησίως. Ἀναλογεῖ δηλ. εἰς κάθε ἀποκατασταθέντα ἀγρότην πρόσφυγα ποσὸν 1400—1600 δραχμῶν ἐτησίως.

Ἄλλ' ἡ καταβολὴ τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ ἀπ' ἐνὸς μὲν εἶναι ἄδικο, διότι ὁ πρόσφυγ μολὶς ἔλαβε 15—25 οἰο τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας του τὴν ὁποίαν ἐγκατέλειπεν ἀπ' ἐνὸς μὲν εἶναι ἀδύνατος, δεδομένου ὅτι ὁ μὲν κληρὸς ὁ δόθηκε εἰς τοὺς πρόσφυγας μολὶς φθάσει τὰ 30 στρέμματα, δηλ. μολὶς τοῦ δίδει τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ὁρθὸν εἶναι λοιπὸν τὰ χρεὴ ταῦτα νὰ διαγραφοῦν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ὑφίσταται νομικὴ ὑποχρέωσις ἔναντι τῶν δανειστῶν πρὸς εἰσπραξίαν αὐτῶν, διότι διὰ τῆς συμβάσεως τοῦ 1930, τὸ Δημόσιον ἀνέλαβε νὰ καταβάλλῃ ἐτησίως τὸ ποσὸν 80.000

Ἐν πάσει περιπτώσει, λόγῳ τῶν σημερινῶν συνθηκῶν καὶ ἐλλείψει τῶν ἀπαραίτητων προϋποθέσεων, καθίσταται προβληματικὴ καὶ ἡ στοιχειώδης σχετικὴ διωσιμότης τῶν ἐποικιστικῶν μικροεκμεταλλεύσεων τῆς Βορείου Ἑλλάδος πλὴν τῶν διαφοροποιήθεισων δι' ἐνοικιάσεως γαιῶν αἰτίνες συγχρόνως ἔχουσι τὴν μικροβιοτεχνικὴν μορφήν τῆς οἰκονομίας. Ὡς ἐκ τούτου ἡ αὐρίον θὰ εἶναι χειρότερα ἀπὸ τὴν σήμερον.

Διὰ τοῦτο κρούω τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ δὲν δεικνύω νὰ διακηρύξω ἐν δυνάμει τῆς ἐπιστήμης ὅτι, οἱ παλαιοὶ τεχνικοὶ καὶ γεωργικοοικονομικοὶ μας ἡγέται, εἶναι ἀδύνατον νὰ προσανατολίξωσιν πρὸς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα καὶ εἶναι ὑπεύθυνοι αὐτῆς τῆς καταστάσεως.

Σήμερον, ἀπαιτοῦνται νέοι τεχνικοὶ καὶ γεωργικοοικονομικοὶ ἡγέται, τεραστία δημιουργικὴ πνοή, σιδηρὰ πυγμή, καὶ ταχὺς προανατολισμὸς, πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ τεραστίου ὄγκου τῶν γεωργικῶν προβλημάτων μας, τῆς ἀναρχίας τῆς ὑπαίθρου, τῆς ὑπηρεσιακῆς ἐξαρθρώσεως καὶ τῶν πνευματικῶν καμάρων, ποὺ μᾶς μαστιῶν.

Ἐπ' ὅσον λοιπὸν οἱ παλαιοὶ μας Τεχνικοὶ καὶ γεωργικοοικονομικοὶ ἡγέται δὲν προανατολίζονται πρὸς τὴν ἀδυσώπητον σημερινὴν πραγματικότητα, ὀφείλουσιν νὰ ἀποσυρθοῦν οἰκισθελῶς τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας καὶ ὅς εἶναι ὑπερβέβαιοι ὅτι οὕτω πράττοντες προσφέρουν μίαν ὑπερτάτην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν χώραν των.

ΧΡ. Α. ΒΑΣΜΑΤΖΙΔΗΣ

Τεχνικὸς Ἐπιθεωρητὴς

τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης

Ἀγγλικῶν Λιγῶν πρὸς τοὺς χορηγητάς τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, τοῦ ὁποῦ ἀλλοστε ἡ ὑπερεμία ἀνιστάται.

2) **Χρέη ἐξ ἀπαλλοτριώσεως κτημάτων.** Τὸ σύνολον τῶν ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριωθέντων ἐκτάσεων (πλὴν τῶν ἐμφυτευτικῶν καὶ ἀγροληψιῶν), ἀνέρχεται εἰς 9.473.900 στρέμματα, ἡ δὲ ὀφειλόμενη ὑπὸ τῶν ἀγροτῶν ἀποζημίωσις (μὴ ὑπολογιζομένης τῆς εἰσφορᾶς τοῦ Κράτους, ὑπολογίζεται εἰς 804.372.000 δραχμὰς. Σημειώσθαι ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἐκτάσεις κείνται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς περιφερείας ἐντονώτερον προσβληθείσας ἐκ τῆς κρίσεως (Θεσσαλία, Μακεδονία, Ἠπείρος).

Τελειώσας τὸ Κράτος ἤλθε καὶ ἐμειώσας τὸν τόκον τῶν ὁμολογιῶν ἀπαλλοτριώσεως ἀπὸ 8 εἰς 6 0/0, ἥτοι κατὰ 25 0/0. Τοῦ μέτρου ὅμως οὐδὲν ἐπωφελέθησαν οἱ ἀγροταί. Ὅρθον λοιπὸν εἶναι νὰ μειωθῶν ἀναλόγως αἱ ὑπ' αὐτῶν καταβαλλόμεναι τοκοχρεωλυτικαὶ δόσεις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δ' ἀνακούφιση αὐτοῖς σημαίνει.

Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ἡ ἀναθεώρησις δικαστικῶν τινῶν ἀποφάσεων αὐτόχρημα παρανόμων, ὡς π.χ. εἰς τὴν Δαμίαν, αἰτνες ὄρισαν τίμημα κτημάτων ὑπερβολικὸν καὶ δυσβάστακτον διὰ τοὺς ἀποκαταθέντας καλλιεργητάς.

3) **Χρέη πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν.** Μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα ἐπαύσαν ἀσκούσα ὡς γνωστὸν τὴν ἀγροτικὴν πίστιν. Ἐν τούτοις ἐγκολοῦνται τὰς τοποθετήσεις αὐτῆς εἰς πραγματικὰ δάνεια ἐπὶ ἐνεχρῶ καπνοῦ. Αἱ τοποθετήσεις αὗται ἀνῆρχοντο τὴν 31/12/31 εἰς 342.628.368.

Ἐπίσης εἰς τὴν ἰδίαν Τράπεζαν ὤφειλαν οἱ καλλιεργηταὶ ἐκ καθυστερήσεως δανείων τοῦ 1929, κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν δρχ. 366.198.315.

Μικρὰ ποσὰ ὀφείλου ἐπίσης οἱ καλλιεργηταί, ἐκ πλασματικῶν ἰδία δανείων, εἰς τὴν Τράπεζαν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὴν Ἰονικὴν Τράπεζαν.

Αἱ πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν καθυστερήσεις καλλιεργητικῶν δανείων μετρηθήσαν, ὡς γνωστὸν, εἰς μεσοπρόθεσμα τοιαῦτα τετραετοῦς λήξεως, διὰ τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἀγρ. Τραπεζῆς.

Ἀντιστῶς αἱ διατάξεις τοῦ νόμου τούτου δὲν ἐφηρμόσθησαν ἐνεκα τῆς εἰς τὴν Τράπεζαν ἀφθεύσεως ἐλευθερίας νὰ κρίνῃ ἐὰν οἱ γεωργοὶ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ πληρώσουν ἢ ὄχι. Ἐπίσης πολλοὶ διενδυνταὶ Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἑθνικῆς ἐκάλυψαν παρανόμως τὰς παλαιὰς ὀφειλάς εἰς τὴν Ἑθνικὴν δι' εἰκονικῆς χορηγήσεως δανείων ἐκ τῆς Ἀγροτικῆς. Πάντοτε ὅμως ἀπομένουν ἀκόμη ἐκ καλλιεργητῶν καὶ παλαιῶν πλασματικῶν δανείων ἕνα ποσὸν ἐκ 280 ὡς ἑγγιστα ἑκατ. δραχμῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνονται μετὰ τὸν ὑπερμερίαν 13 0/0 ἐτησίως. Διὰ νὰ μὴ εἰσπραχθῶν μέλοι τοῦδε ταῦτα ἔπειτα δι' ὀφείλονται ἀπὸ χρεωκοπημένων γεωργῶν. Ὅρθον εἶναι λοιπὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι γίνεται καὶ μετὰ τὴν χρεωκοπημένους ἐμπόρους. Νὰ μειωθῇ τὸ κεφάλαιον αὐτῶν κατὰ ἕνα ποσοστὸν 30—50 0/0 καὶ νὰ χαρισθῶν ἰδίᾳ οἱ τόκοι ὑπερμερίας. Φοροδοῦν μάλιστα διὰ τὸ μετῶν πρὸς τὰ ἐφαρμοσθῇ ἀναδρομικῶς

καὶ ἐπὶ τῶν χρεῶν τῶν πληρωθέντων, παρανόμως ἀλλοστε, διὰ δανείων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς.

4) **Χρέη ἀγροτῶν πρὸς ἰδιώτας.** Τὰ χρέη ταῦτα εἶνε κυρίως δύο εἰδῶν: χρέη εἰς χρήματα πρὸς τοκογλύφους καὶ χρέη εἰς εἶδῶν ληφθέντων ἀπὸ τὸν μπακάλην τοῦ χωριοῦ. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα εἶναι παράνομα συναπτόμενα μετὰ τὸν 50 καὶ 80 0/0, ὡς ἀπέδειξαν τελευταίως ἀκόμη πλείστοι ἀποφάσεις τοῦ Πρωτοδικείου Τρικινίτων. Τὰ δευτέρω δὲν εἶναι ὀλιγώτερον βαρεῖα, ἀλλ' εἶναι ἐντέλεστα πραγματικά. Δὲν ἔχοντες ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν ἀγροτῶν ἐκ τούτων. Τὸ ὑπονοούμενον τῆς Γεωργίας εἰς ἐκθεσιν σταλείσαν πρὸς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν ὑπελόγησε ταῦτα συνολικῶς εἰς δύο δισεκατομμύρια δραχμῶν.

Πάντα τὰς ὅν χρεὴ πρὸς ἰδιώτας θὰ ἔπρεπε λοιπὸν πρῶτον νὰ ἐξελεγχθῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρᾶγμα δανεισθῆν κεφάλαιον αὐτῶν. Τὰ πρᾶγμα τοκογλυφικὰ δάνεια φρονοῦμεν δι' ἃ ἔπρεπε νὰ διαγραφῶν ὡς παράνομα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξοφληθέντα, πολλὰς μάλιστα ποσότητας, διὰ τὸν καταβληθέντων ὑπερογκῶν τῶν. Τὸ κεφάλαιον τῶν ἄλλων θὰ ἡδύνατο νὰ μειωθῇ κατὰ ἕνα ποσοστὸν, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ὀφειλέτου. Τὰ οὕτω ἀπομένοντα χρέη θὰ ἔπρεπε νὰ μετατραποῦν εἰς μεσοπρόθεσμα πληρωτέα ἐντὸς 2—5 ἐτῶν καὶ μετὰ τὸν 50 0/0 π.χ. Τὸ ἀνωτέρω ἔργον ἐλέγχον καὶ τακτοποιήσεως θὰ ἡδύνατο νὰ ἀναλάβουν οἱ κατὰ τόπους εἰρηνοδίκαι μετ' ἐπιφύλαξιν δευτεροβάθμιον ἐξετάσεως τῶν διαφορῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων πρωτοδικείων, ἀλλὰ δαπάναις τῶν δανεισθῶν.

5) **Χρέη πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.** Τὰ ὀφειλόμενα ἐκ καλλιεργητικῶν χορηγήσεων ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ ποσὰ, ἀνῆρχοντο τὴν 1/1/33 εἰς δρχ. 819.824.522. ἔναντι δρχ. 783.425.958. εἰς ὅς ἀνῆρχοντο τὴν 1/1/32. Τὰ ὀφειλόμενα ἐκ δανείων ἐπὶ ἐμπραγματῶν ἀσφαλείᾳ, ἰδίᾳ πλασματικὰ καπνοῦ, ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν εἰς δρχ. 352.355.484. ἔναντι δρχ. 466.314.040. εἰς ὅς ἀνῆρχοντο τὴν 1/1/30. Τέλος τὰ δάνεια μέσης καὶ μακρῆς προθεσμίας ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 52.910.164. Ἡτοι σύνολον χρεῶν τῶν ἀγροτῶν πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν δρχ. 1.225.090.170. ὅν ληξιπρόθεσμα καὶ καθυστερούμενα 504.463.432 δραχμαί, ἀφορῶντα ἰδίᾳ ὀφισμένους περιφερείας. Βεβαίως ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα δὲν ἀποτελεῖ κερδογῶν. Αἱ εἰσπραξίαι τῆς διατίθενται πάλιν εἰς γεωργὸς καὶ ἡ στέρεσις αὐτῆς διαθεσίμων κεφαλαίων θὰ εἶχεν ἀντίκτυπον ἐν μείον ἐπὶ τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπὶ τῶν παραγωγῶν μας, ἀδιαφόρως ἐάν ἡμεῖς φρονοῦμεν δι' ἡ διάθεσις τῶν κεφαλαίων τῆς θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃται περισσότερον λογιζομένης. Ἀλλοστε ὅλοι οἱ ἀγροταὶ θεωροῦν ὡς ἱερὰς τὰς πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ὀποχρεώσεις τῶν καὶ εὐχαρίστως καταβάλλουν ταύτας, ἐφ' ὅσον βεβαίως εἶναι εἰς θέσιν. Πρέπει ἐπιπροσθέτως νὰ ἔχωμεν ὅτι ὅσον διὰ τὰ δάνεια τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἐχορηγήθησαν μετὰ τὸν σημερινὸν περιπλοῦ τιμαριθμῶν

τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ δὲν συντρέχει ἐπομένως περίπτωσις ἀναπροσαρμογῆς αὐτῶν, ὡς συμβαίνει μετὰ παλαιότερα χρέη. Θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ δύο κατηγορίας χρεῶν.

α) Διὰ τοὺς ἐκ θεομηνιῶν καταστραφέντας χωρικοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν δύνανται νὰ καταβάλλουν τὰς ὀφειλάς τῶν εἰς μίαν μόνην δόσιν, ἔστω καὶ κατόπιν καλῆς ἐσοδείας.

Αἱ ὀφειλαὶ αὐτῶν φρονοῦμεν δι' ἃ ἔπρεπε νὰ μεταβληθῶν εἰς μεσοπρόθεσμοις καὶ νὰ μὴ ζητηθῇ ἀπὸ αὐτοὺς τόκος ὑπερμερίας.

β) Διὰ τοὺς πωλοῦντας ἢ ἔχοντας πωλήσει τὰ κτηνὰ τῶν, εἰς τιμὴν μὴ δυναμένην νὰ καλύψῃ τὸ ἐξ ἐνεχυρογράφου χρέος τῶν. Καὶ μέρος μὲν αὐτῶν θὰ δύνηται νὰ καλύψῃ τὰ ὡς ἄνω ἀνοίγματα τροποποιούμενον τοῦ νόμου περὶ ἐξαγορᾶς καπνῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους, εἰς τὸ ὅσον ὡς τε νὰ λογισθῇ εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν ἢ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγορασθέντων καπνῶν διαφορὰ, τῶν ὑπολοίπων ὅμως τὰ χρέη νὰ μετατραποῦν εἰς μεσοπρόθεσμα καὶ ἄτοκα διότι ἀκόμη γενικώτερον συμφέρον τῆς Τραπεζῆς ἐπιβάλλει τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν λογαριασμῶν τῆς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ τὰ βαρύνοντα αὐτοὺς χρέη.

γ) Ἐν περιλήψει τὸ σύνολον τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἀνέρχεται εἰς 8 1/2 δισεκατομμύρια, δραχμῶν περιπλοῦ ἐξ ὧν τὸ ἡμισυ μόνον μεσοπρόθεσμα καὶ μακροπρόθεσμα. Ἡ δὲ ἀξία τῆς ἐτησίως γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς 13 δισεκατομμύρια, ὡς ἔγιστα δραχμὰς. Ἡτοι τὰ χρέη τῶν ἀγροτῶν καλύπτουν τὰ 65 0/0 τοῦ ἀκαθαρίστου αὐτῶν εισοδήματος. Δεδομένου δὲ δι' αὐτοὺς εἶναι μικρόν, ἀνερχόμενον κατὰ μέσον ὄρον τὰς 18.500. δραχμὰς κατ' ἀγροτικὴν οἰκογένειαν, εἶναι βεβαίως ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀγροτάς ὀφειλέτας νὰ πληρώσουν ἐξ αὐτοῦ τοκοχρεωλύσια τῶν ἀνωτέρω χρεῶν καὶ κατὰ μέζονα λόγον αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τῶν ληξιπρόθεσμων καὶ βραχυπρόθεσμων δανείων. Ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν ἐπιβάλλεται λοιπὸν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι διὰ τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς, τῶν ἀγροτῶν, ὡς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ὑπέστησαν αὐτόματον μείωσιν. Ἀλλ' ἡ μείωσις αὕτη ἐκαλύφθη ἐκ τῆς πτώσεως τῆς τιμῆς τῶν γεωργικῶν προϊόντων, καὶ γενικώτερον ἐκ τῆς ἀξίσεως τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τοῦ χρήματος. Οἱ γεωργοὶ δὲν ζητοῦν χαριστικὴν πολιτικὴν ἀλλὰ πολιτικὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην, ἔναντι μιᾶς δεινοπαθοῦσης τάξεως, τῆς πλειονοψηφούσης τάξεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Θέλου νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται σήμερον προκειμένου καὶ περὶ κρατικῶν χρεῶν. Καὶ ὅπως ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι πρεσβεύουν δι' ἡ ρύθμισις τοῦ ζητήματος χρεῶν θὰ βελτιώσῃ τὴν παγκόσμιον κρίσιν, οὕτω φρονοῦμεν καὶ ἡμεῖς δι' ἡ ρύθμισις τῶν χρεῶν τῶν γεωργῶν θ' ἀποτελέσῃ ἀσφαλὲς εἰς τὸν φάσμακον διὰ ἀγροτῶν μας καὶ σοβαρὸν κίνητρον διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς μας.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΑΝΣ

ΔΙΑΤΙ ΣΥΝΕΚΡΑΤΗΘΗ Η ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Η ΔΡΑΧΜΗ, Η ΛΙΡΑ ΚΑΙ ΑΙ ΤΙΜΑΙ

Ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ λίρα καὶ αἱ παγκόσμιαι τιμαὶ ὁ γνωστὸς οἰκονομολόγος κ. Layton (ἴδε Information 29 Ἰανουαρίου) ἐκθέτει πῶς ἡ λίρα ὄχι μόνον δὲν κατέπεσε εἰς δευτερεύον νόμισμα, ὅπως πρὸς στιγμὴν ἐπιστεῦθη, μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς χρυσῆς βάσεως ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ἐξασκεῖ τὸναντίον «ὅπως πρωτεύουσαν ἐπιρροὴν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν παγκοσμίων τιμῶν», ἐπιδρασιν ἀνάλογον πρὸς ἐκείνην ἣν ἤσκησεν ἄλλοτε τὸ δολλάριον ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου.

Οἱ ἀπὸ τῆς ἀρσεως τῆς χρυσῆς βάσεως μεσολαβήσαντες 16 μῆνες μᾶς πληροφροῦν πρᾶγματι, λέγει ὁ κ. Layton, ὅτι αἱ παγκόσμιαι τιμαὶ, ἀντὶ νὰ διατηρηθῶν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν χρυσοῦ, «ἠκολούθησαν τὸναντίον τὴν στερελίαν εἰς τὴν πρὸς τὰ κάτω κίνησιν τῆς, ὅποτιμῆται κατὰ 10,4 0/0. Ἡ ἐτι μεγαλύτερα πτώσις τῆς λίρας, ἥτις προσεχλήθη κατὰ τὴν προσεχόμενῃ τῶν πολεμικῶν χρεῶν τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ καταρρίψῃ ἀκόμη τὰς εἰς χρυσὸν τιμὰς κατὰ 6 0/0, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ σχέσις αὕτη δὲν εἶναι ἀπλὴ σύμπτωσης».

Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐφάνησαν ἴσως περίεργα δι' ὅσους ἀνέμενον μίαν ἀπότομον ὕψωσιν τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀνάλογον μετὰ τὴν πρὸς τὸν χρυσὸν ὑποτίμησιν τῆς λίρας. Ἀλλ' οὐδεμία, λέγει ὁ Layton, ὑπάρχει ἐν τούτοις δυσκολία νὰ ἐξηγηθῇ τις τὴν ἐπίδρασιν ταύτην τῆς στερελίαν ἐπὶ τῶν τιμῶν—χρυσοῦ.

Πρῶτον διότι ἡ Ἀγγλία, καθὼς εἶς τὴν πρῶτην σειρὰν τῶν καταναλωτῶν ξένων προϊόντων, εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, εἰς θέσιν νὰ ἐπηρεάσῃ τὰς τιμὰς. Δεδομένου ἐπομένως ὅτι μετὰ τὴν πτώσιν τῆς λίρας τὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα διέθετον διὰ τὰς πληρωμὰς τῶν εἰσαγωγῶν οἱ βρετανικοὶ εἰσαγωγγεῖς ἐμειώθησαν, οἱ ξένοι πωληταὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκπέσουν, ὅσον ἡδύνατο, τὰς τιμὰς τῶν.

Ἀλλ' ἐάν ἡ πείσις αὕτη ἦσκεῖτο ὑπὸ μόνῃς τῆς Ἀγγλίας δὲν θὰ ἦτο βεβαίως τόσον ἀποτελεσματικὴ. Πρέπει νὰ μὴ λησμονώμεν δι' ἡ ἡμίσιν τῶν νομισμάτων τοῦ κόσμου κατέλιπον τὴν χρυσὴν βάση μετὰ τὴν στερελίαν, πρὸς τὴν ὅποιαν σήμερον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνδέονται. ἔστω καὶ ἂν ὁ δεσμός αὗτος, ὅπως εἰς τινὰς περιπτώσεις, παραμένει χαλαρός.

Ὡς ἐκ τούτου ἐν τούτοις ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῶν τιμῶν ἐνισχύεται καὶ συμπληροῦται «διὰ τῆς ἀναλόγου ἐπιδράσεως ἣν ἀσκούν, ὡς ἀγορασταί, αἱ ἄλλαι χώραι, ὧν τὸ νόμισμα τυγχάνει ὑποτιμημένον».

Ὁβτως ἐξηγεῖται, καταλήγει ὁ Layton, διατὶ αἱ ἐσωτερικαὶ τιμαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, οὐδὲν ὅσον ἐπηρεάσθησαν ἐκ τῆς πτώσεως τῆς λίρας. Πρῶτον, διότι τῆς πτώσεως τῆς λίρας, «συγκροτήματος τῆς στερελίαν» ἐντὸς τοῦ «συγκροτήματος τῆς στερελίαν» τὰ μέλη αὐτοῦ ἐξακολούθησαν νὰ συναλλάσσονται ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡς καὶ πρότερον ὥσεως, εἰς τὸν τρόπον ὅσον τὰ περισσότερα ἐμπορεύματα τὰ ὁποῖα εἰσάγουν νὰ μὴ τοὺς κοστίζουσιν ἀκριβώτερον. Δεῦ-

τερον, διότι αἱ χώραι αἵτινες παρέμειναν εἰς τὸν χρυσὸν ἠναγκάσθησαν, πρὸς συγκράτησιν τοῦ ποσοῦ τῶν ἐξαγωγῶν τῶν, νὰ μειώσουν ἐτι μᾶλλον τὰς τιμὰς τῶν.

Εἴμεθα ἰδιαίτερος εὐτυχεῖς διότι τὸ κύρος τοῦ διακεκριμένου ἄγγλου οἰκονομολόγου ἐρχεται νὰ προσεπικυρώσῃ ἀπολύτως ὅσα πρὸ καιροῦ ἤδη ἐγράψαμεν (ἴδε «Ἐστία» 6 Δεκεμβρίου, «Οἶκον Ταχυδρ.» 8 Ἰανουαρίου), ὑποστηρίζαντες μετὰ τὰ αὐτὰ ἐπακριβῶς ἐπιχειρήματα τὴν αὐτὴν θέσιν, ἀδικαιολογῶς τότε ἐπικριθείσαν.

Ἡ σημασία τῶν παρατηρήσεων τούτων εἶναι βεβαίως ἐξαιρετικὴ διὰ τὴν χώραν μας.

Ὅταν ἐγκατελείψαμεν τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον τὴν χρυσὴν βάση, ὅλοι ἐφοβήθησαν δι' αἱ τιμαὶ παρ' ἡμῖν, ὡς αὗται ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ τοῦ τιμαριθμοῦ χονδρικής πωλήσεως, θὰ ἀνῆρχοντο ἀναλόγως πρὸς τὴν πρὸς τὸν χρυσὸν ἐκπτώσιν τῆς δραχμῆς, τείνουσαι διαρκῶς νὰ προσαρμολογῶντο πρὸς τὸν τιμαριθμὸν τῶν κρατῶν τὰ ὁποῖα παρέμειναν εἰς τὴν χρυσὴν βάση. Ὅταν ὅμως μετὰ τινὰς μῆνας ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ χρυσοῦ κανόνος ὁ τιμαριθμὸς μας χονδρικής πωλήσεως ἐδείκνυν ἐξαιρετικὴν σταθερότητα (ἴδε πίνακα κατωτέρω), οἱ περὶ τὰ νομισματικὰ ἀσχολούμενοι ἐδυσκολεύοντο νὰ ἐξηγήσουν τὸ φαινόμενον τῆς κατὰ μέγα μέρος διατηρήσεως τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς δραχμῆς.

Ὑπεστηρίζαμεν τότε δι' ὅσον ὁ τιμαριθμὸς μας ἀνῆλθεν ἤδη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀνακτήσῃ τὴν μεσολαβήσαντα ἐκπτώσιν τῆς συναλλαγματικῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς πρὸς τὴν λίραν, ἐφ' ὅσον ἐνδεῶς ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ πρὸς τὴν λίραν ἀξία τῆς δραχμῆς ἐφθασαν ἤδη νὰ ισοδυναμῶν, ὁ τιμαριθμὸς μας χονδρικής πωλήσεως θὰ ἔπαυε ν' ἀνέρχεται, διότι καὶ ἡ Ἑλλάς, ὡς χώρα μεμειωμένην ἀγοραστικὴν δύναμιν, θὰ ἠκολούθει εἰς τὸ ἐξῆς, δι' οὓς λόγους εἰδομεν ἀνωτέρω, τὸ χαμηλότερον ἐπίπεδον

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Συναλλάγματα

Ἑπισταγαί

τῶν τιμῶν τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει ὁ ἀγγλικὸς τιμαριθμὸς.

Μετὰ ἄλλους λόγους ἡ ἀγοραστικὴ ἀξία τῆς δραχμῆς, ἀπὸ ἐξισώθη πρὸς τὴν ἀγοραστικὴν ἀξίαν τῆς λίρας, ἔπρεπε, δι' οὓς ἀκριβῶς λόγους ὁ κ. Layton ἀναφέρει, νὰ διατηρήσῃ καὶ αὕτη ὕλην ἐπὶ πλέον δυναμικότητα εἰς ἀγοραστικὴν δύναμιν τὴν ὅποιαν ἐπὶ 16 ἡδὴ μῆνας διατηρεῖ καὶ ἡ λίρα ἀπέναντι τῶν νομισμάτων, τὰ ὁποῖα παραμένουν ἀκόμη εἰς τὸν χρυσὸν κανόνα. Καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῆς λίρας δὲν φαίνεται καθόλου ἐφήμερος, ἀπὸ ἐπὶ τόσους μῆνας αἱ μὲν ἀγγλικαὶ τιμαὶ ἔμειναν σταθεραί, ἐνῶ τὸναντίον αἱ τιμαὶ τῶν κρατῶν, ἄτινα παρέμειναν εἰς τὸν χρυσὸν φέρονται ὡς ἀνωτέρω εἰδομεν, πρὸς τὰς ἀγγλικὰς.

Ἀς ἰδῶμεν τώρα κατὰ πόσον τὰ ἀνωτέρω, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δραχμὴν, ἐπιβεβαιούνται ὑπὸ τῶν πραγμάτων.

Εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν μετόχων, πρὸς ἐξακριβῶσιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς δραχμῆς, γίνεται ἡ παραβολὴ τοῦ ἐλληνικοῦ τιμαριθμοῦ ὄχι μόνον πρὸς τὸν τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, ὡς εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἀνακινώσεις ἐσυνειθίζετο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἀγγλικὸν τιμαριθμὸν κατὰ τὴν ἀντιστοιχίαν τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου διὰ τὴν περαιτέρω στήριξιν τῆς νομισματικῆς μας πολιτικῆς, καθ' ὅσον αἱ ἀνωτέρω ἀπόψεις τοῦ κ. Layton, αἵτινες καὶ ἰδικαί μας ἦσαν, ὡς κατωτέρω προκύπτει καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων δικαιούνται.

Ἐν ἐν τούτοις κατὰ τὴν σύγκρισιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως δραχμῆς καὶ λίρας διὰ τὸν Δεκέμβριον 1932 ὁ κ. Τσουδερός εὗρεκεν τοὺς ἀντιστοίχους τιμαριθμούς 55,38 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ 66,71 διὰ τὴν Ἀγγλίαν, πρὲς νὰ εἴπωμεν δι' ἡ σημερινὴν διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι διὰ τὴν σύγκρισιν ἐλήφθη ὁ ὑψηλότερος τῶν ἀγγλικῶν τιμαριθμῶν ὁ τὸν Board of Trade πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδέποτε, οὐτε κατὰ τὴν τετραετίαν τῆς σταθεροποιήσεως, συνέπεσαν ὁ ἐλληνικὸς τιμαριθμὸς, ὥστε εὐλογον εἶναι νὰ παρασιμᾷται πάντοτε μεταξὺ αὐτῶν σχετικὸν περιθώριον.

Ἐάν ἀντ' αὐτοῦ ἐγίνετο χρῆσις τοῦ τιμαριθμοῦ τοῦ Economist, ὅστις περισσότερον προσιδιάζει πρὸς τὸ ἐλληνικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν, δεδομένου ὅτι μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ τιμαριθμοῦ ἐπανειλημμένως συνετατίσθη κατὰ τὰ ἐμαλῶτερά ἐτη τῆς σταθεροποιήσεως 1929 καὶ 1930, θὰ εὗρωμεν δι' ἡ σύμπτωσις τῶν δύο τιμαριθμῶν εἶναι καὶ πάλιν ἀπόλυτος, ὡς κατωτέρω ἐξάγεται:

	Ἑλληνικὸς	Ἀγγλικὸς
Μάιος 1932	65	63
Αὐγούστου »	60.3	61.5
Ὀκτώβριον »	58.8	60.7
Νοέμβριος »	58	58
Δεκέμβριον »	55.5	55.7

Νομίζομεν δι' αὐτὴν συνεχῆς καὶ

Ὅτε ἐν Εὐρώπῃ ἡ ἀναπτύξις τῶν μαζῶν παρεκώλυε
ἀδιαλείπτως ὑπὸ παλαιῶν ἐθίδων καὶ ἀνοήτου ἀλαζονείας
αὕτη ἐπραγματοποιεῖτο ὑπὸ τῶν νέων τούτων φυλῶν ἀν-
περιορισμῶν καὶ παραμορφώσεων.

Ι. Α. ΠΑΣΧΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Σωκράτους 65α
Λέχεται 9—1, 5—8

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1932

ΕΠΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Ταμείον καὶ Τράπεζαι	957.466.90	Μετοχικὸν κεφάλαιον	1.000.000.—
Ἐπιπλά	168.490.—	Ἀποθεματικά	
Μείον ἀποσβέσεις	18.490.— 150.000.—	Τακτικὸν	75.000.—
Ἐγκαταστάσεις	67.442.20	Ἐκτακτὸν	225.000.— 300.000.—
Μείον ἀποσβέσεις	7.442.20 60.000.—	Κρατήσεις δι' ἐνδεχομέ-	
Ἐμπορεύματα	2.098.760.27	νας ἐπιφαλλεῖς ἀπαι-	
Αὐτοκίνητα	198.770.—	τήσεις	500.000.— 800.000.—
Μείον ἀποσβέσεις	8.770.— 190.000.—	Γραμμάτια πληρωτέα	3.413.039.—
Γραμμάτια εἰσπρατέα		Διάφοροι ἴσμοι πιστωτικοὶ	691.031.10
ἐκ πωλήσεων ἐμπο-		Μερίσματα πληρωτέα	200.000.—
ρευμάτων καὶ ἐκ		Φόροι Δημοσίου	46.771.65
προεξοφλήσεων	2.341.959.95	Κέρδη καὶ ζημίαι. Ὑπόλοιπον εἰς νέον	368.441.97
Διάφ. Ἰσμοὶ χρεωστικοὶ	574.165.20 2.916.125.15	Ἰσμοὶ τάξεως χρεωστικοὶ	4.584.519.15
ὑποκατάστημα Πειραιῶς	1.931.40		
Ἐξοδα ἐγκαταστάσεων			
δυνάμενα ν' ἀποσβε-			
σθῶσιν εἰς 10 ⁷ ἐτησίαις			
χρήσει συμφώνως τῷ			
Νόμῳ	172.100.—		
Μείον ἀποσβέσεις 1932	27.100.—		
Ἰσμοὶ τάξεως χρεωστικοὶ	145.000.—		
	4.584.543.15		
	11.103.826.87		
			11.103.826.87

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΜΕΡΙΔΟΣ "ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ,

Επικαταλλαγαι	97.261,30		Υπόλοιπον προσηγουμένης χρήσεως	274.527,65
Διάφοροι αποσβέσεις	62.595,85		Διαφορά έκτιμήςεως ενεργητικού, άγομένη νύν, εις έκτακτον αποθεματικόν	213.979,50
Μισθοι Διευθύνσεως και Προσωπι- κού φωτισμός, γραφική ύλη, συν- δρομαί, διαφημίσεις, ένοίκια, έ- ξοδα περιοδοούντων, δικαστικά, ταχυδρομικά, τηλεγραφικά, κ.λ.π.			Κέρδη εκ πωλήσεων έλαστικών, αεροθαλάμων, συσσωρευτών, άνταλλακτικών κλπ.	2.150.245,57
Έξοδα διαχειρίσεως	<u>1.063.681,95</u>	1.223.539,10		
Κέρδος καθαρόν πρός διάθεσιν		<u>1.415.213,62</u>		
		<u>2.638.752,72</u>		<u>2.638.752,72</u>

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΕΚ ΔΡΑΧ. 1.418.213,62

Τακτικών αποθεματικών	75.500.—
Έκτακτων αποθεματικών	225.000.—
Μέρισμα επί μετοχών 2.000 πρὸς δρ. 100 κατὰ μετοχὴν	200.000.—
Φόρος μερίσματος	46.771 65
Κρατήσεις δι' ἐνδεχομένας ἐπιβαλεῖς ἀπαιτήσεις	500.000.—
Υπόλοιπον εἰς νέον	368.441 97
	<u>1.415.213 62</u>

Τὸ μέρισμα ἐκ δραχμῶν 100 (ἐκατὸν) κατὰ μετοχὴν ἀπληλλαγμένον φόρου, εἶνε πληρωτέον εἰς τὰ ὄφρα τῆς ἑταιρίας (Ἀκαδημίας 52) μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ παρόντος ἰσολογισμοῦ παρὰ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Μετόχων.

Ἀθῆναι 20 Ἰανουαρίου 1933

Ὁ Γενικός Διευθυντής
ΘΕΟΔ. Χ. ΠΕΡΙΧΑΡΟΣ

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
ΣΤ. Γ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΕΩΣ 1839

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : ἐν Ἑλλάδι, Ἀγγλίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ
Πλήρες δίκτυον ἀνταποκριτῶν εἰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος
καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ : εἰς πρώτην ζήτησιν καὶ ἐπὶ προθυμίᾳ
εἰς δόραμας καὶ ξένον συνάλλαγμα

TAMIEYTHPION ΜΕΧΡΙ ΔΡΑΧ. 100.000

Ἐκτέλεισις πάσης Τραπεζικῆς ἐργασίας

ⲉⲓⲥⲁⲩⲣⲟⲩⲧⲁⲕⲓⲁ εἰς τὴν διαθήκεν τοῦ κοινοῦ

Ἰδιόκτητοι ἀποθήκαι ἐμπορευμάτων ἐν Πειραιᾷ
 μὲ ὅλας τὰς νεωτέρας ἐγκαταστάσεις καὶ εὐκολίας διὰ τὰς ἐναποθηκεύ-
 σεις ἐμπορευμάτων ἐλευθέρων ἢ transit ὑπὸ τοὺς πλέον εὐνοϊκοὺς ὅρους

ΟΡΟΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΕΣ

**ΑΓΟΡΑΖΩ
ΧΡΥΣΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ**

ΑΔΑΜΑΝΤΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

παντὸς εἶδους ὥρολόγια, παλαιὰ ἄσμημα,
Βυζαντινὲς εἰκόνες με ἀνωτέρας τιμὰς ἐξ
ὅλων τῶν ἄλλων καταστημάτων. Μὴ πω-
λήσετε τὰ κοσμήματά σας προτού με ἐπι-
σκεφθῇτε, καὶ τοῦτο πρὸς τὸ συμφέρον σας.

ΧΡ. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁρολογιοποιὸς—Χρυσοκόος
Εὐπόλιδος καὶ Ἀθηνᾶς 56, ἔναντι
Δημοτικοῦ Θεάτρου

Λόγω κρίσεως

Εἰς τὸ Ραφεῖον

Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
(Εργαζομένου οίκαθεν ειλικρινώς)

Ὀδὸς Ἀπόλλωνος 24
Γυρίζονται ἐνδυμασίαι ἀντὶ 200 δρ. καὶ
παλὰ ἀντὶ 140 μὲ τελείαν ἐφαρμογὴν.
Ἐπίσης ἐνδυμασίαι καινούργυις, ὕφασμα
καὶ ραπτικά, δραχμαὶ 1200.

ΕΡΤΑΣΙΑ

(ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ. - ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ)

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ Ο ΧΡΥΣΟΥΣ ΚΑΝΩΝ

[Τὸ πρόβλημα τῆς ἐπανόδου εἰς τὸν χρυσοῦν κανόνα ἀποτελεῖ σήμερον τὸ κυριώτερον θέμα τῶν συζητήσεων μεταξὺ τῶν διεθνῶς κύρους οἰκονομολόγων. Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου δημοσιεύσαμεν τὸ κάτωθι ἐνδιαφέρον ἄρθρον τοῦ διασήμου Ἀγγλοῦ οἰκονομολόγου κ. Κέννες.]

Ὁ χρυσὸς κανὼν, ἔγραψαν τὸ 1923, εἶναι βαρβαρικὸν ὑπόλειμμα. Καὶ όταν τοῦτο ἦτο ἀληθὲς πρὸ δέκα ἐτῶν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ προεῖπῃ τις ἔτι τὸ μέλλον τοῦ θὰ εἶναι λαμπρὸν, ἀφροῦ διέψυσεν ἐν τῇ μεταξὺ ὅλας τὰς προσδοκίαι- των ὁπαδῶν του; Τοῦτο ἔμως δὲν σημαί- νει καὶ ἔτι εἰς τὸ νομισματικὸν σύστημα τοῦ μέλλοντος δὲν θὰ ὑπάρχῃ διὰ τὸν χρυσὸν καμμία θέσις. Καίτοι βαρβαρικὸν ὑπόλειμμα, ὁ χρυσὸς δύναται νὰ ἔχῃ ἐν τὸς τῶν ὄρων τοῦ νέου νομισματικοῦ συ- στήματος, λόγῳ τῆς μακρᾶς παραδόσεω- καὶ τοῦ μεγάλου γοήτρου του, συμβολι- κήν καὶ συμβατικὴν ἀξίαν. Μεταβολαὶ τοι- αυτὰ ἀποτελοῦν τὸ κανονικὸν χαρακτη- ριστικὸν κάθε μεταλλαγῆς καθεστώτος ἐπερχομένης ἔνευ ἐπαναστάσεως.

Αἱ ἐκδοτικαὶ Τράπεζαι θὰ ἐξαικολογή-
σουσι καὶ εἰς τὸ μέλλον ὡς καὶ κατὰ τὴν
παρελθόντα νὰ διατηροῦσι ἀποθέματα εἰς
χρυσὸν τόσον πρὸς στήριξιν τῶν ἐθνικῶν
τῶν νομισμάτων ὅσον καὶ διὰ νὰ ἐξισῶνουν
ἐξ αὐτῶν τὰ ἐκ δυσμενοῦς ἰσοζυγίου τῶν
πληρωμῶν ἀνοίγματα τῶν χωρῶν τῶν
ἑξ ἑκείνων πολιτικῇ ὁμῶς ταύτην θὰ ὑπάρ-
χῃ ἕνας περιορισμός. Ἡ σπάνις τοῦ εὐγί-
νοῦς μετάλλου τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ δύνη-
θῶσιν οἱ χημικοὶ μας εὐχερῶς νὰ λύσωσι
διὰ τῆς τεχνικῆς παραγωγῆς του. Καὶ
περιορισμοὶ οὗτοι εἶναι· σιδηροί.

Αἱ χῶραι αἰτίνες ἐγκατέλειπον τὴν χώραν βάσιν, εἶναι φανερόν εἰς δούλους, ὅθεν ῥισκοῦνται σήμερον εἰς πλεονεκτικὴν θέσιν. Ὡς ἐπρεπε δὲ νὰ ἀναμείνῃ ἐκ τούτων οἱ καὶ αἱ λοιπαὶ χῶραι θὰ ἐσπευδοῦν νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα τῶν πρώτων. Πλὴν ὅμως τὸ ἀντίθετον συμβαίνει.

Ὁ μῦθος τῆς ἀλώπεκος ἥτις ἐκοίφει οὐρανὸν τῆς ἀντεστράφη αὐτὴν τὴν φοράν εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἀγγλικοῦ Ὁλοκαυτωσολογίου, ὅστις με κορμίστην τὴν οὐρανὸν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν Γενεύην διὰ νὰ συσχεθῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἀλωπέκων ἐκ τῆς καταστάσεως, σαφῶς ἐξηλώθη ὅτι περὶ τῆς ἐπανάδου τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν χροῖον κανόνα οὐδεμίαν συζήτησιν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων. Ὁὗτος ἔμως, ἀρκετὰ πανορρεός, ἀφ' ἑπλάσε ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως τὸ ἐκκώμῳ τῆς ἀλώπεκος μετ' οὐρανὸν ἀνέφερον τὴν μίαν μετὰ τῶν ἄλλων εὐλας ἐκείνην

τὰς προϋποθέσεις διὰ τὰς ὁποίας μόνον
θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἡ Ἀγ-
γλία τῆς παρούσης πολιτικῆς. Ὅλη ἡ πλει-
σις τῆς διεθνούς διπλωματίας ἀσκέεται πρὸς
τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ
γαυροῦ κανόνα.

Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ ζητήματος τῶν πολεμικῶν χρεῶν καὶ εἰς τὴν Παγκόσμιον Οἰκονομικὴν Διάσκεψιν θέλει ἀσκηθῇ ζωηρότερη ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας: πείσας διὰ τὴν ἐπ' ἀνάδοξόν της εἰς τὸν χρυσὸν κανόνα. Πρὸς τὴν πολιτικὴν δὲ ταύτην συμπαθοῦν πολλοὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διψήλας κατεχόντων θέσεις. Ὁμοιωδῆποτε ἦμαρ ἡ Ἀγγλία θὰ ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὅπ' ἔβην της διὰ τὴν παρούσαν συνθηκὴν, ὁσονδῆποτε καὶ ἐν τῆς εἰσὶν εὐχάριστοι, εἶναι ὁσονθηκὰ εἰς τοὺς γειτόνους της ἐκείνους οὐτινές εἰναι προσδεδεμένοι εἰς τὸν χρυσὸν κανόνα. Ὁ δὲ ἔπρεπε ὡρατίως νὰ λάβῃ ὅπ' ἔβην της τὰ μεγάλα πρακτικὰ ἐμπόδια τὰ ὅποια παρουσιάζονται εἰς τοὺς γειτόνους. Τῆς διὰ νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα της. Τὰ ἐμπόδια ταῦτα εἰναι ἡ κατὰ ἀνάμνησιν τοῦ πληθωρισμοῦ διὰ τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, ἡ συντηρητικὸς τῶν Ῥάλλων χαρακτὴρ εἰς τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα, ὡς καὶ τὸ γεγονός διὰ οὗτος εἶναι δὲ τελευταίως φανερόν τοις χρυσοῦς

κανόνας, καὶ συνταγματικά καθάρματα ἐκ
τῆς Ἠνωμένης Πολιτείας. Οὐδέμια χώρα
δύναται νὰ καρπωτῇ ὀφέλη ἐκ τῆς ἀ-
πομακρύνσεως ἐκ τοῦ χρυσοῦ κανόνα,
ὅταν ἔσται χώρα δὲν ἀκολουθήσουν τὴν
αὐτὴν πολιτικὴν. Ἐν θεωρητικῇ ἑξ' ἄλλου
ἀρχαί τοῦ κατευθυνομένου νομίσματος
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶν ὡς ἐπαρ-
κὴς διακρίσεις τῆς μεγάλῃς ὑποκειμῆ-
σεως τῆς εἰς χρυσοῦν ἀξίας τῆς λίρας, ὡ-
ς ἡλικία κατὰ τὰ τελευταία χρόνια. Ἡ Ἀγ-
γλία συνεπῶς δεῖν νὰ σκεφθῇ ἔξω δὲν
ὕπαρξιν θέσει διὰ κάποιον συμβεβηκό-
των δύο ἀποφάνων. Καὶ ὁ μοναδικὸς συμ-
βολισμὸς ἀπὸ ἧτο ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἀγ-
γλίας ἀνάληψις τῆς υποχρεώσεως ὅπως
κατὰ τοὺς 12 προσέχει μῆνας μὴ ἀ-
φήσῃ τὴν λίραν νὰ υποκειμῆται πέραν τῆς
ἑξ' ὅ οὐ καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς ἀξίας τῆς
ἐπὶ τῇ δάσει τῶν δεδομένων τῶν τελείων
ταίων μηνῶν. Παρομοίῳ ὀποχρεώσεως θά
τοῦ ἀπὸ διὰ τῆς Ἀγγλίας ἀκίνητου
ἡτὰ ἐξ αὐτῆς ἀπατέλει μέρος ἐνὸς γεν-

καὺ προγράμματος. Πρὸ τούτου ἔμως ἔλοι
συμφωνοῦν εἶτι δέον νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα
τὸ ζήτημα τῶν πολεμικῶν χρεῶν καὶ εἶτι
δέον νὰ κυρωθῇ ἡ συμφωνία τῆς Λωζάν-
νης. Ὡσαύτως ἕτερος ὅρος ὅστις δέον νὰ
πληρωθῇ πρὸ πάσης ἐπανόδου εἰς τὸν
χρυσὸν κανόνα εἶναι ἡ δικαιοτέρα κα-
τανομὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν τῶν
εἰς χρυσὸν ἀποθεμάτων.

Διὰ τούτου δὲν ἐννοοῦμεν ὅπως ἡ Τράπεζα τῆς Γαλλίας καὶ ἡ Ὀμοσπονδιακὴ Τράπεζα τῶν Ἡν. Πολιτειῶν μοιρασθῶσι τὸν χρυσὸν τῶν μετ' ἐκείνων τῶν χωρῶν αἵτινες στεροῦνται τοιοῦτου. Τοιαύτῃ ἀντιλήψις θὰ μᾶς ἀπεμάκρυνε τῆς λύσεως. Ὑπάρχει κατὰ τὴν γνώμην μου πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω τέτρα πρακτικώτερα καὶ καλλιτέρα ὁδός. Αὕτη εἶναι ἡ ἱδρυσίς μιᾶς Διεθνούς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς, ἥτις θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ τραπεζογραμμάτια κεκαλυμμένα διὰ χρυσοῦ καὶ ἰσότιμα πρὸς τὸν χρυσὸν καὶ σκοποὶν θὰ ἔχῃ νὰ πραγματοποιήσῃ διεθ.ως διὰ τὰ Ἐκδοτικὰ Τράπεζαι προσπαθεῖν νὰ ἐπιτύχουν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν Ἐπικρατειῶν τυν. Ἡ Διεθνὴς Τράπεζα τῆς Βασιλείας θὰ ἡδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ μᾶλλον θὰ ἡμπορούσε νὰ ἱδρυσθῇ νέα Τράπεζα ἥτις θὰ ἐξέδιδε τρίται ποσοὺ ἕς εἰπωμεν 20 ἑκ. Μάρκων.

Αἱ διάφοροι Ἐκδοτικαὶ Τράπεζαι ἐπὶ καταβολῇ τόκου τινὸς θὰ ἡδύνατο νὰ προμηθεύωσιν τρίται τῆς Διεθνούς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς. Ταῦτα δὲ θὰ ἐχρησιμεύον ὥς εἰς χρυσὸν κάλυμμα τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος τυν. Πρόνοια θὰ ἡδύνατο ὡσαύτως νὰ ληφθῇ ὅπως νὰ ἐν λόγῳ τρίται ἀποσπασθῶσι τῆς κυκλοφορίας ὅταν αἱ τιμαὶ ἀνῆρχοντο εἰς ὥρισμένον ἐπίπεδον.

Ἐν περιπτώσει ἀποδοχῆς τοῦ σχεδίου
τούτου θὰ ἐπρεπε νὰ ἀρθθοῦν ὅλοι οἱ
συναλλαγματικοὶ περιορισμοὶ ὡς καὶ τὰ
ἄλλα ἐμπόδια πρὸ παρεμβάλλοντα εἰς
τὸ ἐμπόριον. Θὰ ἐξησφαλίζετο δὲ οὕτω ἡ
ἐπ'ἀνδοσις εἰς τὸν ποιοτικὸν χρυσὸν κα-
νὼνα, τῶν ἀποκαταρτυθεισῶν χωρῶν.

Ἐδὼς εἶναι ἓνα πρόγραμμα μετὰ τὸ δ-
ποῖον θυνάμεθα νὰ κίημεν κατῖ. Ποῖος
εἶναι ὁ ἄλλος δρόμος; Ὁ κίνδυνος μεγα-
λειτέρων καταστροφῶν καὶ τὸ χάος.

J. M. KEYNES

ΕΝ ΕΘΝΟΣ ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ ΔΕΝ ΕΠΛΗΓΗ ΟΠΩΣ ΤΑ ΑΛΛΑ

Η ΓΑΛΛΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΡΙΣΙΣ

[Διατί η Γαλλία δὲν ἔπαθεν ὅσον αἱ ἄλλαι χώραι ἀπὸ τὴν παγκόσμιον κρίσιν; Καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἰς ποῖον βαθμὸν ἐπλήγη καὶ αὕτη; Ἰδοὺ τὸ θέμα τελευταίων ἀνακοινώσεων τοῦ Γάλλου πρῶτον ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ρυώ, τὰς ὁποίας παραθέτομεν κατωτέρω. Ἡ ἀντοχή τῆς Γαλλίας εἰς τὴν παγκόσμιον οἰκονομικὴν κρίσιν ἀποτελεῖ φαινόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ μελέτη εἶναι πράγματι ἀκρωσθέντα].

Ἡ Γαλλία ὑπῆρξε προνομιούχος διότι ἐπλήγη ὑπὸ τῆς κρίσεως βραδύτερον καὶ ὀλιγώτερον σκληρώς.

Ἐπομένως ἦτο εὐκόλον νὰ προῖδωμεν ὅτι θὰ ἐπηρεάζετο καὶ αὕτη, ὡς καὶ τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους θὰ συνέβαινε τοῦτο. Ὡς ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1930 ὑπέδειξε ὅτι ἡ ὑποτίμησις τῶν πρώτων ὕλων, ἡ ἐπελθοῦσα πολλὰς ἐβδμάδας ἐνωρίτερον, ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς εἰς τὰς χρηματιστηριακὰς ἀγορὰς παρατηρηθείσης πτώσεως τῶν τιμῶν καὶ ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ φαινόμενον παγκόσμιον.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἡ κρίσις ὑπῆρξε πρῶτος καὶ ἐξαιρετικῶς βίαια, διότι τὸ ἥμισυ τῆς Ἀμερικῆς—ἡ γεωργικὴ Ἀμερική τὴν ὁποίαν κατέστρεψεν ἡ κατάρρευσις τῶν τιμῶν τῶν πρώτων ὕλων—ἔπαυσε ν' ἀγοράζῃ παρὰ τῆς βιομηχανικῆς Ἀμερικῆς. Ἐν Γαλλίᾳ αἱ συναλλαγὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ συνεκρατήθησαν χάρις εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ τιμαὶ τῶν γεωργικῶν προϊόντων διειρηθῆσαν τεχνητῶς. Κατωρθώσαμεν νὰ ἀναγκασθῶμεν τὴν ἀνεργίαν χαλινάγοιόντες καὶ παρεμποδίζοντες τὴν εἰσὸδον ἐξῶν ἐργατικῶν χειρῶν, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπελευθέρωντες ἐργάτας ὧν εἴχομεν ἥδη ἐπιτρέπει τὴν ἔλευσιν εἰς τὴν χώραν μας. Τέλος ἀπεφύγομεν τὰς πληθωρικοὺς πιστώσεις αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς καταστροφὴν τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Γερμανίαν. Τοιοῦτοτρόπος δὲ αἱ ἐπιχειρήσεις μας διειρηθῆσαν εἰς τὸ σύνολον τοῦ ἀποθεματικοῦ τῶν τὰ κεφάλαια τὰ ὁποῖα δὲν διέθεσαν πρὸς ἀγορὰν νέων μηχανημάτων.

Ἄλλ' ὅμως, ὅλγρον κατ' ὀλίγον, ἡ Γαλλία ὑπέστη καὶ αὕτη τὴν ἐπιδρομὴν τῆς κρίσεως. Οἱ πλάται τῆς ἔπαυσαν ν' ἀγοράζουσιν, οἱ περιηγηταὶ δὲν ἐρχονται πλέον καὶ αὐτῶν δὲ τὸν πρῶτον ὕλωνα αἱ τιμαὶ ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τῶν τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐνεπέσαμεν εἰς τὸν μαρασμὸν.

Ὁ κίνδυνος διὰ τὴν Γαλλίαν εἶναι ὁ ἑξῆς: ἔσωσε μὲν τὰς ἐσωτερικὰς συναλλαγὰς διατηρήσασα τεχνητῶς τὰς ἀγοραίας τιμὰς τῶν γεωργικῶν προϊόντων (κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον 100 κιλὰς σίτου ἐτιμῶντο ἐν Γαλλίᾳ 4 δολάρια καὶ 25, ἐν Ἀγγλίᾳ 2 δολάρια καὶ 63, ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις 2 δολάρια), ἀλλὰ χάρις εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός δὲν κατορθώθη ἄλλο τι παρὰ μόνον γενικὴ αὐξήσις τοῦ κόστους τῶν πραγμάτων. Οὕτω δὲ τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ἀπέβη ἐπιβλαβές, τοῦ λοιποῦ προκρίνεται νὰ ἐπιδεινωθῇ δι' ἡμᾶς τὴν κρίσιν.

Τῷ ὄντι δὲ, διὰ πολλὰ τῶν παρ' ἡμῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν ἡ τιμὴ κόστους ὑπερβαίνει κατὰ 30% τὴν τιμὴν κόστους αὐτῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐπακολούθημα τούτου εἶναι ὅτι ἔχομεν ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορίου μας ἰσοζυγίου ἀνερχόμενον εἰς 10 ἑκατομμύρια, μολοντί ἡ ὅλη ἀξία τῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορι-

κῶν ἀνταλλαγῶν ἀπὸ τοῦ ποσοῦ τῶν 72 δισεκατομμυρίων, εἰς ὃ εἶχεν ἀνέλθει κατὰ τὸ 1931, ἐμειώθη εἰς 48 δισεκατομμύρια κατὰ τὸ 1932.

Πάντως ἐξετάζοντες τὰς καμπύλας αἱ ὁποῖαι παριστῶσι τὰς ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ πτώσεις τῶν τρεχουσῶν τιμῶν τῶν χρεωγράφων, τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐξαγωγῶν καὶ τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον βιομηχανικῆς δραστηριότητος, διαπιστοῦμεν ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἐπῆλθε ποιά τις ἀνάσσει. Δυστυχῶς ἡ πίστις παραμένει πάντοτε οὐσιώδης συντελεστής τῆς ἀνορθώσεως. Πολυάριθμα δὲ τεκμήρια, οἷον ἡ στατιστικὴ τῶν φορητῶν βαγονίων, ἐλέγχουσιν ὅτι ἡ ἀνάσσει, ἀναχαιτισθεῖσα, παραμένει στάσιμος· ἡ δὲ στασιμότης αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν πολιτικὴν ἀβεβαιότητα καὶ εἰς τὰς ἀνησυχίας τὰς ὁποίας προκαλεῖ τὸσον ἡ ἐσωτερικὴ ὥσον καὶ ἡ ἐξωτερικὴ κατάστασις.

[Εἰς ἐτέραν ἐρώτησιν, ἀκολουθῶς, περὶ τῶν κινδύνων ὅτινες ἀπειλοῦσι τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον ὧν τὸν προηγούμενον χωρὸν, ὁ κ. Ρυώ ἀπάντησεν ὡς ἑξῆς:]

«Μέχρι τοῦδε, τὰ βιομηχανικὰ ἔθνη τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ νέου κόσμου ἀπελάμβανον εὐεργετικὸν τι δι' αὐτὰ πρὸνόμιον. Ἡ Γερμανία, ἐπὶ παραδείγματι, ἐστῆρξε τὸ σύστημα τῆς παραγωγῆς τῆς ἐπὶ τῆς διπλῆς ὑποθέσεως ὅτι κατὰ μὲν τὰς ὁμαλὰς περιστάσεις θὰ ἴδυντο νὰ ἐξάγῃ τὰ προϊόντα τῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, κατὰ τὰς κρίσιμους δὲ περιόδους ὅτι θὰ ἴδυντο νὰ ἐξαποστείλῃ τὰς περισσευούσας ἐργατικὰς χεῖρας τῆς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀμερικὴν.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος σήμερον φαίνεται ἐσφαλμένος. Πρέπει νὰ ὑπολογίζωμεν τὸν φόβον ἀνταγωνισμῶν τῶν νέων βιομηχανικῶν χωρῶν. Ἀς ληθθῇ ὑπὸ ὅψιν ὅτι ἐν τῇ Ἀπὸ Ἀνατολῆς εὐρίσκει τις εὐκόλως ἐργάτας ἀρκουμένους εἰς ἡμερομίσθιον τριῶν φράγκων. Ἡ Ἰαπωνία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πρωτοπορίαν τῆς ἀσιατικῆς στρατιάς, δύναται νὰ προσφέρῃ μετὰ ξίνα ὑφάσματα ἀντὶ τιμῆς ἥτις ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ μας εἶναι κατὰ 20% μικρότερα τῶν τιμῶν τῶν ἰδικῶν μας ὑφασμάτων. Ἐπομένως εἶναι πλέον προβληματικὴ ἡ προνομιούχος θέσις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

Ποῖον δὲ εἶναι τὸ φάρμακον;

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνταγωνισθῶμεν προκειμένου περὶ προϊόντων συνήθους καταναλώσεως, διότι αἱ χώραι αἱ ἀπὸ μακροῦ πεπολιτισμέναι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχωσι τιμὰς κόστους τόσοον χαμηλὰς ὅσον αἱ χώραι αἱ πρὸ ὀλίγου εἰσαχθεῖσαι εἰς τὴν ὀλικὴν πρὸσδοον.

Μίαν μόνον λύσιν θεωρῶ ἀληθῆ—αὐτὴ δὲ ἐπρωτάθη ἥδη: δηλαδὴ νὰ εἰδικευθῶμεν βαθμὴδὸν εἰς παραγωγὴν ἐκλεκτῶν ποιότητων.

Προφανῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποκατα-

σταθῇ εἰς ἀκμὴν τὸ διεθνὲς ἐμπόριον. Εἶναι προσεὶ σκόπιμον νὰ διερωτώμεθα μὴ εἶναι σκόπιμος ἀγὼν κατὰ τῆς οἰκονομικῆς αὐταρχίας, ἣν ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς ὁ πόλεμος.

Ἰδοὺ ζητήματα περὶ τῶν ὁποίων μόνον ἐπηρεασμένος ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀποφάνθῃ ἀμέσως. Πρὸς μελέτην αὐτῶν μὲν θὰ εἶναι ἐπαρκὴς ἡ συνεργασία ὅλων τῶν ἐκλεκτῶν. Εἶναι ὁπωσδήποτε ἐπὶ ἀνάγκης νὰ ἐννοήσῃ αἱ καλύτερον περικοιμένα διάνοιαι ὅτι θὰ ὑπέχῃσι μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὴν ἐκβασίν τοῦ ἀγῶνος τούτου πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐπαπειλουμένων δεινῶν. Οἱ δ' ἐπικείμενοι οὗτοι κίνδυνοι ἐνδιαφέρουσι συγχρόνως καὶ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, ἡ ὁποία ὑποφέρει περισσότερο διότι τὸ κόστος τῶν προϊόντων τῆς εἶναι μεγαλύτερον. (Διὰ τὴν Ἀμερικὴν, ἐμμέσως δὲ καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, τὸ πρόβλημα κεῖται εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ ἐξίσωσιν τῶν ἡμερομισθίων τῶν ἐργατῶν τῆς πρὸς τὰ ἡμερομίσθια τῶν Ἰαπώνων οἱ ὁποῖοι κατασκευάζουσι τὰ αὐτὰ προϊόντα.)

[Περαιτέρω ὁ κ. Ρυώ ἀναλύει καὶ κρίνει τὰ φάρμακα τὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ προτεινόμενα πρὸς θεραπείαν τῆς παγκοσμίου συμφορᾶς, εἰπών:]

«Ἡ τεχνοκρατία, τείνει νὰ καταστῇ νέα θρησκεία, νέον δόγμα. Κατὰ τὰς τελευταίας πληροφορίας οἱ πιστοὶ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῆς διηρέθησαν, προκληθέντος σχίσματος. Ὁ κ. Howard Scott καὶ ἡ φαντασία τοῦ ἀπεχωρισθῆσαν. Πρὸς τοὺς ἀνδρας τούτους οἱ ὁποῖοι διατείνονται ὅτι ἀσχοιοῦνται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἐπιστήμην αἰσθάνονται τὴν πειρασμὸν νὰ ἀπευθύνῃ τὴν ἐρώτησιν τοῦ Pascal: «Υπάρχουσιν αἰρέσεις ἐν τῇ γεωμετρίᾳ;»

Τῆς τεχνοκρατίας θεμελιώδη ἀρχὴν ἀποτελεῖ ἡ ἐξῆς δοθὴ διαπιστώσις: ἡ ἀνάπτυξις τῶν μηχανικῶν μέσων μειοῖ τὴν σημασίαν τῶν χρησιμοποιουμένων ἐργατικῶν χειρῶν. Ἀλλ' ἐξ ὁδοῦ παρατηρήσεως συνίσχυσιν τὸ ἑξῆς ἐσφαλμένον συμπέρασμα: Ἡ ἀνεργία δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ θὰ χωρὶ ἀξαναμένῃ, θὰ προκαλεσθῇ μετὰ τινος μῆρας παταγώδη ἀποτυχίαν τῶν μηχανῶν εἰς δὲ τὰς Ἡνωμένους Πολτείας, ἐνθα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀριθμὸς αὐτῶν θὰ ἀνέλθῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον εἰς 20 ἑκατομμύρια, βλέπει πᾶς ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει ὅλα τὰ γνωρίσματα μυστικοπαθείας, ἀκόμη καὶ προφητείας.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλη πρόφρασις τῶν θιασωτῶν τῆς τεχνοκρατίας: Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ συστήματος τῆς διὰ μηχανῶν ἐργασίας θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ προτινθῇ καὶ ὁ κ. Raymond Patenotre ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας), ἀφ' ἐτέρου δὲ

ΕΝ ΜΕΣΩ ΜΙΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΥΕΛΛΗΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΟΠΩΣ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΗΜΕΡΑΣ ΕΙΣ ΗΜΕΡΑΝ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΦΕΤΕΙΝΗΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

[Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἐφετεινῆς ἐκθέσεως τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἑμμ. Τσουδεροῦ πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Μετόχων, ἥτις προεκάλεσε τόσοον ζωηρὸν ἐνδιαφέρον. Τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος.]

Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν πάντοτε μὲν ἀλλεῖφει συστηματικῆς παρ' ἡμῶν ἐργασίας, πρὸς τοῦτο ἰδίᾳ ὅμως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξ ἀπορρομῆς τῆς ἀνωμαλίας ὠρισμένων λογαριασμῶν, καθίσταται δυσχερὴς.

Ὅ,τι πρῶτιστα πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν εἶναι ἡ κατὰ τὸ ἥμισυ πτώσις τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ἐξωτερικῶν μὲς λογαριασμῶν, ἀπὸ δολλ. 164.847.000 εἰς 83.127.000 τῷ 1932. Τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἔτους παρίσταται ἡλαττωμένον εἰς δολλ. 14.817.000 ἐναντι δολλ. 45.554.000 τοῦ 1931. Τὸ ἔλλειμμα τῶν λογαριασμῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκαλύφθη α) διὰ τῆς μειώσεως τῶν εἰσῶν ἀλλήλων διαθεσίμων τῆς Τραπεζῆς κατὰ δολλ. 11.283.000, β) διὰ ξένης ἐνισχύσεως μὲς τοῦ ἐκδοτικοῦ ἱδρύματος ἐκ δολλ. 237.000 καὶ γ) ἐξ ἐνισχύσεως ἀπροσδιορίστου ἐκ δολλ. 3.297.000. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσὸν δύναται νὰ προέρχεται καὶ ἐξ ἐμδαμάτων μεταναστευτικῶν, διαφυγόντων εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς στατιστικῆς, ἡ καὶ ἐκ κεφαλαίων ἐλλήνων ἢ κερδοσκοπικῶν, εἰσελθόντων εἰς τὴν χώραν, διὰ τὰ ἐπωφελήσιν τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς.

Σημειώτεον ὅτι εἰς τὸ παθητικὸν τοῦ ἔτους 1932 δὲν περιλαμβάνεται τὸ ποσὸν τῶν δολλ. 3.665.000, ἀντιπροσωπεύον τὰ 30% τοῦ ἐξιστοῦ τῶν τῶν ἐξωτερικῶν δανείων τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1932—1933, τοῦ ὁποίου τμήμα θαρύνει τὸ ἔτος 1932 (Μάιος—Δεκέμβριος 1932), ἐπληρώθη ὅμως μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔτους. Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἀναλογούντος

τὴν γενικὴν καταφορὰν ἐναντίον τῆς εὐρυτάτης χρήσεως τῶν μηχανῶν εἰς ἣν ἀποδίδονται ὅλα τὰ δεινὰ.

Μάλιστα, νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ νέα τεχνικὴ ρύθμισις τῶν πραγμάτων (ὡς διὰ διηγήσεως ἀποκάθαρσις τῶν τεχνικῶν μεθόδων κατὰ τὸν κ. Cail-laux), ἀλλὰ νομίζω πρὸς τοῦτοι, ὅτι ἐφ' ὅσον τὰ ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς εἶναι ἐν τῷ παρόντι τόσοον ἐξαιρετικῶς περίπλοκα, παρίσταται ἀνάγκη, εἰπὲρ ποτε καὶ ἄλλοτε, ὅπως ἡ ὑπεριότης τούτων διεύθυνσις ἀνατεθῇ εἰς ἀνδρας ἔχοντας οὕτοι δέον νὰ συνεργάζωνται μετὰ τῶν ἐκείνων τεχνικῆς μορφώσεως ἐμπειρογνομόνων, ἀλλὰ νὰ φυλάττονται μὴ συμβῇ νὰ ἀγωνταὶ καὶ νὰ φέρονται ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων.

εἰς τὸ 1932 τμήματος τοῦ ποσοῦ τούτου μετ' ἀφαίρεσιν τῆς ἀξίας τῶν τοκομεριδίων, ἄτινα θὰ πληρωθῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εἰς δραχμὰς, θὰ ἐκαλύπτετο διὰ τῆς μειώσεως τῶν εἰσῶν ἀλλήλων διαθεσίμων τῆς Τραπεζῆς ὡς ταῦτα ἐμφανίζονται κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου.

Τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (1931) ἔλλειμμα ἐκαλύφθη α) ἐκ μειώσεως τῶν διαθεσίμων τῆς Τραπεζῆς κατὰ δολ. 9.807 καὶ β) ἐκ τῆς ξένης ἐνισχύσεως, εἰσελθούσης εἰς τὴν χώραν ὑπὸ μορφὴν δανείων πρὸς τὸ Δημόσιον ἢ πρὸς Ἑταιρείας καὶ Τραπεζὰς, ἥτις ἀνῆλθεν εἰς δολ. 35.747.000.

Τὸ ἔλλειμμα τῶν προγενεστέρων ἔτων ἀνῆλθεν εἰς: λ. Ἀγγλ. 8.865 τῷ 1929 καὶ εἰς λ. Ἀγγλ. 8.515 τῷ 1930, ἐκαλύφθη δὲ ἐν μέρει ἐκ μειώσεως τοῦ καλύμματος καὶ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ δανειακῆς ἐξωθεν ἐνισχύσεως. Ἀξιοσημείωτοι εἶναι οἱ σχετικοὶ ἀριθμοί, τοὺς ὁποῖους ἀνέφερα εἰς τὴν ἔκθεσιν μου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἡ κατὰ τὰ ἔτη 1929—1931 ξένη ἐκ δανείων ἐνίσχυσις ἀνέρχεται εἰς λ. Ἀγγλ. 20,6 ἑκατ., ἡ δὲ μείωσις τοῦ καλύμματος τῆς Τραπεζῆς εἰς δολ. 5,4 ἑκατ., ἐν ὧν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἐπληρώσαμεν εἰς ὑπηρεσίαν ἐξωτερικῶν δανείων λ. Α. 29 ἑκατομ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΙ

Μετὰ τοῦτο ἐρευνᾶται ἐν τῇ ἐκθέσει ἡ θέσις τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν. Ἐκ τῶν πινάκων τοὺς ὁποῖους ἐπικαλεῖται φαίνεται ὅτι κατὰ τὸ 1932 καὶ αἱ καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν ἐβελτιώθησαν ἐν τῷ συνόλῳ τῶν, καὶ ἡ ρευστότης τῶν ταμείων τῶν διειρηθῆναι εἰς πολλὰ καλὰ ἐπιπεδα. Ἡ ἐν γένει πολιτικὴ τῶν Τραπεζῶν εἶναι ἀξία ἐπαίνων.

Ἡ κίνησις τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν, μὲ τοὺς πολὺ ἐνδιαφέροντας πινάκας ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μείωσις τῆς ἀξίας τῶν δανείων μας ἐν Λονδίνῳ ἀνῆλθεν εἰς 73,8% ἐν ὅσῳ πρὸς τὸ 1931, ἐν δὲ τῷ Χρηματιστηρίῳ Ἀθηνῶν εἰς 52,6%. Αἱ μετοχικαὶ ἀξίαι ἔχουσιν 42% ἐναντι τῆς ἀξίας τοῦ 1930.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ταῦτα ὑπέστησαν οὐσιωδῶς τὴν ἐπίδρασιν τῆς κρίσεως.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς παρελθούσης χρήσεως 1931/32 ἐκλείσει μὲ ἔλλειμμα 150 ἑκατομ., καλυφθὲν ἐκ τῶν πλεονασμάτων τῶν προηγούμενων χρήσεων. Τὰ πλεονά-

σματα τοῦ προϋπολογισμοῦ ἦσαν σταθερὰ ἀπὸ τοῦ 1927/28 μέχρι τοῦ 1930/31. Αἱ τέσσαρες χρήσεις κατέλειπον περισσεύματα δραχ. 1.816 ἑκατ. Τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἐν ἐκτέλει προϋπολογισμοῦ τοῦ 1932/33 ἐφ' ὅσον δύναται νὰ γίνῃ ἀπὸ τοῦδε ἀσφαλὲς πρόβλεψις μετὰ πάροδον ἐννεαμήνου ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ τρέχοντος οἰκονομικοῦ ἔτους, ὑπολογίζεται νὰ ἀνέλθῃ πιθανῶς εἰς 700—800 ἑκατ. δραχμῶν. Τοῦτο δὲ, καίτοι ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος συγκρινόμενος πρὸς τὸν τοῦ 1931/32 ἔχει δαπάνας μὲν ὀλίγω ἔρας ἐξ οἰκονομικῶν κατὰ 575 ἑκατ., ὑπερρεῖαν δὲ τὸ ἐξωτερικὸν δημόσιον χρέος ἡλαττωμένην εἰς 1.560 ἑκατ., νέα δὲ ἔσοδα 763 ἑκατ. ἐκ φόρων ἢ ἐκ προσαρμογῆς τῶν ὑφισταμένων παλαιῶν πρὸς τὴν ἀνωτέραν τιμὴν τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς.

Ὁ κύριος λόγος τοῦ ἐλλείματος τοῦ ἐν εἰρημῇ ὅσον πτώσεως τῶν δημοσίων ἐσόδων. Ἡδὲ κατὰ τὸ πρῶτον ἔξαμηνον τῆς ἐν λόγῳ χρήσεως αἱ εἰσπράξεις εἶναι μειωμέναι ἐναντι τοῦ ἀντιστοίχου ἐξαμήνου τοῦ 1931/32, καὶ δὴ αἱ εἰς ἀμέσων φόρων κατὰ 54 ἑκατ., αἱ ἐκ δασμῶν εἰσπραγῆς κατὰ 496 ἑκατ., αἱ ἐκ φόρων καταναλώσεως καπνοῦ κατὰ 54 ἑκατ., αἱ ἐκ φόρων καταναλώσεως οἰνοπνεύματος κατὰ 28 ἑκατ., αἱ ἐκ χαρτοσήμου κατὰ 73 ἑκατ. Ἡ μείωσις αὕτη τῶν εἰσπράξεων ὑπερέβη οὐσιωδῶς τὴν προβλεφθεῖσαν. Αἱ εἰσπράξεις τῶν ὑπεγύμων προσόδων ἦσαν κατὰ τὸ ἡμερολογιακὸν ἔτος 1932 κατὰ 465 ἑκατ. ὀλιγώτεροι τῶν τοῦ ἔτους 1931.

Περὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1933—34 δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀπὸ τοῦδε πρόβλεψις, δεδομένου ὅτι οὗτος θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῶν μέτρων, ἄτινα θὰ ληφθῶσιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς προσαρμογὴν τῶν δαπανῶν πρὸς τὰ δυνατὰ ἔσοδα τοῦ ἔτους τούτου καταλλήλως διαρρυθμιζόμενα.

Δημόσιον χρέος (κατὰ τὴν 31—3—32)

Ὀνομαστικὸν κεφάλαιον

Ἐξωτερικὸν Δολλάρ. 382.833.775

Ἐσωτερικὸν Δρχ. 10.115.517.913

Συνολικὸν εἰς

σταθεροποιημέναις » 43.022.656.509

Κατὰ κῆτον » 6.570

Συνολικὸν εἰς δρχ.

χαρτίνας (τιμὴ δολλ.

=δρχ. 165) » 73.395.590.788

Κατὰ κῆτον » 11.205

Δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰ ἀνω ποσὰ

1) τὰ ἐπὶ ἐγγύησει τοῦ Κράτους δάνεια καὶ 2) τὰ εἰς λ. Ἀγγλ. δάνεια, ἄτινα μετατρέπονται εἰς δολλάρια μετὰ τὴν 1 λῖρ = δολ. 3.40.

Ἐκ τῆς ἀρσεως τῆς χρυσοῦς βάσεως τὸ συνολικὸν δημόσιον χρέος ἡξήθη κατὰ χαρτ. δρχ. 30.372.934.300, ὑπολογιζόμενον δὲ εἰς δολ. ἐμειώθη κατὰ δολ. 44.738.500, ἥτοι κατὰ 11,7 οὐ λόγῳ τῆς πτώσεως τῆς στερλίνης ἀπὸ δολλ. 4.86 εἰς δολλ. 3.40. Ἡ κατὰ χαρτίναν δρχ. μὲς ἀδύσας ἀνέρχεται εἰς 70,6 οὐ.

Ἡ ἐλικτὴ πληρωμὴ τῆς ὑπερπλησίας τοῦ Δημοσίου χρέους (τόκοι καὶ χρεωλύσια) εἰς σημερινὰς χαρτίναν δραχμὰς 4.997 ἑκατομ. θὰ ἀπερρόφα κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1932)33 τὰ 67,78 οὐ τοῦ συνόλου τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους ἄτινα δὲν ὑπολογίζονται ἀνώτερα τῶν 7.360.000.000.

Υπὸ τὸ δανειακὸν αὐτὸ δάρος, μέγα μέρος τοῦ ὁποίου, ὡς ἐξηγήσαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως, προήλθεν ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς προφυγικῆς ἐγκαταστάσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας, ἡ γενικὴ κρίσις, ἡ ὁποία ἡλάττωσε τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, εὔρε τὴν χώραν εἰς ἀκρον ἐξησθενημένην καὶ τὸ πλῆγμα τῆς ὑπῆρξε καίριον.

Ἡ Δημοσιονομικὴ Ἐπιτροπὴ ἀναφάνθη κατὰ Μάρτιον ὑπὲρ τῆς ἀποστολῆς δι' ἐν ἑαυτῇ τῆς χρεωλύσιος πάντων τῶν ἐξωτερικῶν μας δανείων. Ἐν τούτοις ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων ἡ Κυβέρνησις ἀνέστειλε ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων τῶν ἐξωτερικῶν δανείων, διὰ δὲ τὰ ἐσωτερικὰ ἐπλήρωσε τὸν τόκον μειωμένον κατὰ 25 οὐ.

Κατὰ Σεπτέμβριον ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Βαρβαρέσσου συνεφώνησε μετὰ τοὺς ὁμολογούχους ἐξωτερικῶν δανείων νὰ πληρώσῃ τὸ 30 οὐ τοῦ τόκου τοῦ ἔτους 1932)33.

Διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ 30 οὐ, ἀπληγήθησαν ἐν συνόλῳ λ. Ἀγγλ. 740.059, φρ. γαλλικὰ 5.267.273, φρ. ἐλβ. 2.091.091 καὶ δολλ. 584.004, τὸ ἰσὸν τῶν δόσεων εἰς δολλ. 3.665.525. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτῶν ἡ Δ. Ο. Ε. καὶ τὸ Δημόσιον διέθεσαν ἐκ τῶν ὑπεργύων προσόδων δρχ. 685.454.000.

Τὴν ἐπομένην τῆς μεταφορᾶς τοῦ ποσοῦ τούτου ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος εἶχεν εἰς τὴν ἐλευθέραν διάθεσιν αὐτῆς (πλὴν τῶν ἐκ τῆς δραχμοποιήσεως ποσῶν) συν-ἄλλαγμα καὶ χρυσὸν δολλ. 1.265.000. Τὸ ποσὸν τοῦτο δεικνύει πράγματι τὴν συναλλαγματικὴν δυσχέρειαν, τὴν ὁποίαν ἀντεμετώπιζον ἡ χώρα, διὰ νὰ δώσῃ, ἔστω καὶ μερικὴν, ἱκανοποίησιν εἰς τοὺς δανειστὰς τῆς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ὅσα ἐξετέθησαν ἀνωτέρω, ἀποτελοῦν προσπάθειαν εἰλικρινοῦς ἀπεικονίσεως τῆς ἐλλειμματικῆς καταστάσεως καὶ τῶν αἰτίων αὐτῆς. Μετὰ δὲ ἐκθέσαμεν ἐν τῇ ἐπιλόγῃ θὰ πεισθῇ, ὅτι δὲν εἶνε μόνον ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία ἐδρίσκειται εἰς τὴν κατὰστασιν αὐτήν, καὶ οὐ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην μελετῶνται διὰ τὸν κόσμον ὅλον ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀμειρογνώμων διὰ τὴν διεθνή νομισματικὴν καὶ οἰκονομικὴν διάσκεψιν τὰ προβλήματα ἀκρίβως ἐκείνα, τῶν ὁποίων ἡ λύσις θὰ ἦτο ἀναγ-

καία καὶ δι' ἡμᾶς.

Ὁφείλομεν νὰ μὴ ἀπογοητευώμεθα. Ἡ χώρα μας, τῆς ὁποίας ἡ ἑκτασίς ἡξήσεν ἐν τῷ δεκαετίᾳ μόνον κατὰ 6,9 οὐ, ἐνῷ ὁ πληθυσμὸς τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἡξήσεν δυσαναλόγως κατὰ 32,8 οὐ καὶ ἡ ὁποία ἐξηναγκάσθη ὑπὸ τῶν περιστάσεων ν' ἀναλάβῃ βάρη τὰ ὁποία περιεγράφηκεν ἀνωτέρω, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ παραλλήλως, σπουδαίας προόδους ἐν τῇ ἀνασυγκροτῇ τῶν οἰκονομικῶν τῆς δολιότητος.

Ἡ γεωργικὴ τῆς χώρας παραγωγὴ ἦτο τῷ 1923 δρχ. 6.075 ἐκατ. καὶ τῷ 1932 δρχ. 9.393 ἑκατ. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἀπὸ δρχ. 3.178 ἑκατομ. τῷ 1923 ἔφθασεν εἰς δρχ. 6.678 τῷ 1932.

Τὸ δίκτυον δικτύων τῆς χώρας ἀπὸ 10.630 χμ. τὸ 1929 ἡξήθη ἐκτετακτὸ κατὰ 5 χιλιάδας περίπου χιλιομέτρα. Τὸ μήκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ 2.503 τῷ 1929 ἡξήθη εἰς 2.679 χμ., ἐνῷ ταυτοχρόνως αἱ παλαιαὶ γραμμαὶ καὶ αἱ γέφυραι τῶν κρατικῶν σιδηροδρόμων ὑπέστησαν πλήρη ἀνακαινισμόν.

Ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία, ἡ ὁποία ἠρθίμει 432 ἀτμόπλοια τῷ 1923 χωρητικότητος τόννων 762 χιλ., ἀρθίμει σήμεραν 550 ἀτμόπλοια χωρητικότητος τῶν 1.396.258.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον 2.081.970 στρέμματα παρὰ τὸν Ἀἰθῶν καὶ τὸν Στράμονα, τὰ ὁποία ἦσαν μέχρι τοῦδε λήμναι καὶ τέλματα, ἀπεξηράνθησαν καὶ παραδίδονται ἐντὸς μικροῦ εἰς τὴν καλλιέργειαν. Πολλοὶ σημερινὲς λιμένες τῆς χώρας, καὶ πρώτιστον ὁ τοῦ Πειραιῶς, ἀνεκαινίσθησαν καὶ μετὰ σύγχρονα μέσα τῶν νέων λιμένων ἐξυπηρετοῦν τὸ ἐμπόριον. Ὅπου καὶ ἀστραφόμεν, θὰ εὐρωμεν συντελεσθέντα μὲν οὐκ ὀλίγα πρόβλεπον ἐν σχέσει πρὸς δὲ ἐγνωρίζομεν μὲν πρὸ δεκαπενταετίας.

Ὅτι τὰ ὑδρηνόμενα μέσα εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πλέον πρῶτουμένου πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Καὶ δυνάμεθα ἐργαζόμενοι καὶ περισυλλεγόμενοι εἰς τὴν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὴν μας βίον καὶ προσαρμόζοντες τὰς δαπάνας μας πρὸς τὰ ἐσοδὰς μας νὰ ἐπαναδημιουργήσωμεν οἰκονομικὸν βίον ὁμαλόν, σύμφωνον πρὸς τὰς νέας παγκοσμίους συνθήκας καὶ νὰ ἐπανακτήσωμεν ἐντεῦθεν τὴν εὐημερίαν τῆς χώρας. Ἡ ἐλληνικὴ γῆ ἔχει ἀκόμη εὐρὺ περιθώριον ἀποδόσεως καὶ περιυεῖται τὰ μέσα τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπήσεως τῆς χώρας.

Ἐν τῇ προσπάθειᾳ ταύτῃ ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ ὑπολείψῃ. Ζήσασα πενταετὴ αὐτόνομον βίον ἐν τῇ μέσῃ δυσχερείᾳ, αἱ ὁποιαὶ προέκυπτον πανταχόθεν, ἀνεγνωρίσθη ὡς θεσμός ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ μας καθεστώτος.

Καὶ ἤδη ἄς μοι ἐπιτραπῇ νὰ προσθέτω ὀλίγα τινα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κρίσεως ἄλλαχού καὶ περὶ τῆς διεθνούς προσπάθειας πρὸς ῥύθμισιν τῆς νέας καταστάσεως, ἡ ὁποία δημιουργεῖται ἐξ αὐτῆς.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ

Θὰ ἦτο ἀπλή ἐπανάληψις τῶν ὅσων γνωρίζετε καὶ τῶν ὅσων ἠκούσατε ἤδη ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἴδιον κατὰ τὴν συνάντησίν μας τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου, ἐὰν ἤθελον σὰς ἀπασχολῆσαι διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν αἰτίων τῆς κρίσεως. Ἐχει ὅμως πολὺ ἐνδιαφέρον ἡ σύντομος κατὰ τὸ συ-

νατὸν ἐπισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας ἐπέφεραν ἐπὶ τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας ἡ κρίσις.

Ἡ παγκόσμιος κρίσις ὤθησεν ἰσχυρότερον τὰ διάφορα κράτη πρὸς τὴν προστατευτικὴν πολιτικὴν, ἡ ὁποία ἄλλως τε ἐχαρακτήριζεν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν τὴν ἐμπορικὴν πολιτικὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Τὸ διεθνὲς ἐμπόριον ὑφίσταται διὰ τῶν δασμολογικῶν τούτων ὑπερβολῶν ἰσχυρὸν πλῆγμα, ἀλλὰ καὶ ἐξαρροῦται ἐπὶ πλεόν διὰ διαφορῶν ἄλλων μέτρων, ὅπως εἶναι α') οἱ συναλλαγματικοὶ περιορισμοὶ τῶν ἐσόδων ἔχον ἡδὴ ἐγκαθιδρύσει 27 ἐν ὅλῳ Κράτῃ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δεκάοκτώ ἐν Εὐρώπῃ καὶ β') οἱ περιορισμοὶ τοῦ ποσοῦ τῶν εισαγωγῶν τοὺς ὁποίους ἐφαρμόζουν ἤδη 17 Κράτῃ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 13 εἶναι Εὐρωπαϊκά.

Ἐντὸς τοῦ πρώτου ἐξαμήνου 1932 τὸ διεθνὲς ἐμπόριον ὑποχωρεῖ κατὰ 58 οὐ. Ἡ ἀξία ἡ συνολικὴ τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου κατὰ τὸ τρίτον τρίμηνον τοῦ 1932 περιορίζεται εἰς τὸ τρίτον τοῦ ποσοῦ τῆς ἀντιστοίχου περιόδου τοῦ 1929. Τὸ ἐμπόριον τεσσαράκοντα καὶ πέντε χωρῶν ἀνῆλθεν κατὰ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐξέμνηνον μὲν εἰς δολλάρια 950 ἑκατομμύρια, ἐνῷ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον ἐξαμῆνον τοῦ 1929 ἔφθασεν εἰς δολ. 2.358 ἑκατομ.

Ἀποβλέποντες εἰς τὰς στατιστικὰς τοῦ ἐμπορίου 25 Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, τὰ ὁποία ἀντιπροσωπεύουν τὰ 99 οὐ τοῦ ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης, δύο Ἀμερικανικῶν Κρατῶν, τὰ ὁποία ἀντιπροσωπεύουν ἐπίσης τὰ 99 οὐ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀμερικῆς καὶ δεκάοκτώ ἄλλων Κρατῶν, ἀντιπροσωπεύοντων τὰ 61 οὐ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ παγκοσμίου ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, παρατηροῦμεν δι' ἐμμετρίαν 1931 ἡ ὑποχώρησις διὰ μὲν τὰς εισαγωγὰς εἶναι 41,5 οὐ, διὰ δὲ τὰς ἐξαγωγὰς 43,1 οὐ.

Ἡ ὑποχώρησις εἶναι μεγαλύτερα, ὅταν συγκρίνωμεν τὸ ἐμπόριον τῶν ἰδίων χωρῶν τῶν δύο πρώτων μηνῶν τοῦ ἔτους 1929 καὶ τοῦ ἔτους 1932. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1932 αἱ εισαγωγὰς ὑποχωροῦν κατὰ 59,8 οὐ, αἱ δ' ἐξαγωγὰς κατὰ 60,4 οὐ, τὸν ἔξ Φεβρουάριον αἱ εισαγωγὰς μειοῦνται κατὰ 53,2, αἱ δ' ἐξαγωγὰς κατὰ 54,4 οὐ.

Ἡ εἰκὼν αὕτη, μελαγχολικὴ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἰδίως τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἐνδὲς ἐκ τῶν μάλλον χαρακτηριστικῶν σημείων τῆς φοβερᾶς κρίσεως. Ἡ τιμὴ τῶν πραγμάτων γενικῶς εἰς χρυσὸν ἐμειώθη εἰς τὸ τρίτον περίπου ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1929. Τῶν πρώτων ὅλων αἱ τιμαὶ ἐμειώθησαν ἀπὸ 50—60 οὐ κατὰ μέσον ὅρον. Αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἔπεσαν εἰς ἐπίπεδα κατώτερα πάσης τιμῆς, σημειωθείσης κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους αἰῶνας. Εἰς τὴν σειράν τοῦ ὁμαρσμοῦ τοῦ ἐμπορίου προεβλήθη τὴν πτώσει τῶν λαῶν καὶ ἐντεῦθεν τὸν μεγαλύτερον περιορισμὸν τῆς καταναλωτικῆς αὐτῶν δυνατότητος, ἐξ οὗ ἡ κρίσις τῆς βιομηχανίας καὶ ἡ πτώσις τῶν ἀξιών εἰς τὰ χρηματιστήρια. Τὰ παγκόσμια ἀποθέματα τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων καὶ τῶν πρώτων ὅλων ἐξακολουθοῦν νὰ αὐξάνουν. Τὰ ἀποθέματα τοῦ 1932 εἶνε διπλάσια τῶν τοῦ 1929. Ἀπ' ἐτέρου,

ἡ κατάστασις αὐτῇ κατέστησε μᾶλλον ἐπιμενον τὴν πληρωμὴν τῶν συνολοῦ, ἡ θέντων χρεῶν δημῶν καὶ ἐμπροσθῶν.

Ἐντεῦθεν ἡ κατάρρευσις διαφορῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Τραπεζῶν, αἱ ὁποιαὶ ἐπτόχευσαν ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ τοῦ 1930 μέχρι σήμεραν, ἀνῆλθεν εἰς 4.665 μετὰ σύνολον καταθέσεων 3,3 δισεκατομμυρίων δολλαρίων. Ἡ κατὰ τὸ 1932 πτώχευσις τοῦ παγκοσμίου ἐπιρροῆς Στουδίου τραπεζικοῦ συνεκλόνησε ἐσθάρτα τὴν πιστωτικὴν ὀργάνωσιν πολλῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Συνεχίζοντες δὲ τὴν πένθημον ταύτην περιγραφὴν θὰ ἡδυνάμεθα νὰ δώσωμεν περὶ παραδειγματικῶν οἰκονομικῶν ἀνατροπῶν μεγάλων δι' ὁμηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τραπεζικῶν ἰδρυμάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ κατάστασις αὕτη ἡ ἐκ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν, τῆς ἐξερρώσεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ κλεισμοῦ τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων, ἐπεδείκνυσεν ἐτέραν πληγὴν τῆς κρίσεως τὴν ἀκίνησιν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν τῶν κεφαλαίων. Ὅπου κρίσις ἐκεῖ καὶ τὸ κεφάλαιον τρομοκρατεῖται καὶ φυγαδεύεται. Ἀλλὰ εἰς τὴν σημερινὴν γενικήν κρίσιν συνέτρεξαν εἰς τοῦτο καὶ ὁ πραγματικὸς λόγος, ὅτι αἱ δανειστρικαὶ ἐκδόσεις τῶν κεφαλαίων ἦτο ἕως ἀπὸ τῆς ἐισαγωγῆς τῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ τοποθετήσεων αὐτῶν περιέστησαν εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ ἐμπόριον τοῦ χρήματος καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς ἐνισχύσεως διὰ πιστώσεως τῶν χωρῶν, αἱ ὁποιαὶ εἶχον τούτων ἀνάγκην. Ἄλλοτε ἡ κίνησις τῶν κεφαλαίων ἦτο ἕως ἀπὸ τῶν κυριωτέρων λόγων τῆς ἰσορροπήσεως τοῦ διεθνούς ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν.

Τὰ δάνεια, τὰ ἐκδοθέντα διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν, εἰς τὰς Κάτω Χώρας καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν, εἰς τὰ κύρια αὐτὰ κράτη, τὰ διανεμόμενα τὸ χρέμα ἀνὰ τὰς διαφορὰς χώρας διὰ τῆς μεθόδου τῶν δανείων, ἀνῆλθον τῷ 1927 εἰς δολ. 2.419 ἐκ., τῷ 1928 εἰς δολ. 2.143 ἐκατ., τῷ 1929 εἰς δολ. 1.284 ἐκατ., τῷ 1930 εἰς δολ. 1.706 ἐκ. καὶ τὸ 1931 εἰς δολ. 512 ἐκατ.

Τὰ ἐκδοθέντα ἐξ αὐτῶν διὰ λογαριασμὸν κρατῶν, δῆμων καὶ κοινοτήτων ἐξωτερικὰ δάνεια ἐκυμάνθησαν ἀπὸ δολ. 827 ἐκατ. τῷ 1927 εἰς δολ. 41 ἐκατ. τῷ 1931, τὰ δὲ βιομηχανικὰ ἀπὸ δολ. 699 ἐκατ. τῷ 1927 εἰς δολ. 213 ἐκατ. τῷ 1931.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1931 αἱ ξένη τοποθετήσεις ἐφθασαν εἰς τὸ μηδέν, αἱ δὲ δανειζόμεναι χώραι ἐδρέθησαν ἐντὸς τοῦ 1932 εἰς ἀνυπερβλήτους δυσχερείας, τὰς ὁποίας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ θεραπεύσῃ ἡ προσπάθειά των, ὅπως ὑπὸ διαφορὰς μορφᾶς ἀντλήσουν κεφάλαια ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας. Ἡ διεθνὴς οἰκονομία παρέλυσε καὶ ἐκτῆς αἰτίας αὐτῆς.

Ἐντεῦθεν τὸ γεγονός, ὅτι ἐντὸς τοῦ 1932 ἐννέα κράτη, ἐξ ὧν τὰ τέσσαρα εὐρωπαϊκά — ἐν ἐξ αὐτῶν καὶ ἡ ἡμετέρα χώρα — ἐδρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀναστρέψουν τὴν πληρωμὴν τῆς ὀφειλῆς τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν χρεῶν, καὶ ἄλλαι δὲ πέντε χώραι, ἐν αἷς ἡ Γερμανία, ἠρνήθησαν τὴν πληρωμὴν τῶν ἰδιωτικῶν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ὀφειλῶν των. Ἡ Γερμανία ἔτυχε κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ δευτέρως ἐξαμῆνου

προθεσμίας διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν χρεῶν τούτων, μόνον δὲ διὰ τοῦ μέσου τούτου αὐτὴ καὶ μετ' αὐτῆς τὰ κράτη, τὰ ὁποία ἐδρίσκοντο εἰς οἰκονομικὴν μετ' αὐτῆς σχέσιν. ἀπέφυγον τὸ ἀνευ προηγουμένου εἰς μέγεθος πλῆγμα, τὸ ὁποῖον ἡδύνατο νὰ προκαλέσῃ κατὰ τῆς διεθνούς πίστεως καὶ τῶν νομισματικῶν συστημάτων ἡ γερμανικὴ χρεωκοπία.

Εἰς τὴν δυσχερείαν ταύτην τῶν κρατῶν συνετέλεσε καὶ ἡ ἀνίσος κατανομή τοῦ χρυσοῦ, γεγονός ἐπικείμενον πρῶτον εἰς τὴν μὴ φυσικολογικὴν μεταφρᾶν ἀπὸ τὰς ἀρελίδας πρὸς τὰς δανειστρικές.

Ἐτερον ἀποτέλεσμα τῶν περιορισμῶν τῶν εἰς χρυσὸν ἀποθεμάτων εἰς τὰς διαφορὰς χώρας, ὅσον καὶ τῆς μειώσεως τῶν ἐξαγωγῶν, ἦτο ἡ ἐγκαταλειψίς τῆς χρυσοῦς βάσεως ὑπὸ διαφορῶν κρατῶν.

Δύο καὶ ἐννέα κράτη ἐγκατέλειψαν μέγιστον τῆς ὥρας τὸν χρυσὸν κανόνα κυρίως ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1931 καὶ ἐντεῦθεν, ἐκ τούτων δὲ τὰ ὀκτὼ εἶναι Εὐρωπαϊκά. Προσέθετομεν τώρα εἰς τὴν θλιθεράν ταύτην εἰκόνα τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθεν ὁ κόσμος ὁλόκληρος, καὶ ὁριζομένη δεδομένα τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν διαφορῶν χωρῶν. Αἱ πρόοδοι τοῦ κράτους ἀντλούμεναι ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἐμειώθησαν κατ' ἀναλογίαν σημαντικῶς. Μεταξὺ 12 μέχρι 28 οὐ ἀνέρχεται ἡ μείωσις τῶν προϋπολογισθέντων ἐσόδων τῶν διαφορῶν κρατῶν. Ἡ αὐξήσις τῆς φορολογίας μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπέδωξαν τὰ κράτη νὰ καλύψωσι τὰ ἐλλείμματα των, δὲν ὑπῆρξε πάντοτε ἐπαρκὴς λαμβανόμενου ὅπ' ὅψιν διὰ καὶ ἡ φορολογικὴ ἀντοχὴ τῶν λαῶν ἔχει ἐξ ἴσου ὑποστῇ ὑποδύαν ἐλάττωσιν.

Κατὰ πληροφориᾶς τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ παραγωγή πρώτων ὅλων τῶν κυριωτέ-

ΣΠΛΕΝΤΙΤ ΟΥΦΑΠΑΛΑΣ

27 Φεβρουαρίου 5 Μαρτίου

BIMY ΦΡΙΤΣ
ΚΑΙΤΕΦΟΝ ΝΑΓΚΥ

ΕΓΩ
ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ
ΚΑΙ ΣΥ
ΤΗΝ ΝΥΧΤΑ!

ρων δέκα καὶ ἐπτὰ κρατῶν ἐμειώθη (ἐκτὸς τῆς Ρωσσίας) κατὰ τὸ 1931—1932 κατὰ 20 οὐ, ἡ δὲ βιομηχανικὴ τοιαύτη κατὰ 25 οὐ.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀνεργία ἐπεξετάθη κατὰ τρόπον κινδυνώδη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνέργων τοῦ κόσμου κυμαίνεται σήμερον εἰς 30 ἑκατομμύρια. Εἰς τὴν Γερμανίαν οἱ ἀεργοὶ ὑπολογίζονται εἰς 5.150.000, ἐνῷ τῷ 1929 ἦσαν 2.850.000. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἡξήσαν ἀπὸ 1.070.000 εἰς 2.250.000. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ χρησιμοποιούμενοι ἐργάται εἶναι 58,5 ἐναντι 100 τοῦ 1926.

Ἐτερον ἀποτέλεσμα τῶν περιορισμῶν τῶν εἰς χρυσὸν ἀποθεμάτων εἰς τὰς διαφορὰς χώρας, ὅσον καὶ τῆς μειώσεως τῶν ἐξαγωγῶν, ἦτο ἡ ἐγκαταλειψίς τῆς χρυσοῦς βάσεως ὑπὸ διαφορῶν κρατῶν.

Δύο καὶ ἐννέα κράτη ἐγκατέλειψαν μέγιστον τῆς ὥρας τὸν χρυσὸν κανόνα κυρίως ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1931 καὶ ἐντεῦθεν, ἐκ τούτων δὲ τὰ ὀκτὼ εἶναι Εὐρωπαϊκά.

Προσέθετομεν τώρα εἰς τὴν θλιθεράν ταύτην εἰκόνα τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν περιήλθεν ὁ κόσμος ὁλόκληρος, καὶ ὁριζομένη δεδομένα τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν διαφορῶν χωρῶν. Αἱ πρόοδοι τοῦ κράτους ἀντλούμεναι ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἐμειώθησαν κατ' ἀναλογίαν σημαντικῶς. Μεταξὺ 12 μέχρι 28 οὐ ἀνέρχεται ἡ μείωσις τῶν προϋπολογισθέντων ἐσόδων τῶν διαφορῶν κρατῶν. Ἡ αὐξήσις τῆς φορολογίας μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπέδωξαν τὰ κράτη νὰ καλύψωσι τὰ ἐλλείμματα των, δὲν ὑπῆρξε πάντοτε ἐπαρκὴς λαμβανόμενου ὅπ' ὅψιν διὰ καὶ ἡ φορολογικὴ ἀντοχὴ τῶν λαῶν ἔχει ἐξ ἴσου ὑποστῇ ὑποδύαν ἐλάττωσιν.

Κατὰ πληροφориᾶς τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ παραγωγή πρώτων ὅλων τῶν κυριωτέ-

Ἡ φορολογία ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὸ 1931—1932 ἰστέθηκε 43 οὐ ὀλιγώτερα τῆς τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπελείφθη κατὰ 35 οὐ. Τὸ ἐκ τῆς φορολογίας δακρύμετρον δεικνύει καὶ αὐτὸ τὴν κόπωσην καὶ τὴν πτώσει τῶν λαῶν καὶ μάλιστα ἐκ τῶν θεωρουμένων ὡς πλουσιωτέρων.

Ἐπὶ εἰκοσι καὶ ἐπτὰ κρατῶν μάλιστα τὰ τέσσαρα παρουσιάζουν κατὰ τὸ 1930—1931 ἰσοσκελισμένους προϋπολογισμούς, ἐνῷ κατὰ τὸ 1920—1930 ὑπῆρχον μετὰ τῶν αὐτῶν κρατῶν ἑνδεκά μετὰ ἰσοσύγιον μεταξύ δημοσίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

ΙΚΑΡΘΣ,

Συνιστώμεν εἰς θύλους σκοπεῖν νὰ χρη-
σιμοποιηθῶν ἡλεκτρικὰς θερμάστρας νὰ
συμφολεῦσθω ἕνα εἰδικὸν ἐπὶ τοῦ πε-
ριεμένου ἧ καὶ ἐπισκεφθῶν τὴν ἐκθεσὶν
τῆς Ἡλεκτρικῆς Ἐταιρείας, οὗου διὰ τοῦ
ἐξήγησθω τὰ οἰκονομικὰ τιμολόγια καὶ
καλλίτερος τύπος θερμάστρας πρὸς χρη-
σιμοποίησιν.

34 ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΑΟΥ 34. Ίδιαιτέρα αΐθουσα διά Κυρίας. Τηλέφωνον 54 - 41

Παρίστασις	7,18	7,18	7,18	7,18	7,18	7,18
Βεβαιώνον	42,72	42,71	42,83	42,89	42,88	42,88
Πόσος	5,42	5,42	5,42	5,42	5,42	5,42

TA KOULOYMA

Μα και τι θά φάμε; Θέλεις να πεθάνουμε με την νηστεία σας;... είνε ή μόνη δικαιολογία που συνηθίζουμε, για ν' αποφύγουμε τη Σαρακοστή.

Ε. λοιπόν ο ΝΟΖΑΚΙ ήλθε να βάλει τέραμα σ' αυτή την αιωνία απάντησι. Έπλημυρίσε την αγορά μας με τὰ υπέροχα ΚΛΑΜΣ (στρειδάκια) ΓΚΕΙ-ΣΑ που είνε να μη βλέπης την ώρα νάρθη ή σαρακοστή και να τρέμης μην τελειώση. Είνε άλλωστε και τόσο φτηνά που μπορεί και ο πιο φτωχός να τρώη πλούσια.

11. N. 2. 92

ΜΟΤΕΡ ΤΡΙΦΑΣΙΚΑ

Μεγάλη πυρκαγιά—άσυναγώνιστος τιμαί.

ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΜΟΤΕΡ

Περιελέξεις συνεχούς και έναλλασσομένου
ρεύματος ή γγυημέναι.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΕΚΤΡΟΓΚΑΣ

Οδός Σταδίου 12α—Τηλέφωνον 21411

ΚΟΡΣΕΔΕΣ Πολυτελείας ΣΤΗΘΟΔΕΣΜΟΙ

ΝΕΩΤΑΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΓΡΗΘ ΓΑΛΛΙΔΟΣ ΤΕΧΝΗΤΡΙΑΣ

ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ (Γ' Σεπτεμβρίου 5. Τηλέφ. 66—86)

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Μετοχικόν Κεφάλ.

Δραχμ. 30.000.000

Αποθ. Τακτ. και Έκτακτον

Δρ. 120.496.030.25

Τηλεγραφική Διεύθυν. ΟΣΕΑΛ (ΑΘΗΝΑΣ
ΠΕΙΡΑΙΑ)

Έδρα εν Αθήναις

Έμπορικη διεύθυν. και Έργοστάσιον
Σταδίου 25, εν Πειραιεί (Δραπετσώνα)

ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΟΣΕΑ
(Θεικόν, Υδροχλωρικόν, Νιτρικόν,
Θειώδες, Ανυδρύν).
ΘΕΙ-Ι-ΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΣ
ΘΕΙ-Ι-ΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ
ΦΘΟΡΙΟΠΥΡΙΤΙΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ
Ω-Ι-ΚΟΣ ΑΝΘΡΑΞ
ΥΔΡΥΑΛΟΣ

ΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ

Απλά και σύνθετα

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

Έντομοκτόνα και Παρασιτοκτόνα.
(Θειικός Χαλκός, Περιοσπορίνη,
Θειογαλκίνη, Μελιγρίνη, Δαυλιτίνη,
Πετρελαιοσαπων, Θειασβεστίον, Νι-
κοτινούχα, Άρσενικούχα, Λιθειού-
χος Άνθραξ, Φθοριοπυριτικό Νά-
τριον).

ΥΕΛΟΥΡΓΕΙΟΝ

Φιάλαι παντός είδους
Δαμίζαναι πλεκταί
Υαλοπίνακες κοινού (Τζάμια)
Υαλοπίνακες Μάρ
Υαλοπίνακες Διαμάντε
Υαλικά οικιακής χρήσεως
Διάφορα Καλλιτεχνικά
Υάλινα είδη οικοδομής
(Τούβλα, Κέραμοι, Φωταγωγοί).

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

ΣΙΔΗΡΟΠΥΡΙΤΑΙ (Κασσάνδρας
Εμιόννης)
ΛΙΓΝΙΤΑΙ (Ώρωπού
Κορώνης)

Αντιπρόσωποι και Πράκτορες
άπανταχού της Ελλάδος

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ ΛΟΥΓΊΖΙΑΝΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Διπλωματούχος της δοντοϊατρι-
κής σχολής Παρισίων Ε.Ρ.Ρ.

44 ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 44

Τηλέφωνον : 24568.

Λέχεται 9—1 και 3—7

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝ. ΕΜΠΟΡ. ΠΙΣΤΕΩΣ

Συνέλλογμα — Έπιταγαι

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Πρό ημερών ή Ένωσις Έλλήνων Μου-
σουργών μας έδωσε μια θραύδα αφιερω-
μένη αποκλειστικά σέ έργα ελληνικής
μουσικής. Έτσι έφερε πάλι ζωτικό μπρο-
στά μας τὸ πρόβλημα: "Έχουμε ή δὲν ἔ-
χουμε ελληνική μουσική παραγωγή ἄ-
ξια νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχή τοῦ κοι-
νοῦ μας και νὰ ληφθῇ ὁπωσδήποτε σο-
βαρά ὅπ' ὅψει ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλιτε-
χνικοὺς παράγοντες τοῦ τόπου.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὺς σέ ὠριμένους
κύκλους και μέλιστα μουσικοὺς ἡ ἑλλη-
νική μουσική συνάντησε πάντα τὸ μείδι-
μα τῆς δυσπιστίας και μιὰν ἐσκεμμένη
ἐχθρότητα. Καὶ κατάρθρωσαν τὴν κακο-
βουλία τους αὐτὴ νὰ τὴ μεταδώσουν και
σέ ἀρκετὸ μέρος τῆς λαομένης καλῆς
μερίδος τῆς κοινωνίας μας πὺς ἀπὸ συ-
στήματος δείχνει τὴν ἴδια ἀδιαφορία και
ἀστοργία.

Καὶ ὅμως σ' ὅλο τὸν ἄλλον κόσμον ἡ
ἐθνική μουσική δημιουργία θεωρεῖται ὡς
ἡ κατ' ἐξοχήν ἐκδήλωση μουσικοῦ πολι-
τισμοῦ σ' ἕνα ἔθνος. Κράτος, Κοινωνία
και μουσικὰ ἱδρύματα τὴν ὑποστηρίζουν
μὲ κάθε τρόπο και κάθε μέσον και ἐπι-
διώκουν τὴν ἐνίσχυσίν της και τὴν ἐν-
θάρρυνση ὅλων τῶν ἐργατῶν της.

Ἐθνη πὺς δὲν ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν οὕ-
τὸ ἕνα τέταρτο ἀπὸ τῆς δικῆς μας ἐργασίας
στὴ μουσική σύνθεση, προσέχουν και ἐπι-
βάλλουν τὴν ἐγγχώριά τους μουσική παρα-
γωγή και θεωροῦν καύχημά τους τὰ λι-
γυστὰ τους ἐθνικά μουσικά ἔργα.

Δυστυχῶς τὴν καλλιτεχνική και ἰδίως
τὴ μουσική Ἑλλάδα τὴν τρώει ὁ σνομπι-
σμός, ὁ Ὀσκαρομανιϊδισμός και ἡ ξενομα-
νία σέ βαθμὸ τέτοιον ὥστε κάθε ἐντόπια
προσπάθεια, κάθε ἐργασία γιὰ κάποια
ἐλληνική μουσική παράδοση, γιὰ κάποια
δική μας μουσική ἐκδήλωση νὰ ὀρσκή
τὴν πὺς δυνατὴ ἀντίδραση ἴσια ἴσια ἀπὸ
ἐκεῖ πὺς θὰ ἔπρεπε νὰ ὀρῇ καί ποιν ἐνί-
σχυση και κάποιαν ἀναγνώριση.

Γι' αὐτὸ νομίζω πὺς εἶναι ἀκόμη πὺς
ἀξιοθαύμαστοι οἱ συνθέτες μας πὺς ἐξακο-
λουθῶσαν τὸν ἀχαρὶ αὐτὸν ἀγῶνα και μὲ
τὸ κεφάλι ψηλὰ κυνηγᾶνε τὰ ὄρατα τους
ὄνειρα και ἀψηφῶνε κάθε ἀρνηση, και
κάθε κατατρεγμὸ τῶν κακόβουλων ἡ τῶν
ἀνίδεων.

Ἡ συναυλία πὺς ὡσεὶ ἡ Ένωσις Ἑλ-
λήνων Μουσουργῶν μας ἔδωσε μιὰν ἀκόμη
ἀπόδειξη τῆς αὐτοθυσίας και τῆς ἀκάμα-
της ἐργασίας τῶν κυριωτέρων μουσικῶν
τοῦ τόπου.

Μας ἔδειξε ἀκόμη πὺς ἡ Ἑλληνική
μουσική δημιουργία δὲν εἶναι μόνο ἕνας
ὄρατος πόνος ἕνα ὄρατο ὄνειρο, ἀλλὰ πὺς
εἶναι μιὰ πραγματικότητα μὲ τὴν ὅποιν

θένε, δὲ θένε, πρέπει νὰ ὑπολογίσουν ὅλοι λομέρη. Ὁ κάθε ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς
οἱ ἀρνητές της και πὺς ἀποτελεῖ ἡδὴ
ἕνα ἀρκετὰ σημαντικό παράγοντα στὴν
ἑλὴ καλλιτεχνική ζωὴ τοῦ τόπου.

Μιὰ σειρά κλῆληρη ἀπὸ ἔργα μουσι-
κῆς δωμάτιου, χορωδίας και μονωδίας ἔ-
ξετελέσθησαν στὴ συναυλία πὺς ἄφησαν
τὴς καλλίτερες ἐντυπώσεις και ἐκράτησαν
ἀδιάπτωτο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πολυπλη-
θεστάτου, εὐτυχῶς, ἀκροατηρίου, ἀπὸ τὴν
ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος παρ' ὅλο τὸ κάπως
υπερβολικὸ μήκος τοῦ προγράμματος.

Ἐξετελέσθησαν ἔργα τοῦ Σαμάρα, τοῦ
Λαυράγκα, τοῦ Βάρδαγγλη, τοῦ Σπάθη, τοῦ
Σκλάδου, τοῦ Προκοπίου, τοῦ Βαλτετσώ-
τη, τοῦ Λάβδα, τοῦ Ροδίου, τοῦ Ἀλ-
μπέρτη, τοῦ Κόντη, τοῦ Ζῶρα, τοῦ Κα-

ΣΙΝΕ ΒΑΡΙΕΤΕ ΜΟΝΤΙΑΛ

Πρόγραμμα 27-5 Ματίου

- 1) Ἐξυπνότατον MIKY—MAOYΣ
- 2) Δεκαμελής Ὀρχήστρα TZAZ—
ΜΠΑΝΤ
- 3) Νούμερα Βαριετέ τὰ πλέον ἔ-
ξαιρικά
- 4) Ἡ πειὸ χαριτωμένη, ἡ πειὸ
χιουμοριστική γεωμανική μουσι-
κή κωμωδία

Ο ΘΕΙΟΣ ΜΟΥ Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Μὲ τὴν Φῆ Μάλτεν, τὸν Βλάστα
Μπούριαν, τὸν Χάρου Φράνκ και
τὸν Ρόντα - Ρόντα

Τὸ πλουσιώτερον πρόγραμμα

ΣΙΝΕ-ΒΑΡΙΕΤΕ

Ἄνευ οὐδεμιᾶς υπερτιμῆσεως

Σημ.—Προσκήσεις, Διερκή και
Ἀτέλειαι πλὴν τῶν Δημοσιογραφι-
κῶν δὲν ἰσχύουν ἀπολύτως.

Περιλαμβάνει ὅλες τὴς ἀποχρώσεις τῆς
μουσικῆς γλώσσας ἀπὸ τὴ σοβαρότερη,
τὴν κλασικώτερη ἡ τὴν μοντέρνα τῆς συμ-
φωνίας, τῆς ὀπερας, τῆς μουσικῆς δωμα-
τίου ὡς τὴν ἐλαφρότερη, τῆς ὑπερέττας
και τοῦ ταχιδ.

Τὸ ἐλληνικὸ μουσικὸ χρῶμα χαρακτη-
ρίζει τὴς περισσότερες ἀπὸ αὐτὴς τὴς συν-
θέσεις, ἐνῶ σέ ἄλλες—τὴς λιγότερες—ἡ
υπερνωτεριστική ἐκζητήσις οὐώνει τὴν
ἐθνική χρωματιὰ και τὴν ὑποκαθιστᾶ μὲ
τοὺς τολμηροὺς ἀρμονικοὺς συνδυασμοὺς
και τὴς περίπλοκες ὀρχηστρικές τεχνολο-
γίες.

Πάντως ἔνχ εἶναι δέβριο, πὺς ἡ Ἑλ-
ληνική μουσική δὲν ἔχει μόνο μέλλον,
ἀλλὰ ἔχει και παρόν, ἕνα παρόν ἀξιο κάθε
προσοχής και πὺς μᾶς δίνει τὴς καλλίτε-
ρες ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον.

Παρ' ὅλη τὴν ἀδιαφορία, τὴν ἐχθρό-
τητα θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ, ὅλων ἔ-
κείνων πὺς εἶχανε καθήκον νὰ τὴν ὑπο-
στηρξουν, ἐπράθηξετὸ δρόμο της και μᾶς
ἔδωσε ἀποτελέσματα γιὰ τὰ ὅποια μπορεί
νὰ εἶναι ὑπερήφανοι ὅλοι οἱ πρωτεργά-
τες της.

Ἡ τελευταία συναυλία καθὼς και ἀρκε-
τὲς ἄλλες ἐξετέλεσε ἐλληνικῶν ἔργων
τὸν τελευταῖο καιρὸ τὸ διεπίσπασαν χω-
ρὶς νὰ μπορεί νὰ μὲνει καμμιὰ ἀμφιβολία
σέ κάθε ἕνα πὺς θὰ παρακολουθῶσε τὴν
ἐξέλιξή της μὲ λίγη στοργή και μὲ καλὴ
πίστη.

MAN. ΚΑΛ

ΠΕΡΙ ΜΙΑΝ ΚΡΙΤΙΚΗΝ

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. Γ. ΦΑΡΔΗΝ

Εἰς ἀπάντησιν κρίσεώς μου, δημοσιεύσεις εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 162 τεύχος τοῦ περιοδικοῦ τούτου ὁ κ. Γ. Φαρδῆς δημοσιεύει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 163 τεύχος τοῦ ἰδίου περιοδικοῦ «ἀπάντησιν εἰς μίαν κριτικὴν».

Εἰς ἀνταπάντησιν μὲ ἐξαναγκάσει μόνον ἡ παρὰ τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ τοιαύτη τῶν ζητημάτων ἐκθεσις, ὥστε νὰ καθίσταται δύσκολος ὁ παρὰ τρίτου σχηματισμός γνώμης ἀντικειμενικῆς. Ἀπαξίων πάντως οἰουδήποτε χαρακτηρισμοῦ τὸν περὶ παραμορφώσεως ἐπιχειρημάτων καὶ χρονολογίων ἀδοκίχου ἰσχυρισμοῦ τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ καὶ ἄλλα τινὰ ἀνάξια μνείας, περιορίζομαι εἰς τὴν οὐσίαν, ἀντικρούων ἐν πρὸς ἐν ὅλα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ μου γραφέντα. Προηγουμένως ὁμοῦ δέφειλ να παρατηρήσω, ὅτι ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἀποσιωπᾷ ὅσα ἔγραψα ἐν σχέσει μὲ τὰς παρατηρήσεις του τὰς κατὰ τοῦ κ. Σβώλου στρεφόμενας. Ὑποθέτω, ὅτι ἀντελήφθη τὸ βαρὺ σφάλμα του. Τὸ ὑπενθυμίζω πάντως εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐργασίας»: «Ὁ κ. Γ. Φαρδῆς γράφει: «Διὰ τὸν λόγον τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ κ. Α. Σβώλου, ὅστις ἐν τῇ ἐφημερίᾳ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἐν ἰσχύει Συντάγματος στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐφημερίδας τῶν μνημονευθέντων συγγραφέων Giese καὶ Anschütz, θεωρῶν τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Συντάγματος τῆς Βεῖμας ὡς ἀντίστοιχον πρὸς τὰς ἐλληνικὰς διατάξεις περὶ κυριαρχίας τοῦ ἔθνους. Διὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης λόγον αἱ ἐπικρίσεις τοῦ κ. Α. Σβώλου ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, ἀστοχοῦν, ὅτε στρεφόμεναι μᾶλλον κατὰ τοῦ σχετικοῦ γερμανικοῦ κατασκευάσματος, ἐν μέρει δὲ καὶ κατὰ τοῦ γαλλικοῦ οὐδαμῶς θίγουσαι τὴν ὅλως διάφορον ἐλληνικὴν ἔννοιαν τῆς κυριαρχίας. περὶ ἧς προηγουμένως κατατέρω».

Ὑπεστήριξα ὅτι τὸ ἄρθρο 1 τοῦ γερμανικοῦ συντάγματος δὲν ἔχει μόνον τὴν ἔννοιαν τὴν εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ ἀποδιδουμένην καὶ ἀνέφερα καὶ χωρὶς τοῦ Anschütz εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης μου. Εἶσθε δὲ ὑπεστήριξα ὅτι ὁ κ. Α. Σβώλος ἐγνώριζε κάλλιστα τὰ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ συντάγματος τῆς Βαυαρίας, παρέπεμψε δὲ τὸν κ. Γ. Φαρδῆν εἰς τὴν σελ. 82 τοῦ περὶ τοῦ νέου συντάγματος καὶ τῶν βάσεων τοῦ πολιτεύματος ἔργου τοῦ κ. Α. Σβώλου. Ἰδοὺ τὴ γράφει ὁ κ. Α. Σβώλος:

«Ἡ λεκτικὴ διατύπωσις τῆς ἀρχῆς τῆς «κυριαρχίας τοῦ λαοῦ»—«ἀσασαί αἱ ἐξουσίαι πηγάζουν...»—ἀποτελοῦσα ἀπλὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ παλαιοῦ Συντάγματος, δὲν ἔχει ἄλλην τι νὰ ἰδιαίτερον ἔννοιαν, ὅπως κατὰ τινος συγγραφέως, ἡ ἀντίστοιχος τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Γερμανικοῦ Συντάγματος.» Δύναται νομίζω νὰ ἰσχυρισθῇ τις βασίμως ὅτι αἱ σελίδες 35—44 τοῦ ἔργου τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ, εἰς ἃς ἀντικρούει τὸν ἀνύπαρκτον παραλληλισμὸν τὸν διαπραχθέντα διήθεν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Σβώλου, περιτεύθουν.

1) Παρατήρησα μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸν κ. Γ. Φαρδῆν, ὅτι παρέλειψε νὰ ἐξετάσῃ τὸ πρόβλημα τῆς κυριαρχίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς πολιτείας. Ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἐπιχειρήσας ν' ἀνασκευάσῃ τὴν παρατήρησίν μου, δι' ἐνὸς καὶ μόνον ἐπιχειρημάτων, ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν ἀντελήφθη, ὅτι τὸ ἔργον του ἀφεώρα τὴν ἔθνην Κυριαρχίαν ἐν τῷ ἑλληνικῷ Συνταγματικῷ δικαίῳ, ἀλλ' ἐνόμισα ὅτι ἀφεώρα τὴν ἑλληνικὴν Κυριαρχίαν ἐν τῷ Συνταγματικῷ δικαίῳ ἐν γένει.

Ἀλλὰ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς τὸ μόνον αὐτοῦ ἐπιχείρημα θεμελιῶ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς παρ' ἐμοῦ παραμορφώσεως τοῦ τίτλου τοῦ ἔργου μου. Πράγματι ἡ παρ' ἐμοῦ γραφείσα βιβλιοκρισία ἐδημοσιεύθη φέρουσα τὸν τίτλον «Ἡ ἑλληνικὴ Κυριαρχία ἐν τῷ Συνταγματικῷ δικαίῳ», ἐνῶ ὁ ἀκριβὴς τοῦ ἔργου τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ τίτλος εἶναι «Ἡ ἔθνην Κυριαρχία ἐν τῷ ἑλληνικῷ Συνταγματικῷ δικαίῳ». Ὡς ἡ σημειώσις ὁμοῦ τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ, παρὰ πόδας τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ, ἀποδεικνύει, ἐπρόκειτο περὶ λάθους, οὐχὶ μάλιστα ἰδικοῦ μου, τὸ ὅποιον ἐδιόρθωσα, ἅμα τῇ λήψει τοῦ φύλλου. Οἰοσθῆτε μάλιστα καλῆς πίστεως ἀναγνώστης τῆς «Ἐργασίας» θ' ἀντελήφθη, ὅτι τὸν ἀκριβὲς τίτλον τοῦ ἔργου δρῶνς ἀνέφερα ἐν τῷ κειμένῳ τῆς κριτικῆς μου καὶ ὅτι συνεπῶς ἦτο ἀπίθανον νὰ ἔχω κάμει ἐγὼ τὸ ἐν τῷ τίτλῳ λάθος. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τούτου πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀπαντήσεώς τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ ἡ Σύνταξις τῆς «Ἐργασίας» ἔφερεν εἰς γνώσιν αὐτοῦ τὴν ἐπιστολήν μου, διὰ τῆς ὁποίας ἠτοῦμην τὴν διόρθωσιν τοῦ ἐσφαλμένου τίτλου τῆς κρίσεώς μου. Τοῦτο δ' ἐπαναλαμβάνω πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀπαντήσεώς μου. Τὸ συμπέρασμα τὸ σαφὲς καὶ ἀναντιρροῦτον, νομίζω, εἶναι ὅτι ὅχι μόνον καταπίπτει τὸ μόνον συγκεκριμένον ἐπιχείρημα τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ κ. Γ. Φαρδῆς δὲν ἐστάθη καλῆς πίστεως συζητητής.

Ἐπειδὴ ὁμοῦ θὰ ἡδύτατό τις ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τοῦ τίτλου καὶ τῆς ὡς πρὸς αὐτὸ ἐλλείψεως καλῆς πίστεως τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ, πράγματι ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὸ ἐλληνικὸν συνταγματικὸν δίκαιον δὲν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξετάσῃ τὰ γενικὰ προβλήματα τῆς πολιτεολογίας πατρῶς τὰς ἐξῆς:

Ἐὰν ἡ κυριαρχία εἴηαι γνώρισμα ἢ ὅχι τῆς πολιτείας εἶναι πρόβλημα ὅπερ ἐνδιαφέρει ὅχι μόνον τὸν ἀσχολούμενον μὲ τὴν ἀφημένην ἔννοιαν τῆς πολιτείας ἀλλὰ καὶ τὸν ἀσχολούμενον μὲ τὰς συγκεκριμένους ἐμφανίσεις τῆς πολιτείας. Ὁ δὲν ἐπιβεβλήμενον ἦτο νὰ ἐξετάσῃ τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ ὁ ἀσχοληθεὶς μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς κυριαρχίας ἐν τῷ ἑλληνικῷ Συνταγματικῷ δικαίῳ κ. Γ. Φαρδῆς.

Ἐξ ἄλλου εἰδικῶς ἡ σύγχρονος μορφὴ τῆς κυριαρχίας, ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία, ὡς

τοιαύτη, ἔχει εἰδικῶς ἀμφισβητηθῇ ὅχι μόνον ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τοῦ L. Duguit ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ταῦτα παρέλειψεν ἐπαναλαμβάνω νὰ ἐκθέσῃ καὶ νὰ κρίνῃ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς.

3) «Τιμᾶ» γράφει, κατόπιν ὁ κ. Γ. Φαρδῆς, «τὸν κ. Θ. Τσάτσον, μαθητὴν ὡς ὁμολογεῖ, τῶν κ. κ. Σαριπόλου καὶ Σβώλου, ὅτι ὑπεραμύνεται τόσον θερμοῦς τῆς διδασκαλίας τῶν διαπραττων καθηγητῶν αὐτοῦ».

Ἐν πρώτοις δὲν ἀντιλαμβάνομαι διατι γράφει ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὅτι «ὁμολογῶ» πῶς εἶμαι μαθητὴς τῶν κ. κ. Ν. Σαριπόλου καὶ Α. Σβώλου. «Ὁμολογεῖ» συνήθως ὁ κατηγορούμενος τὴν ἀδικον πράξιν του. Δὲν δύναμαι ὁμοῦ νὰ ἐννοήσω διατὶ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς θεωρεῖ ὡς ὁμολογητέαν πράξιν τὸ νὸ εἶμαι μαθητὴς τοῦ κ. Ν. Σαριπόλου καὶ τοῦ κ. Α. Σβώλου. Ἐξ ἄλλου τῆς διδασκαλίας τοῦ κ. Ν. Σαριπόλου ὑπεραμύνομαι ἐν μέρει μόνον, οὐδ' ἐπαναλαμβάνω, ἀπαρалаκτικῶς ὅσα ἐδιδάχθην. Ἐὰν ὁ κ. Γ. Φαρδῆς πρὶν ἢ γράψῃ τὴν ἀπάντησίν του ἀνεγίνωσκε οἰανδήποτε μελέτην μου, δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο, ὑποθέτω, ν' ἀντιλήφθη ὅτι καὶ πρὸς τὸν μὲν καὶ πρὸς τὸν δὲ τῶν ἐλλήνων διδασκάλων μου πλειστάκις διεφύλαξε, σεβασθῆν ὁμοῦ πάντοτε τὸν ἠθικὸν θεσμὸν τὸν ἀρρήκτως συνδέοντα τὸν μαθητὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον. Πάντα ταῦτα ὡς ἐν παρόδῳ.

Ἡ οὐσία τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ὅτι παρεμόρφωσα καὶ παρεποίησα τὰς ἀπόψεις του. Εἰς ἀπόδειξιν δὲ τούτου παραθέτει ὁ ἴδιος τὴν ἐξῆς φράσιν του: «Ἀποστορικῆς μὲν ἀπόψεως ἡ ἐφημερίδα τοῦ Σαριπόλου εἶναι ἀσθήρικτος, διότι ὡς κατεδείξαμεν ἀνωτέρω, τὸ παλαιὸν Σύνταγμα κατηργήθη τὸ 1862 ὑπὸ τοῦ ἀνοργάνου ἔθνους, ὅπερ ἔθηκε τὰς βάσεις τοῦ νέου πολιτεύματος, προσέβη εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐδημιούργησε διὰ τῆς ἑθνοσυνελεύσεως τὸ νέον πολίτευμα τοῦ 1864: πάντα ταῦτα οὐδαμῶς ὀφείλονται εἰς τὴν Βουλὴν—Λαὸν, ὁ. ἔ. εἰς ὄργανον, ὅπερ ἐγεννήθη μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νέου Συντάγματος καὶ ἐδημιουργήθη ὑπὸ τούτου». Συνεχίζει δὲ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὡς ἐξῆς: «Ὁ δὲ κ. Θ. Τσάτσος παρασιωπῶν πάντα ταῦτα ἀναφέρει μόνον τὸ 1864 καὶ οὕτω παρουσιάζομένη ἡ ἀποψὶς μου παραποιεῖται καὶ φαίνεται ἀσθήρικτος».

Πράγματι ἐὰν ὁ κ. Φαρδῆς μέχρι τῆς σελ. 33 εἴχεν ὁμολήσῃ περὶ τῆς ἔθνην Κυριαρχίας ἀντικρούων ὅσα ἐδίδαξεν ὁ κ. Ν. Σαριπόλος, ὡς περὶ τοῦ νοήματος τῶν γεγονότων τῶν διατρεχάντων ἀπὸ τῆς ἐκθρονίσεως τοῦ Ὀθωνος μέχρις ὅτου ἴσχυσε τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864, ἴσως ὁ κ. Φαρδῆς νὰ εἶχε περισσότερον δίκαιον, διότι δὲν θὰ ἡδύναμην νὰ υποστηρίξω πλέον, ὅτι ἡ ἔθνην Κυριαρχία ἴσχυσε ὡς νομικὴ ἔννοια ἀποκλειστικῶς ἐπειδὴ ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῆς ἔθνην κῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' ὁ κ. Γ. Φαρδῆς

ὁμίλησε περὶ τῆς ἔθνην Κυριαρχίας ὡς ἐννοίας ἀπορροεύσεως ἐκ τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, ἀντικρούων τὴν παρὰ τοῦ κ. Ν. Σαριπόλου υποστηρικτικὴν ἐφημερίαν τοῦ ἄρθρου τούτου. Κατὰ συνέπειαν τὸ μοναδικὸν ἐπιχειρημὰ του καταπίπτει τελείως καὶ παραμένει μόνον ὡς γεγονός, ὅτι ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἠναγκάσθη νὰ παραμορφώσῃ καὶ παραποιήσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν διὰ νὰ ἀμυνθῇ.

3) Ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἰσχυρίζεται ὡσαύτως ὅτι: «Ἐπίσης παρανοεῖ (ἐγὼ δηλαδὴ) τελείως τὴν σημαίνει διαλεκτικὴ μέθοδος.» Ὁ ἰσχυρισμός ὁμοῦ τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ εἶναι ἀποφθεγματικὸς καὶ εἰς ἄκρον ἀόριστος οὐδὲ πρᾶξεσται κἂν ἀπὸ γνωστὸν ἐρευνητὴν τοῦ Ἑγέλου ὥστε νὰ ἐχθρὸν τὸ κύρος τῆς αὐθεντίας. Ἐὰν πάντως ἐπιθυμῇ νὰ κρίνῃ κατὰ πόσον παρενόησα τὸν Ἑγέλου, ἄς λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἀναγνώσῃ τὰ ἐξῆς ἔργα μου καὶ κατόπιν ἄς μὲ ἐλέγξῃ, ἐγὼ δ' εὐχαρίστως θὰ δεχθῶ τὴν σχετικὴν συζήτησιν:

a) Der Begriff des Eigentumsrechtes bei J. Kohler, 1927.

β) Ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἐγελιανισμοῦ καὶ ἡ ἐπανεκδόσις τῶν ἔργων τοῦ Ἑγέλου, ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, 1928, τόμος 8 σελ. 229 κ. ἔ.

γ) Τὰ σύγχρονα πνευματικὰ ρεύματα εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δημοσίου δικαίου, 1932 ἰδία ἐκτ. 43—60.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐν παρόδῳ σημειούμενον καὶ δευτερευούσης ἄλλως τε σημασίας σφάλμα τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ ἐν τῇ μνείᾳ τοῦ τίτλου τοῦ ἔργου τοῦ Ἑγέλου εὐρίσκειται εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ διαψεύσω κατηγορηματικῶς τὸν ἰσχυρισμὸν μου. Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ G. Lasson, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Γ. Φαρδῆς διατείνεται ὅτι ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, ὁ τίτλος τοῦ ἔργου ἀναγράφεται ὡς ἐξῆς: G. W. F. Hegel. Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte, III Baud, Die griechische und die römische Welt. Ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὁμοῦ ἐπρόσεξε τὸ ἐξώφυλλον μόνον καὶ δὲν ἀντελήφθη ὅτι ὁ G. Lasson, ὁ σοφώτατος μελετητὴς τοῦ Ἑγέλου, ὁ ἐπιμεληθεὶς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ Ἑγέλου διήρξε τὸ ἐν αὐτῷ ἔργον εἰς τόμους λόγῳ τοῦ ὅγκου του. Ἰδοὺ τὴ γράφει ὁ G. Lasson ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ τρίτου τόμου (σελ. V.): «Der Umfang des Manuskripts der Hegelschen Philosophie der Welgeschichte hat sich schliesslich grösser herausgestellt, als der Herausgeber erwartet hat. So empfand es sich die Darstellung der Antike, durch Hegel in einem besonderen Bande zu veröffentlichen, wie die der orientalischen Welt.» Εἶναι ἄλλως τε τόσον αὐτοτελὲς τὸ ἔργον τοῦτο ὥστε τὸ «πρῶτον» αὐτοῦ μέρος ἐπιγράφεται «Zweiter Teil, Die griechische Welt,» ἡ δὲ ἀρίθμωσις τῶν σελίδων αὐτοῦ ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 527!

4) Μὲ συμβολεῖαι ἐπίσης ὁ κ. Γ. Φαρδῆς νὰ μελετήσῃ τὸ ἔργον τοῦ L. Duguit διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τοῦ ὅτι ἡ «θεωρία» του, καθ' ἣν ἡ ἀλληλεγγύη ἀποτελεῖ νομικὴν ἔννοιαν οὐδὲ παράδοξος εἶναι οὐδὲ ἀσθήρικτος. Συνέπεσε, καίτοι δὲν εἶμαι ὁπαδὸς τῶν θεωριῶν του, νὰ ἔχω μελετήσῃ τὸ ἔργον τοῦ γνωστοτάτου γάλλου συνταγματολόγου πολὺ πρὶν ἢ μὲ

συμβουλευθῇ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς. Ὁ L. Duguit λοιπὸν ἀποδέχεται, ὅτι ἡ ἀλληλεγγύη πρέπει νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ νὰ μὴ συνταυτίζεται πρὸς τοῦτο, ἐξηγεῖ δὲ διὰ μακρῶν πῶς ἡ norme sociale, τῆς ὁποίας περιεχόμενον εἶναι ἡ solidarité sociale, καθίσταται norme juridique. Καὶ δέχεται, ὅτι ἡ règle économique καὶ ἡ règle morale ἀποβαίνουν ἐπιταγαὶ δικαίου, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁρισθῇ κύρωσις, ἵνα τιμωρεῖται ὁ παραβάτης αὐτῶν (βλ. L. Duguit, —Traité de Droit Constitutionnel, 3η ἐκδοσις, tom. 1, 1927, § 12, σελ. 127 κ. ἔ.) Ὅτι δὲ ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη θεωρεῖται παρὰ τοῦ L. Duguit ὡς βᾶθρον τοῦ δικαίου καταφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς χωρίου:

«Le fait de la solidarité sociale n'est pas contesté et à vrai dire ne peut pas l'être. Il est un fait d'observation qui ne peut pas faire l'objet de controverses. Il revêt des aspects différents suivant les pays. Tantôt comme dans les sociétés modernes c'est la solidarité par division du travail qui apparaît au premier plan. Tantôt, au contraire, la solidarité par similitudes est prépondérante, comme dans les sociétés au premier stade de la civilisation. Quoi qu'il en soit, la solidarité est un fait permanent, toujours identique à lui-même, l'élément constitutif irréductible de tout groupement social.»

»J'ai déjà répondu (§ 5 et 9) que l'objection serait fondée si l'on voyait dans la norme sociale une règle faisant naître une obligation affectant la volonté même du sujet, créant pour lui un devoir moral au sens métaphysique du mot, modifiant sa volonté dans sa substance. Mais il n'en est point ainsi; cette norme est une règle qui laisse toutes les volontés ce qu'elles sont, une règle dont la violation entraîne une réaction sociale et pas autre chose, une règle qui ne doit être violée parce que, si elle l'est, la vie sociale, dont les individus sont à la fois les agents et bénéficiaires, est troublée et qu'alors la collectivité sociale réagit contre l'auteur de la violation» (βλ. L. Duguit, ἔ. ἀ. § 7 σελ. 86 καὶ 87).

Ὑπὸ τὴν ὡς ἀνωτέρω καὶ μόνον ἔννοιαν ὑπεστήριξε ὡς εἶνε ἄλλως τε γνωστότατον ὁ L. Duguit ὅτι ἡ solidarité sociale ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ δικαίου, ἐκτὸς ἂν ἀποδείξῃ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὅτι κακῶς ἀντελήφθη ἑαυτὸν ὁ γάλλος συνταγματολόγος.

5) Ὁ κ. Φαρδῆς μὴ ἀκούμενος εἰς ὅσα ἐν τῷ ἔργῳ του τρωτὰ ἔγραψε προσέθεσε καὶ τὰς ἐξῆς: «Ἄς μοι ἐπιτραπῇ νὰ σημειώσω, ὅτι πρωτότυποι εἶναι μόνον οἱ λόγοι, δι' οὓς ἀποκρούει ὁ κ. Τσάτσος τὴν ἀντιλήψιν μου ἰσχυριζόμενος ὅτι αἱ νομικαὶ ἔννοιαι δέον νὰ περιέχουν γνωρίσματα χώρου ἢ ὡς ἐκφράζεται ὁ κ. Ὑψηλῆς συγκεκριμένον βᾶθος καὶ πλάτος (sic).» Ἀδυνατῶ νὰ ὑποθέσω ὅτι ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἀγνοεῖ τὰ περὶ βᾶθους καὶ πλάτους τῶν ἐννοιῶν διδασκόμενα, διότι τοιαύτη ἀγνοία οὐδὲ εἰς μαθητὰς συγχωρεῖται. Πάντως δύναται νὰ προσέξῃ εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Θ. Βορέα «Ἀκαδημικά», τόμος πρῶτος, Λογικὴ, 1932 § 27. Τὸ βᾶθος τῶν ἐννοιῶν, §

28. Τὸ πλάτος τῶν ἐννοιῶν. Ὅτι δὲ ἡ αἰτιολογικὴ μέθοδος καὶ τὰ παρεπόμενα εἰς αὐτὴν δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὸ δίκαιον, θὰ ἡδύνατο νὰ μάθῃ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὅτι γνωρῶζ ἂν εἶχεν ἀναγνώσῃ καὶ τὸ δοκίμιόν μου περὶ τῶν συγχρόνων πνευματικῶν ρευμάτων εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ Δημοσίου Δικαίου, δ-πον εἰδικῶς πραγματευόμεναι τὸ ζήτημα (βλ. Θ. Τσάτσου, Τὰ σύγχρονα πνευματικὰ ρεύματα εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ δημοσίου δικαίου, 1932, σελ. 21—27.)

6) Περαιτέρω ὁ κ. Γ. Φαρδῆς μὲ παραπέμπει εἰς τὰ βιβλιοκριτικὰ σημειώματα τῆς «Δικαστικῆς» καὶ τῆς «Θέμιδος» ὡς καὶ τὴν κρίσιν τοῦ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ κ. Γ. Στρέϊτ.

Ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ «Δικαστικῇ» δημοσιευθεῖσαν βιβλιοκρισίαν, τὴν ὑπογραφεῖσαν διὰ τοῦ ψευδωνύμου «Πολιτειολόγος» οὐδὲν ἐπιθυμῶ νὰ παρατηρήσω, εἰμὶ μόνον, ὅτι δὲν θίγει τὴν οὐσίαν τῶν ζητημάτων, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνει συντόμως ἀλλὰ πιστῶς καὶ μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ὅσα ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἐκδέτει.

Ὡς πρὸς τὴν βιβλιοκρισίαν τῆς «Θέμιδος» ὀφείλω νὰ παρατηρήσω ὅτι ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἀποκαλεῖ βιβλιοκρισίαν τὴν μνείαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου του συνοδευομένην ἀπὸ συντομωτάτην ἐκθεσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἔργου του (εἰς 17 στίχους), εἰς ἣν οὐδέμια ἐκφέρεται κρίσις, ἐνῶ τοῦναντίον συντόμως, ἀλλ' εὐμενῶς, κρίνονται εἰς τὸ αὐτὸ τεύχος τῆς «Θέμιδος» τρία νέα νομικὰ ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἀρίστη πρόγματι ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Μ. Α. Στασινοπούλου, περὶ ἀνακλήσεως τῶν διοικητικῶν πράξεων, ἡ ἀνακοινωθεῖσα εἰς τὴν Ἐταιρίαν τῶν διοικητικῶν μελετῶν.

Τέλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν κρίσιν τοῦ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ κ. Γ. Στρέϊτ δὲν ἔχω λάβει γνώσιν αὐτῆς, διότι μέχρι τῆς στιγμῆς δὲν ἐκυκλοφόρησε τὸ τεύχος τῆς «Δικαιοσύνης», τὸ ὅποιον θὰ τὴν περιλάβῃ.

7) Ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἐρωτᾷ διατὶ γράφω welt καὶ ὄχι Welt κτλ. Ἡ περὶ τυπογραφικῶν σφαλμάτων συζητήσις ὡς ἐστρατηγικὴν σοφιστικὴν, εἶναι νομικῶς ἀναξιοπροσέτης. Πάντως ἀφ' οὗ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ἐρωτᾷ ἀπαντᾷ: δι' ὃν λόγον αὐτὸς γράφει grund καὶ ὄχι Grund, ἥτοι διότι δυστυχῶς οἱ τυπογράφοι δὲν γνωρίζουν γερμανικά.

8) Τέλος ὁ κ. Γ. Φαρδῆς μὲ συμβουλεύει νὰ ἐπιδοθῶ εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν μου. Ἄς εἶναι βέβαιος ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὅτι οὐδέποτε, νομικῶς, θὰ δυνηθῶ νὰ τελειοποιήσω τὰς σπουδὰς μου. Ἐργάζομαι πάντοτε, ἐμποροῦμαι ἀπὸ τὴν πεποίθησιν. ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν γνώσεών μου ἐν συγκρίσει πρὸς ὅτι δὲν γνωρίζω εἶναι ἐλάχιστον. Εὐχόμαι αὐτὸ τοῦτο ν' ἀντιληφθῇ καὶ ὁ κ. Γ. Φαρδῆς ὡς πρὸς ἐαυτόν.

Θ. Α. ΤΣΑΤΣΟΣ

Ὑψηλῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Y. Γ. Τῆς βιβλιοκρισίας τοῦ σεβαστοῦ μοι καθηγητοῦ κ. Γ. Στρέϊτ λαμβάνω γνώσιν κατὰ τὴν διόρθωσιν τῶν δοκιμίων τῆς ἀνωτέρω δημοσιευομένης ἀνταπαντήσεώς μου. Ἀπὸ τῆς ἀποτελεῖ σπουδαιότατον ἀναμφισβήτητος τὸν σπουδαιότερον ἴσως τίτλον τιμῆς τοῦ κ. Γ. Φαρδῆ. Παρὰ τὸν βαθύτατον ὁμοῦ σεβασμὸν τὸν ὅποιον τρέφω διὰ τὸ ἔργον καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Γ. Στρέϊτ οὐδὲν ἐξέσω ἠτιολογημένως ὑπεστήριξα δύναμαι ν' ἀνακλέσω. Θ. Τ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α. Ε.

ΕΤΟΣ 91ον

Γενικός ισολογισμός του έτους 1932.— Κεφάλαια τή 31 Δεκεμβρίου 1932

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ
Διαθέσιμα :	Κεφάλαια :
1) εις δαχμάς εν τῷ Ταμείῳ	1) Κεφάλαιον μετοχικόν Δοχ. 20.000.000.—
καὶ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς	2) Κεφάλ. ἀποθεματικά „ 247.000.000.—
Ἑλλάδος Δοχ. 422.374.960.28	3) Διαφορά ἐξ ἀναγωγῆς
2) εις χρυσόν, συνάλλαγμα καὶ	χρυσῶν καὶ Συν)τος
ἐνὰ τραπεζικὰ γραμμάτια „ 288.027.7.3.66	εἰς τὴν τιμὴν τῆς στα-
	θεροποιήσεως „ 938.393.789.21
710.402.708.94	1.205.393.789.21
Ὁμολογίαι Ἑθνικῶν Δανείων καὶ ἔντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου	Ἐντοκα γραμμάτια Ἑθνικῆς Ἀμύνης Ἀποδοχῇ Τραπεζῆς ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Προσφωρινὰ δάνεια πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Ὁμολογίαι Ἑλλήν. Δημοσίου ἐναντὶ κυκλοφορούντων ἐντόκων γραμματίων Ἑθν. Ἀμύνης	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Καταβολαὶ εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξιμῶν πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 25)10)1926, 4)11)1926, 24)5)1927 καὶ 26)11)1928	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Καταβολαὶ εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξιμῶν πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 14)4)1928 καὶ 26)11)1928	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Καταβολαὶ εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξιμῶν πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 21)12)1932	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Λογαριασμοὶ διαχειρίσεως κτημάτων ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Προεξοφλήσεις καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Χορηγήσεις εἰς γεωργούς, κτηματίας καὶ γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεχυρῶν χρηματογράφων	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεχυρῶν ἐμπορευμάτων	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Δάνεια πρὸς νομικά πρόσωπα καὶ ὁμολογίαι νομικῶν προσώπων	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Μετοχαὶ Τραπεζῶν καὶ Ἐταιρειῶν	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Καταστήματα καὶ Κτήματα Τραπεζῆς	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως	Ἐντοκα ἐπὶ τῶν κυκλοφορ. γραμματίων
9.577.194.515.46	9.377.194.515.46

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ

ΧΡΕΩΣΙΣ	ΠΙΣΤΩΣΙΣ
Ἐξοδα :	Ἀπὸ τόκους καὶ ὠφελείας ἐκ διαθέσιμων ἐν τῷ
Εἰς ἐξοδα διαχειρίσεως 188.846.763.53	ἔξωτεριῶν
» φόρους καθαρ. προσόδου κλπ. 10.124.782.62	ὁμολογιῶν Ἑθνικῶν δανείων, ἐντόκων γραμματίων Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ προσφωρινῶν δανείων πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον
» Ταμεια Συντάξεων, Ὑγείας καὶ Ἀσφαλείας Προσωπικοῦ 18.298.184.65	καταβολῶν εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξιμῶν πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 25)10)1926, 4)11)1926, 24)5)1927, 26)11)1928 καὶ 21)12)1932
Τόκοι :	καταβολῶν εἰς δικαιούχους ἀνταλλαξιμῶν πρόσφυγας συμφώνως συμβάσειν 14)4)1928, 26)11)1928 καὶ 21)12)1932
Εἰς τόκους καταθέσεων ὅπως 80.267.060.31	» λογαριασμοῦ διαχειρίσεως κτημάτων ἀνταλλαγέντων Μουσουλμάνων
» » » ταμειῶν 81.038.931.21	» προεξοφλήματα καὶ τόκους ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ
» » » διαρκῶν 116.410.504.24	» προεξοφλήματα καὶ τόκους χορηγήσεων εἰς γεωργούς, κτηματίας καὶ γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς
» » » δανείων Ἀ. Σ. 1.800.000 2ο) 1925 4.026.484.—	» τόκους δανείων καὶ ἀνοικτῶν λισμῶν ἐπ' ἐνεχυρῶν χρηματογράφων
Ἀποσβέσεις :	» δανείων καὶ ἀνοικτῶν λισμῶν ἐπ' ἐνεχυρῶν ἐμπορευμάτων
Εἰς καταστήματα καὶ κτήματα 3.228.569.65	» δανείων πρὸς νομικά πρόσωπα καὶ τοκομερίδια ὁμολογιῶν νομικῶν προσώπων
» Τραπεζῆς 11.951.632.65	» μερίσματα μετοχῶν Τραπεζ. καὶ Ἐταιρειῶν
» ἔξοδα ἐγκαταστάσεως 80.000.000.—	» προσόδους κτημάτων Τραπεζῆς
» κηρύξεις δι' ἀποσβέσεις	» φύλακτα χρηματογράφων καὶ ἐνοίκια χρηματοκιβωτίων
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ 78.046.381.56	» διάφορα κέρδη (συναλλαγματιζή διαφορά, προμήθειαι κινήσεως κεφαλαίων καὶ διάφορα ἄλλα κέρδη)
	» κέρδη καὶ ζημίας, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ παρελθόντος έτους
	672.239.294.22

Διόδοις καθαρῶν κερδῶν ἐκ δραχμῶν 78.046.381.36

ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
Εἰς πρῶτον μέρισμα 10 ο) ἐπὶ κεφαλαίου Δοχ. 20.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» ἀποσβένειν ἐκ τῆς ζημίας τῆς προκηφάσεως ἐκ τῆς συνδύσεως τοῦ ζητήματος τῶν καλυμμάτων συμφώνως τῷ άρθρῳ 1 τῆς ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1929 συμβάσεως	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» ἀποσβένειν ἐκ τῆς ζημίας τῆς προκηφάσεως ἐκ τῆς συνδύσεως τοῦ ζητήματος τῶν καλυμμάτων συμφώνως τῷ άρθρῳ 1 τῆς ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1929 συμβάσεως	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» ἀμοιβὴν προσωπικοῦ 8 ο) ἐπὶ Δοχ. 61.046.381.36	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» Γενικοῦ Συμβουλίου 2 ο) ἐπὶ Δοχ. 61.046.381.36	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» πρόσθετον μέρισμα	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36
» μεταφορὰν εἰς νέον	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 78.046.381.36

Μέρισμα έτους 1932

Πρῶτον μέρισμα	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 55.255.951.50
Πρόσθετον μέρισμα	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 55.255.951.50
Μεῖον τοῦ ἀναλυτικοῦ φόρου καθαρῶς προσόδου	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 55.255.951.50
Μέρισμα, ἐλεύθερον τοῦ ἀναλυτικοῦ φόρου καθαρῶς προσόδου πρὸς Δραχμάς	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 55.255.951.50
2.200.— ἐφ' ἐκάστης μετοχῆς	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 2.000.000.—	Δοχ. 55.255.951.50

Τὸ ἐκ Δοχ. 2.200.— μέρισμα, μεῖον τοῦ καταβληθέντος προσωρινοῦ μερίσματος ἐκ Δοχ. 700.—, ἴσῃ Δοχ. 1.500.— κατὰ μετοχὴν εἶνε καταβλητέον κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τῆς 13ης Φεβρουαρίου ἐ. ἐ. ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 91B μερισμαποδείξεως παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς ἐν Ἑλλάδι ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Ἐντολὴ τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1933

Ὁ Σύμβουλος
Α. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

Ὁ Διοικητής
ΙΩ. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Διευθυντής τοῦ Τμήματος Γεν. Λογιστηρίου
Γ. Δ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

DESITIN

Εἰδικὴ ἀλοιφή διὰ χιονίστρες.
Ἀπλὴ χρῆσις δι' ἐπαλείψεως.
Θεραπεία ἐνδὸς πέντε ἡμερῶν.
Πωλεῖται εἰς δὺα τὰ φαρμακεία
ἀντὶ Δραχμῶν 20.

ΣΥΦΙΛΙΔΙΚΑ - ΟΥΡΟΛΟΓΙΚΑ

Χ. Ι. ΚΑΜΑΡΙΩΤΗΣ
Εἰδικὸς Ιατρός
Σπουδάζει ἐν Παρίσι — Ἡλεκτροθεραπευτήριον. 9—1 π. μ. καὶ 4—8 1)3 μ. μ. ΓΕΡΑΝΙΟΥ 17α (Ὁμόνοια).

ΣΤΟΜΑΧΙΚΑ - ΕΝΤΕΡΙΚΑ

Κ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΗΣ
Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Μονάχου Τ. Βοηθὸς Muller καὶ Heldrich. Εἰδικὸς σπουδάζει ἐν Γερμανίᾳ. Δέχεται ἐδδς Γερανίου 6 — Ἀθῆναι. (Πάροδος Πειραιῶς) 10 — 12 π. μ. 4 — 7 μ. Ἀριθμὸς τηλ. 24—408.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

ΕΡΡΙΚΟΣ ΓΙΑΝΝΗΛΟΣ
Χειρουργός — Ὁφθαλμολόγος
Σχολῆς Παρισίων

Ὁφθαλμικαὶ ἐγχειρήσεις — Αἰσθητικαὶ ἐγχειρήσεις βλεφάρων, προσώπου, στήθους καὶ σώματος. Ἀφαίσεις κόστων, ἀγγειωμάτων, παραμορφωτικῶν οὐλῶν, — Ὁτοπλαστική Κλεισθένους 2. ὥρα 11 - 2 καὶ ἐπὶ συνεντεύξει.

ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ΛΙΚΕΡ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ Κ ΕΓΧΩΡΙΩΝ

ΣΤΑΜ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝ. ΤΣΟΛΙΝΑΣ
ΣΤΑΔΙΩ 15 ΤΗΛ. 22-405

ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΑΜΠΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΩΝ
ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ

54 ΕΘΝΗ

ΚΑΤΑΝΑΛΙΣΚΟΥΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΥΤΙΩΝ

ΟΒΟΜΑΛΤΙΝΗ

Ἡ Ὁβομαλτίνη εἶναι τὸ μοναδικὸν παγκοσμίως γνωστὸν δραστικὸν τονωτικὸν φάρμακον.

Ἡ Ὁβομαλτίνη εἶναι ἡ πλουσιωτέρα τροφή εἰς βιταμίναις διότι παρασκευάζεται ἀπὸ τὰ θρεπτικώτερα στοιχεῖα τῶν ὠφελιμωτέρων τροφῶν ἐξαχθέντα ὑπὸ χαμηλὴν θερμοκρασίαν ὥστε νὰ διατηρήσωσιν ἀκερὲς τὴν ὀργανικὴν αὐτῶν σύνθεσιν.

Ἡ Ὁβομαλτίνη εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὰ παιδία, τοὺς ἐφήβους, τὰς μητέρας, τοὺς διανοητικῶς καὶ σωματικῶς κουρασμένους ὁργανισμοὺς καὶ τοὺς γέροντας. Ἡ Ὁβομαλτίνη προσθέτει εἰς τὸν ἀδύνατον καὶ ἀσθενῆ ὁργανισμόν τὰ δραστικώτερα θρεπτικὰ στοιχεῖα ὑπὸ συμπεπυκνωμένην μορφήν καὶ κάμνει ἀληθινὰ θαύματα ἐκεῖ ὅπου ἄλλη συνήθη τονωτικὰ ἀπεδείχθησαν ἀνεπάρκη.

Δοκιμάσατέ την καὶ θὰ μᾶς εὐγνωμονήτε.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεία καὶ ἐδωδεμοπωλεῖα.

ONVOMALTINE

ΔΥΝΑΜΙΣ - ΣΦΡΙΓΟΣ - ΥΓΕΙΑ

Γενικός Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα: DR. A. WANDER S.A., BERNE

Γ. Σ. ΧΡΥΣΟΣΤΑΛΗΣ

Ὁδὸς Ἀγ. Κωνσταντίνου 14 ΑΘΗΝΑΙ τηλέφωνον 25848